

AKILLI KADINLAR YANLIŞ SEÇİMLER

Doğru Erkekleri Bulmak
Yanlış Olanlardan Sakınmak

Dr. Connell COWAN
&
Dr. Melvyn KINDER

Form & Yayınları

1991-34-Y-200-F 14
ISBN 975-7701-13-0

FORM YAYINLARI : NO 14

Kitabın Orijinal Adı : SMART WOMEN, FOOLISH CHOICES
Çeviren : Scrap KÖKDİL ALICI
Yayına Hazırlayan : Şule KILIÇARSLAN

© Yayın hakkı, Kesim Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
FORM MATBAACILIK Ltd. Şti. tarafından satın alınmıştır.

FORM MATBAACILIK Ltd. Şti. tesislerinde hazırlanıp basılmıştır.
Fazlı Paşa Cad. No: 10 Aydoğan Han-Kat 1 Topkapı-İSTANBUL
Telefon: 544 84 41-544 92 57-577 00 25 Faks: 565 35 37

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	8
Önsöz.....	9

I. AKILSIZ OLMAK

Bölüm 1: Prensi Beklemek.....	15
<i>Mükemmel Erkeği Arayış</i>	17
<i>Kadınlar ve Romantik Hayalleri</i>	19
<i>Kadınları Etkileyen Tarihi Güçler</i>	22

Bölüm 2: Babasının Küçük Kızı.....	25
<i>Sevimli Olmayı Öğrenmek</i>	27
<i>Dolaylı Olmayı Öğrenmek</i>	28
<i>Güçlü Baba</i>	32
<i>Kaybedilmiş Baba</i>	33
<i>Tepkisiz Baba</i>	34
<i>Kurtarılmak Arzusu</i>	36

Bölüm 3: Erkekler Babasının Küçük Kızına	
Nasıl Davranırlar	38
<i>Çaresizlik</i>	38
<i>Oyun Oynamak</i>	39
<i>Gizli Bağımlılık İsteği</i>	41
<i>Sevgi Açlığı</i>	47

Bölüm 4: Erkekler Güçlü Kadınlara Karşı	
Nasıl Davranırlar	52
<i>Her Şeye Gücü Yeten Anne</i>	53
<i>Yeni İktidarsızlık</i>	56
<i>Pasif - Saldırgan Tepki</i>	59
<i>Öfkeli Kadının Korkusu</i>	62

Bölüm 5: Heyecan Verici Erkekler ve Mutsuz Kadınlar.....	66
"İyi" Erkek Kimdir ?.....	67
Bazen İyi, Zayıf Olandır	68
İyilik, Zayıflık mıdır?	70
İyi Romantik Değildir	72
Aşk ve Özlem	73
Neden Bazı Erkekler Heyecan Vericidir	75
Kötü Oğlan Çocukları Eğlendirici air	77
Uygunsuz Kimdir	77
Uygunsuz Erkeğin Çekiciliği	80
Uygunsuz Erkeği Arayış	86

Bölüm 6: Kadınları Öfkeden Çıldırtan Erkekler.....	89
Sahte Liberal Erkek	91
Hiç Büyümeyenler	94
Müzmin Yaralılar	97

II. AKILLANMAK

Bölüm 7: Pek Çok Özel Kadın, Çok Az İyi Erkek.....	102
Evli Erkekler Neden Daha İyi Görünürler?	105
Önyargı.....	106

Bölüm 8: Sonsuz Yastan Kurtuluş.....	108
Sihire İnanmak	111
Özsuygının Yaralanması	112
Yeniden Sevmek	113

Bölüm 9: Aşk Saplantıları.....	116
Aşka Bağlılık	116
Aşk, Saplantıya Dönüşünce	120
Zaman Geçiyor	123
Değişik Heyecan Kaynakları Bulmak	124
Eski Alışkanlıkları Kırarak Heyecan Verir	126

Bölüm 10: Beklentileri Bir Yana Atmak.....	128
<i>Gizli Kararlar</i>	128
<i>Beklentiler ve Yakınlaşma</i>	133
<i>Boş Hayallere Kapılmak</i>	134
<i>İşe Yarayan Beklentiler</i>	136

Bölüm 11: İşlenmemiş Elması Bulmak.....	138
<i>Utangaçlık Maskesi</i>	145
<i>Uzun Süreli Beraberlikleri Yeniden Keşfetmek</i>	147

Bölüm 12: Kadınlığa Yeni Bir Bakış.....	149
<i>Güç ve Sevecenliğin Büyüsü</i>	150
<i>Kendinizi İfade Etmek İçin Cesaret Gereklidir</i>	152
<i>Utangaçlığı Yenmek</i>	154

Bölüm 13: Akıllı Kadınların Bildikleri.....	156
<i>Kur Yapma Macerası</i>	156
<i>"Bulmak" İnisiyatif İster</i>	157
<i>Erkekler, Erkekleri Seven Kadınları Sever</i>	158
<i>Erkekler Duygusallığa Karşılık Verirler</i>	160
<i>Romantik Gerilim ve Aşk Tezadı</i>	161
<i>Erkekler Gerçekten Söz Verirler</i>	164
<i>Akıllı Kadın Kendi Tecrübesinden Sorumludur</i>	166

Bölüm 14: Doğru Erkeği Bulmanın Kuralları.....	168
--	-----

İLAVE - Testler	171
<i>İlişkiler Biçimi Testi</i>	171
<i>Aşk Bağımlılığı Testi</i>	175
<i>İhtiyaçların Tatmini Testi</i>	178

Teşekkür

Joan Stewart'a cesareti, enerjisi ve bulaşıcı gayreti için yürekten teşekkür ediyoruz. Bilgece eleştirileri ve edebi asistanlıkları için Carol Lacy ve Laura Daltry'ye de çok teşekkür ederiz. Son olarak da okuyucularımızın ihtiyaçlarına cevap verebilecek bu kitabı hazırlarken, canlı ve çetin diyalogları ile bize yardımcı olan sevgili editörümüz Carolyn Hart Gavin'e çok teşekkür ederiz.

Dr. KINDER: Merakları, şevkleri ve ben saatlerce çalışırken uslu durdukları için çocuklarım Eric ve Alexandra'ya teşekkür etmek istiyorum. Ve eşim Sara'ya, ihtiyacım olduğunda yanımda olduğu için, katı ve güçlü eleştirileri için sevgi ve minnettarlığımı belirtmek isterim.

Dr. COWAN: Casey'ye desteği, araştırmalarım ve konuya duyarlılığı, yardımı ve de yazmaya çabalarken beni yalnız bıraktığı için teşekkürü bir borç bilirim.

ÖNSÖZ

Kim olduğumuzu ve akıllı kadınlara , erkeklerle olan ilişkileri hakkında neler söyleyebileceğimizi herhalde merak ediyorsunuzdur. Biz, bundan on altı yıl önce Los Angeles Cedars Sinai Tıp Merkezi'nde, doktora sonrası eğitimimiz sırasında başlayan bireysel psikoterapi çalışmalarını sürdüren klinik psikologlarıyız.

Geleneksel psikoanalitik yöntem ve teorilerle eğitildiğimiz halde, insanın ikilemlerini ve sorunlarını anlayıp irdelemek için, yeni yollar geliştirmek gereksinimi duyduk. Bu amaçla Beverly Hills'te , boşanma durumundaki ailelerin sorunlarını, insan cinselliğini ve erkek - kadın ilişkilerini ele aldığımız bir klinik kurduk. Her ne kadar bu bizim ilk kitabımızsa da, psikolojik bilginin yayılmasıyla uzun süredir ilgileniyoruz. Bireysel psikoterapide bir kişi ile çalışmanın en güzel ve gerçek ödülllerinden biri, hasta ile doktor arasında kurulan zengin ve yoğun ilişkidir. Ancak, bireysel çalışmanın hayal kırıklıklarından biri de, tüm bir yaşam boyunca birkaç insandan fazlasına ulaşabilmenin imkânsızlığıdır. Bu kitap bize, sorunlu ilişkiler yaşamış kadınların mücadele ve zaferlerini, daha çok sayıda insanla paylaşma olanağını sağlıyor.

Yıllar süren bireysel araştırmalarımızda, ilişkilerindeki davranış ve beklentilerin (özellikle 1970'li yıllarda), kararsızlık ve yanlış yönünde değiştiğini gören pek çok kadın ve erkekle çalıştık. Birbirine benzeyen olayların ortaya çıktığını gördük. Özellikle kadınlar için kişisel gelişme ve ilişkiler hakkında çok şey yazılmıştır. Ancak, aşk müptelalığı, yanlış erkek seçimi ve beğenilebilecek erkeklere karşı ilgi eksikliği gibi, zamanla açığa çıkan aynı tip sorunları ve konuları içeren sorunları halen duymaktayız.

Son on yıldır kadınlar hakkındaki kitapların çoğu, kadınlar tarafından yazılıyor. Ancak, kadın hastalarla olan çalışmalarımızda gördüğümüz kadarıyla, onlar bizim görüş ve

düşüncemizi sadece psikolog olduğumuz için değil, aynı zamanda erkek olduğumuz için de öğrenmek istiyorlardı. Bu kadınlar, erkeklerle olan ilişkilerindeki tutumlarını irdelemek ve bir erkeğin bakış açısından değerlendirilmek istiyorlardı. Biz de bu kitabı sadece psikolog olarak değil aynı zamanda erkek, oğul, koca ve baba olarak yazıyoruz. Bu kitap bir erkeğin bakış açısından yazılmıştır ve konumuzu olabildiğince dürüst işleyerek, elimizden geldiğince yararlı olmaya çalıştık. Bu kitap kadın ve erkek arasındaki sorunları, olmaları gerektiği gibi değil, oldukları gibi ele almaktadır.

Kitabımız gerçekten kadın-erkek ilişkisini daha anlaşılır, daha gerçekçi ve tümüyle daha mutlu kılmak için yazılmıştır.

İki cins arasındaki gerilim, son yıllarda hepimizi fazlasıyla etkilemektedir. Bunun ciddi sorunlardan kaynaklandığının, yeni duygular ve duyarlık düzeyleri yarattığının farkındayız. Bu geçiş döneminde hepimiz müşterek doyum sağlayan aşk ilişkilerini yaratmak ve sürdürmek için yeni yollar bulmaya çabalıyoruz. İşte bu kitabı gerçekten "bu ortak duyguyu" geliştirip güzelleştirmek için yazıyoruz.

Kitabı ithaf ettiğimiz "akıllı kadın", kişiliğini kazanmış, yaşantısına yön verebilen, meslek sahibi ve etkin bir kadındır. O, bir kadın ve bir insan olarak güçlü bir kişilik için mücadele eder. Hayatının akışını kendi yönlendirir. Kendisine güvenir ve özsaygısını korur. Değişen erkek - kadın ilişkilerinin yapısıyla ilgilidir, ancak yine de kendi aşk ilişkilerinin başarısız ve umut kırıcı olduğunu düşünür. Seçimlerinin akılsızca olabileceğini hisseder.

Bizler yine de bu konuda iyimseriz. Orada bir yerde sürekli bir beraberliği isteyen, vermesini bilen, ilgili, pek çok "iyi erkek" olduğuna inanıyoruz. Erkek olarak bizler, diğer erkeklerin nasıl düşündüğünü, hissettiğini ve nasıl davrandığını anlıyoruz ve size erkeklere ilişkin gerçekleri anlatacağız. Eğer erkeklerin "içlerindeki sırları" size verebilirsek, beraberliklerinizin daha az karmaşık, daha az umut kırıcı ve daha mutlu olacağına inanıyoruz.

Kadın hastalarımızın üzüntü ve şaşkınlıkla anlattıkları

duygularını yansıttığı halde "akılsız" sözcüğünü başlık olarak kullanırken, itici olabileceğinden korktuk. Kendilerince geçerli bir nedenleri olsa da, kadınların da ilişkilerinde hatalı tutum ve davranışlarda bulunabileceklerine inanıyoruz. Hatta daha önceki yıllarda yapılanlardan daha büyük hataların yapılması şaşırtıcı olmayacaktır. Bugün pek çok kadın için bilinçsiz dürtüler -yani eski şartlamalar ve öğretiler- ile yeni bilinçli atılımlar, inançlar ve beklentiler arasında büyük bir boşluk var. Sonuçta yeni toplumsal değişiklikten güçlü bir şekilde etkilenen, "bilinçlilik" ile belki hâlâ ilk çocukluk dönemi bilgileriyle dolu "bilinçsizlik" arasında çok sık rastlanan bir çelişki vardır. İşte bu temel ayrılık yüzünden akıllı kadınlar da arasına akılsızca davranırlar.

Dahası da inanıyoruz ki, okurlarımızın anneleri için temel gelişim sorunları, bir eş bulmak, yakın dostluk ve eğitimdi. Ancak feminizmden etkilenen dönemin kadınları için temel sorunlar, bireysellik, özerklik ve hak arayışıydı. Şimdi pek çok kadın için sorun, arkadaşlık ve yakınlaşmayı, bağımsız ve mesleğe ağırlık veren yaşam biçimleriyle bütünleştirmektir.

Psikolog olarak biz, sizleri akılsızca seçimler yapmaya zorlayabilen güçleri açığa çıkarmaya çalışacağız ve size, ilişkilerin içinde ve dışında dolaştığınız yolları daha aydınlık bir anlayışla göstermeye çalışacağız.

Eminiz ki, bu kitabı okuduktan sonra sizin için "uygun" olan çok daha fazla erkek, size çekici gelecek ve aşk yenilgilerinden, sürekli beraberliklere doğru ilerleyen yeni yollar bulacaksınız. Kitabı okurken, ilişki kurup sürdürmenin yeni yolları olabileceği düşüncesine açık olmanızı istiyoruz. Heyecan duymak için yaratacağınız yeni yaklaşımlar ve "doğru" erkeği bulmak için erkek gizliliğinin ötesine ulaşabileceğiniz yeni yollar vardır.

"Akılsız Olmak" adlı 1. Bölüm'de, aşkta hayal kırıklığı yaratan nedenleri tartışacağız. "Akıllanmak" adlı 2. Bölüm'de iki cins arasında beliren iletişimsizliğin nasıl keyifli ve doyumlu bir ilişkiye dönüşebileceğini, inandırıcı sırlar ve yollarla açıklayacağız.

- I -

AKILSIZ OLMAK

BÖLÜM 1

PRENSİ BEKLERKEN

28 yaşında olan Diane, bekâr, hırslı ve başarılı bir yazar, pek çok erkek için çekici biri ve hemen her zaman bir erkek arkadaşı var. Çoğunlukla bağımsız, duygularını gizleyen ve uzun süreli ilişkilerden kaçınan erkekler ilgisini çekiyor. Diane, aslında daha açık, duygusal ve nazik bir erkek istiyordu ve Neil'de aradığını bulduğuna inandı. Önceki sevgilileri ne kadar bencil ve sorumsuz iseler, otuz yaşında bir mimar olan Neil, o kadar sevecen ve vermekten hoşlanan biriydi. Neil gittikçe yakınlaştı ve bazı mesleki endişeleri konusunda ona açıldı. Ondan çok hoşlandığını ve daha da yakınlaşmak istediğini söyledi.

Onun bu açık yürekliliğine kapılmak yerine Diane, ondan uzaklaşmak istedi ve kararını vererek şöyle dedi : "Sanırım artık sıkıldım." Artık Neil'le görüşmüyorlar. Ne yazık ki yine kendisini hayal kırıklığına uğratacak yeni bir ilişkiye başladı. Bu kez Diane'i düş kırıklığına uğratan, işine fazlasıyla tutkun bir avukattı.

Carla, 42 yaşında bir emlak komisyoncusu. Şu an otuz işçi çalıştıran bir şirketi var. Bir milyon dolarlık ilk satışının heyecanını duyduğu 23 yaşından beri, kendi isteğiyle, iş hayatını, evlilik ve aileden önde tutmayı seçti. Yıllardır pek çok erkekle arkadaşlığı oldu, ama hiçbirisi sürekli olmadı. Şimdi yalnızken kendini garip bir şekilde melankolik hissediyor. Eski aşk ilişkilerini düşündüğünde pek az mutlu an anımsıyordu. Şimdi, başka bir kadınla gizlice yaşadığını bildiği, Avrupalı bir film direktörü ile çıkıyor.

Samantha 27 yaşında. Bir hukuk bürosunun ikinci ortağı. Şirketin ortaklarından olan Eric, onun zekâsına, hırsına ve bağımsızlığına kapıldı. Ancak buluştuklarında Samantha, Eric'e çok karmaşık gelen bir değişim dönemine girmişti. Gittikçe daha içe dönük, sahiplenici ve şüpheli oldu. Sa-

mantha'nın davranışları, her ne kadar Eric'i şaşırttıysa da, birbirlerini düzenli olarak görmeye devam ettiler ve ilişkileri gelişti.

İki ay sonra bir gün, Samantha'nın dairesinde yenen romantik bir akşam yemeğinin ardından Samantha, Eric'e, çalışmayı bırakıp, evlenmek ve çocuk sahibi olmak istediğini söyledi. Bu ani açıklamayla şok olan Eric, yavaş yavaş ondan uzaklaşıp, Samantha'ya karmakarışık hisler ve duygusal bir yıkıntı içinde terk etti gitti.

Tüm bu kadınlar birbirlerinden çok farklı, ama hepsi en azından bir ortak noktaya sahipler: Hepsi de duygusal yaşamlarında akılcı olmayan seçimler yapmışlar. Seçim yapmak deyince, sadece onların sevgililerini seçmelerini değil, aynı zamanda bu erkeklere olan tavırlarını nasıl belirlediklerini de kastediyoruz.

Kimbilir bu cümleleri kaç kez duymuş ya da söylemişsinizdir :

"Çok şanssızım. Her zaman karşıma yanlış erkekler çıkıyor."

"İyi erkeklerle dolu bir yerde bir tek uygunsuz adam varsa onu da ben bulurum."

"Karşılaştığım tüm erkekler ya çok sıkıcı ya da çok züppe. Eğer ilginç, sıcak ve ilgili birine rastlayacak kadar şanslıysam, eminim er ya da geç onun da evli olduğunu öğrenirim. "

"Hiçbir yere ulaşamayacağımı ve karısını asla terk etmeyeceğini biliyorum ama bana öylesine sahip ki. sanki benliğimde geziniyor ve ben de buna izin veriyorum."

"İlişkilerim her zaman iyi başlıyor ama sanki ben de erkekleri iten bir şeyler var."

Psikolog olarak biz, benzer sözleri hemen her gün duyuyoruz. Aslında son zamanlarda kadınlar arasında, erkeklerle ilişkin bu tür ciddi hayal kırıklıklarında büyük bir artış var ve biz bu duygu ve ikilemlerin yaygın bir içe kapanma ve karamsarlık durumunu yansıttığını bildiğimiz için kaygılanıyoruz.

Aslında kadınlar, yanlış erkekle ilişkilerini kolay sona

erdiremezler. Çünkü güçlü vaatlere dayanan ilişkiler, insan aklının idrak ve kontrolü dışında, açıklanamaz güçlerin etkisiyle bozulmazlar. Aslında, bu tür yakınmaları olan kadınlar, "akılcı olmayan" seçimler yapmışlardır.

Bulgularımıza göre *kadın ne kadar akıllı ve kültürlü olursa, yaptığı seçimler ve aşk ilişkilerindeki davranış biçimi de o kadar yıpratıcı ve akılsızca oluyor*. Bu akılsız seçimlerin, kadınların erkekler hakkında inandıkları oldukça yanlış modern inançlar aracılığıyla başlamış ve ebedileşmiş olduğuna inanıyoruz. Dahası, kadınların aşk ilişkisi konusunda beklentileri, "Tamamına sahip olabilirsin" inancıyla, abartılmıştır. Gözlemlerimize göre, akıllı kadın hâlâ mükemmel erkeğin, "prens" arayışı içindedir.

Mükemmel Erkeği Arayış

"Aradığım prens nasıl mı olmalı? Onda Richard Gere'in vücudu, Dustin Hoffman'ın gülümsemesi, Lee Iacocca'nın mesleki yeteneği, Robert Redford'un çekiciliği ve Pat Boone'un evine bağımlılığı olmalı ve hepsinden önemlisi, daha ilk anda bana, yaşam boyu aradığı kadın olduğumu söylemeli."

Sizce çok şey mi istiyor? Hayır. Pek çok akıllı kadın, mükemmel erkeği, bir çeşit prensler prensini arıyor. Hiç şüphesiz onun var olmadığının bilincindeler. Yine de bilinçaltında, eninde sonunda onu bulacaklarına dair gizli ve ısrarlı bir inanış yatıyor.

Bazıları bu mükemmel erkeği bulup, kalbini kazanana dek arayışlarını sürdürmeye kesin niyetliler. Ama daha çok bu mükemmellik arayışı, çok sayıdaki maskelerden biri ardına gizlenmiş durumdadır.

Örneğin Andrea bir pasiflik maskesi taşıyor. Otuz altı yaşında ve hâlâ gelecek olan "doğru erkeği" bekliyor. Size, aradığı erkeğin niteliklerini, gücünü, kibar ve uysal kişiliğini tüm ayrıntılarıyla anlatabilir. Hayatının erkeğini beklerken, bir ara evli bir adamla beraber oldu. Ona âşık değil ama so-

runsuz bir ilişkileri var. Aslında bu, onun gerçekleri görmesini engelliyor. Her ne kadar bekâr ve uygun erkeklerle ilişkiye girse de, sonuçta hayal kırıklığına uğrayacağına inanmış, çünkü onun prensi etten ve kemikten değil.

Kadınların erkeklerdeki mükemmellik arayışlarını gizledikleri bir başka yol da aşırı eleştirici olmalarıdır.

Elizabeth, yirmi sekiz yaşında bir kadın. Kendi grafik tasarım şirketini yönetiyor. Kendisini, rastladığı erkeklerden duygusal ve düşünsel açıdan daha güçlü görüyor. Her zaman, "çok mantıklı bir neden"le ilişkilerini bitiriyor. Erkeğin çok ilginç, zeki ya da düşünceli olması hiç önemli değil. Her birinin eninde sonunda bir kusurunu buluyor, mesela bir avukat olan Ted, ona göre aşırı sert ve iş tutkunuydu, gazeteci ve amatör bir şair olan Paul ise aşırı duygusaldı; Elizabeth ilkin, Paul'ün bu duygusallığına kapılmıştı ama sonra onun çok güvensiz ve zayıf kişilikli olduğunu anladı.

Herkes, bir iç mimar olan Will'in onun kalbini fethedeceğini düşünmüştü ve gerçekten de Elizabeth, ona derin bir saygı duydu ve ondan etkilendi. "Beni hiç kimsenin güldüremediği kadar güldürüyor" diye anlatıyordu arkadaşlarına. Yine de birkaç ay sonra "yeterince yaratıcı değil" diye yakınarak yavaş yavaş ondan uzaklaştı.

Her ne kadar kendine itiraf etmese de, onun aradığı da "mükemmellik" yani "kusursuz erkek". Kendini aşırı eleştirici olarak değil de ne aradığını bilen bir kadın olarak değerlendiriyor.

Aşırı eleştiride bulunan kadın, umut verici ilişkileri sabote ettiğinin genellikle farkında değildir. Bunun yanında, mükemmel erkeği arayan kadının en iyi maskelerinden biri de alaycılıktır. Mükemmel erkeği bulana dek, bu alaycı kadın, ilişkiden kaçan biri olarak tanımlanmaya karşı çıkar. "Erkek milleti değil mi?" der en son mutsuz macerasını anlatırken, "Al birini, vur ötekine"

Joyce, 32 yaşında bir hemşire. Eşinden boşanmış ve beş yaşında bir kızı var. Yirmi yaşlarındayken, mutsuz bir şekilde biten bir evlilik yapmış. Kocasının başka kadınlarla ilişkileri olmuş ve kendisini korumak ister gibi, erkeklerin

en kötüsünü arıyor ve mutlaka da buluyor. Elbette ki bilinçli olarak, bir erkekte hiçbir şey aramadığını söylüyor. Bu inkâr edişin arkasında, yeterince değerlendirilmemiş erkeklerin hikâyesi yatıyor. Joyce'un mükemmellik arayışı çok güçlü, hayal kırıklığına uğratılma korkusu çok engin olduğu için, mükemmel erkeği bulma isteğini kırılamaz bir kararsızlık kabuğu içine gizliyor.

Kadınlar ve Romantik Hayalleri

Kadınlar, genellikle erkeklerle ilgili romantik hayaller kurarlar. Clark Gable'dan James Dean'e, Frank Sinatra'dan Elvis Presley'e, Tom Selleck'ten Burt Reynolds'a tüm ünlü erkekler kadın düşlerine konu olmuştur. Şüphesiz erkekler de, güzel ve seksi kadınlarla ilgili hayaller kurarlar, ama bir farkla: Erkeklerin çoğunun hayalleri, cinsel fantazilerle sınırlıdır. Oysa kadınların arkadaşlığa dair düşleri vardır. Neden?

Bugün pek çok yetişkin erkek, daha ilk çocukluk döneminden başlamak üzere, aktif bir yaşam, yöneticilik ve özerklik doğrultusunda eğitilmişlerdir; oysa kadınlara, terbiye ve romantik aşkın önemi öğretilmiştir. Sonuçta erkekler ne yapacaklarını planlayıp düşünürken, kadınlar kendilerine ne olacağını düşlemeye yönelirler ve hemen her zaman geleceğe ait bu düşler, bir erkek ve aşktan ibarettir.

Kadınlarla olan çalışmalarımızda, onlardan erkeklerle ilgili fantezilerini yazmalarını isteriz. Değişmez bir biçimde yarattıkları öyküler, TV izleyicisine ya da aşk romanı okurlarına tanıdık gelecek standart durum ve kişileri içerir.

Öykülerinde, yabancı ortamlarda ani ve muhteşem rastlantılar, şık restoranlar, güneşli sahiller ve sisli havada sabah yürüyüşleri vardır. Derken gizemli yabancı çıkar gelir. O, genellikle bilinmeyen, büyüleyici ve çekici biridir. Kadın daha ilk anda ona doğru sürüklendiğini hisseder ve ilk konuşma iğneleyici, kışkırtıcı ve baştan çıkarıcıdır. Gözleri kenetlenir. Bazen kadın baştan çıkarıcıdır ama genellikle erkek

sevişme anına kadar kadını kendinden emin ama yumuşak bir şekilde yönetir ve yönlendirir. Kokulu sular içinde ya da şömineden taşan alevler karşısında arzuları büyürken, yumuşak dokunuşlarla sevişmeye başlarlar ve hiç tadılmamış arzu düzeylerine çıkarlar.

Bu tür fanteziler, en zeki ya da en kültürlü kadınların bile kalbinden ve aklından geçebilir. Ama biz, kadınların tüm vakitlerini gizemli yabancı düşleriyle geçirdiklerini ya da parfüm reklamlarıyla beyinlerinin yıkandığını söylemiyoruz. Bilinç dışı arzular her zaman bilinçli bir anlayış ve tutumu yansıtmazlar. İşte kadını "akılcı olmayan" seçimlere götürebilen, bu ikisi arasındaki uçurumdur.

Pek çok yönüyle kadınlar, erkekler hakkındaki inanç ve davranışlarını biçimlendirmek uğruna gösterilen güçlü çabanın kurbanı olmuşlardır. Bu mesaj ister anne babadan, ister edebiyattan, ister TV'den ve isterse reklamlardan gelsin, her yerde vardır ve kadınları etkiler. Kadınlar, Büyüleyici Prens, oralarda bir yerde gerçekten var olduğuna inandırılırlar.

Psikolog Carl Gilligan, *Değişik Bir Sesle* adlı kitabında, kadının, annesine daima yakın kalarak, kendi öz tanımlaması olan bir kimliği, hem insan, hem de özellikle kadın olarak geliştirdiğini yazar. Kişisel kimliğin gelişimi bir erkek için daha değişiktir. Erkek, babasıyla özdeşleşme sürecine başlamak için, kendisini çok yakın hissettiği annesinden kopmak zorundadır. İşte bu nedenle yakınlaşma ve ilişki, ilk çocukluk dönemlerinde, kızlar için ana odak noktaları olurken, ayrılmak ve özerkliğe doğru atılmak erkek çocuklar için normal gelişme süreçleridir.

Gilligan, "İşte bu yüzden, kadınlar bağılıktan ziyade gerçek olmayan ve tehlikeli bir özerklik arayışını üstlenirler" diye belirtir. Gilligan'ın söylediğinin özü şu : Çoğu kadın, bilinçli tutum ve davranışlardaki etkin çağdaş değişikliklere rağmen, hâlâ bağımsızlığı rahatsızlık ve endişe verici olarak algılıyor. Bize göre kadınlar için en sağlıklı yol, bu yakınlaşma isteğini reddetmeden anlamaya çalışmak ve böylece ilişki arayışı içinde akılcı seçimler yapmaktır. İlk

cinsiyet rolü şartlanmasındaki farklar, sonradan ilişkilerle ilgili, oldukça değişik beklentilerde sonlanıyor. Biz hepimiz, kadın ve erkek benzer şekilde, yenilik ve tehlikeye atılmak ihtiyacını duyarız. Erkekler bu ihtiyaçlarını atletik alanda (veya dolaylı biçimde TV'de spor yayınlarını izlerken) ya da iş alanında tatmin ederler, oysa pek çok kadın bu heyecan ve coşkuyu ilişkilerde aramaya yönelirler. Bu, en azından bir yönüyle, neden pek çok kadının cesaret ve kurnazlık duygusu veren erkeklere kapıldığını açıklamaktadır. Psikolog olarak çalıştığımız pek çok erkek hasta arasında, ilişkide gizemlilik ve kurnazlık arayana pek rastlamadık ve kesinlikle ilişkide tehlike aradıklarını görmedik, gerçekte erkeklerin çoğu, ilişkilerinde riske atılmayı istemezler. Erkekleri çeken kadınlar ise, kendileriyle ilgilenen, onlara sadık kalan, şefkatli ve sevecen kadınlardır.

Kadınları Etkileyen Tarihsel Güçler

Bugün kadınları etkileyen bazı güçleri anlayabilmek için son yıllarda cinsler arasında beliren büyük değişiklikleri yeniden incelemek gerekir. 1980'lerin başında eşler arasındaki buzların eridiği, yakınlaşma ve aşkın insan hayatında tekrar önemli bir yer tutmaya başladığı görülür. Toplumsal sarkacın bu en son salınımı, ilişkilerin ve ailenin önemine yeni bir soluk getirmiştir. Geleneksel değerlerle kadın ve erkekler yeniden bütünleşmekte ve yeni beraberlikler oluşturmaktadırlar. Son zamanlarda kadın hastalarımızın dile getirdikleri sözler şöyle : "Âşık olmak, evlenmek ve çocuk sahibi olmak istiyorum... Daha iki yıl önce bana çok zor ve taşralı geliyordu tüm bunlar." "Aklım karmakarışık. Master yapmak için beş yıl harcadım ve kariyerime devam etmek istiyorum. Şimdi 34 yaşındayım ve son altı yıl içinde bir erkekle hiçbir iyi ilişkimin olmadığını fark ettim. Bu zaman zarfında ilişkilerim yüzünden dört değişik şehre yerleştim. İşimi sevmediğim için değil de elde edilebilecek daha fazla şey vardır diye." "Birkaç parçaya bölündüğümü hissediyorum. Evlilik fikri çok cazip geliyor ama onunla birlikte gelen pek çok sorumluluk olduğunun da farkındayım. Hiç şüphesiz bebek istiyorum, nedenini bilmiyorum, herhalde anne ve bebeğini gördüğümde hissettiğim o güçlü duygudan olmalı. Mutlaka kendime ait bir bebeğim olmalı, ancak yaşamlarını sadece çocuklara bağlayan o kadınlardan biri olmak da istemiyorum. İşim konusunda da duygularım bölük pörçük. Avukat olmak hoşuma gidiyor ancak her şeyi doğru yapmanın çok zaman alacağını biliyorum. Yapmak istediğim tüm şeyleri, istediğim şekilde gerçekleştirebileceğim bir yol yok ve bir şey daha var, erkeklerin bütün bunları başarabileceklerini düşündükçe sinirleniyorum - evlilik, aile ve kariyer. Bunu başarmalarının yolu, evde bekleyen bir eşlerinin olması, belki aradığım yanıt bu ! Sevecen, verimli ve sadık bir eşi nerede bulabileceğimi biliyor musunuz?"

Kadınlar bu karmaşık ve çelişik duyguları yeni yeni yaşamaya başladılar. Bugün akıllı kadınlar, son yılların kendi-

lerine kazandırdıklarını kaybetmeden, geleneksel değerlerin pek çoğunu yeniden elde etmek istiyorlar. Hem kendi içlerindeki hem de erkeklerle olan ilişkilerindeki karmaşık sorunları anlatıyorlar. Artık bugün, kadınlar erkekleri yaşamlarında istiyorlar ve eşitlik uzlaşması yapmadan, kadınlıklarını değerlendirip huzurlu olmayı arzuluyorlar.

Betty Friedan'ın bundan yirmi yıl önce yayınlanan "Kadınlığın Gizemi" adlı kitabı, uzun süredir uyuklayan kadın hareketini yeniden canlandırdı. Feminizmin ana amacı, kadınları cinsel öğreti, davranış ve uygulamaların zorbalığından kurtarmaktı. Bu sadece çarşı pazarda değil, aynı zamanda evlilik ve aile ilişkilerinde ve kadınların kendi içlerinde önemli bir reform arayışıydı. Ancak hareket gelişmesini sürdürürken, çoğu geleneksel evlilik ve aile kurumlarını ilgilendiren, önemli değişiklikler oldu. Bizce feminizmin talihsiz etkisi, kadınlar arasında, kişiliklerini bulabilmelerinin sadece özerklik, bağımsızlık ve meslek yoluyla gerçekleşebileceğine dair bir inanç yaratması olmuştur.

Bir eşe ve bir aileye sahip olmak ikincil amaçlardı. Birkaç istisna olsa da pek çok kadın son zamanlarda çalışmanın, güç ve gerilimli olup, tamamiyle doyurucu olmadığını anladılar. Biz bu kitabı yazarken bile kadınların son on yıldır erkeklere karşı hissetmekte olduğu tedirginlik azalmaya devam ediyor. Ancak kadınlar hâlâ erkeklere aşırı bağımlılık duyacaklarından endişeleniyorlar ve bu endişelerinde son derece haklılar.

Anna, 32 yaşında hiç evlenmemiş bir sosyal danışman. En son ilişkisi üç yıl önce bitmiş." İstedğim her şeyi yaşadım. Şimdi birini bulup evlenmeye, bir ev alıp çocuk doğurmaya hazırım" diyor. "Ancak erkeklerle ilişkilerimde merak ettiğim bir şey var, çok müthiş erkeklerle karşılaşmış onlardan hoşlandım ama yine de fark ettim ki hep onların bir hata yapmasını bekliyorum, sanki onların yaşantımda çok önemli olmalarını istemiyorum."

Biz, kadın ve erkekler için yeni bir dönemin başladığına inanıyoruz. Bekâr ve boşanmış olanların bağımsızlığı, sıklıkla tüm bir yalnızlık, ekonomik dertler ve pişmanlıkla

noktalanıyor. Evlilik yeni sorumluluk biçimlerini beraberinde getirirken, bir yandan da yeni özgürlük ve doyum biçimleri vaat etmektedir. Çocuklar fazlasıyla tüketici ve yıpratıcı olabilirler ancak onlar anne babalarının yaşamını tamamlayan büyüleyici ve ödüllendirici öğelerdir.

Kadın hareketi, kadınlara bir seçme duygusu, kendi değer ve güçlerine daha aydınlık bir bakış kazandırmıştır. Onlara, ihtiyaçlarının çok önemli olduğunu ve kendi yaşam biçimlerini kendilerinin seçebileceklerini ve seçmelerinin gerektiğini anlatmıştır. Kadınlar yine erkeklerle aşk ilişkisine giriyorlar, öfkeden ve güvensizlikten arınmış olarak daha bilinçli ve açıkça saptanmış eşitlik üzerine ilişkiler kuruyorlar. Kendi aşk ve eğitim anlayışlarının daha çok kabul edildiğini hissederek, çocuk sahibi olmaya yönelten biyolojik ve duygusal dürtüleri yaşıyorlar.

Dahası biz, akıllı kadının, öz doyumun yalnızca kariyer ve özerklik yoluyla gerçekleşmeyeceğini kavradığına inanıyoruz.

Bu duygu sadece aşk yoluyla da hissedilemez. Kişisel gerçekleşme, aşk ve özerkliğin birlikte başarılmasıyla kazanılır.

BÖLÜM İKİ

BABASININ KÜÇÜK KIZI

Bir kadının ideal erkek arayışının kökleri ilk çocukluk deneyimlerinde, özellikle de baba-kız ilişkisinde yatar. Kadın hareketi, anne babanın güçlü ama zararlı etkilerini ve işleyişini ortaya çıkarmıştır; bununla beraber 25 ve 45 yaşlar arasındaki çoğu bekâr kadın, aileleri tarafından cinsel önyargılar ve geleneksel davranışlarla engellenmiş gibidir.

Normalde, kızlarla babaları arasında doğal ve sağlıklı bir yakınlık vardır. Ancak pek çok kadın babalarıyla kırılması güç duygusal bağlar yaratan, oldukça tutkulu ve bağımlı ilişkiler kurmuşlardır. Onlar babalarını severler, hoşnut etmeye çalışırlar ve en çok da babaları tarafından seilmeyi isterler. Erkek kardeşleri gittikçe daha fazla bağımsız olmaya itildikleri halde, onlar daha bağımlı olurlar. Babalar kız çocuğuna karşı hissettikleri "koruyuculuk duygusunu" ve ona yardım etmeyi severler; kızları bir yardım veya kurtarma teklifini geri çevirirse, kendilerini yarsız ve reddedilmiş hissedebilirler. Aynı babalar oğullarına zor durumlardan nasıl galip çıkacaklarını öğretirken, kızlarına, geleneksel olarak, bu gibi durumlardan sakınmalarını öğütlerler. Pek çok baba kızını tatlı, itaatkâr ve pasif, oğlunu ise güçlü, maceracı ve atak olduğu için ödüllendirir. Anneler, kendi açılarından, kızlarının bağımsızlık yolundaki davranışlarını, sergiledikleri örnekler ve babayla olan ilişkileri yoluyla daha da etkilerler. Bazı kadınlar daha şanslıdırlar, çünkü anneleri eşleriyle olan ilişkilerinde eşitlik, güven duygusu ve kendi bağımsızlıklarının verdiği rahatlık içindedirler. Bağımsızlıklarıyla ilgili endişe ve korku duyguları gösteren ve kocalarına aşırı şekilde bağımlı olmaya eğilimli anne modeline sahip olan kadınlar, daha az şanslıdırlar. Bu anneler kızlarını, kendilerinin denemekten bile korktuğu şeyleri yapmaya yöneltemezler, böylece korku ve bağımlılık kalıbı bir sonraki nesle yerleşmiş olur. Esasen, bağımlı anneler, bilinçsizce, kızları-

na kendileri adına tehlikeye atılacak, koruyup gözetecek bir erkek aramayı öğretirler.

Yirmi yaşlarındaki Paula şöyle anlatıyor: "Annem daima babama teslim olur. Tüm kararları babam verir. Annem parayı babamdan alır ve en küçük şeyi almak için bile iznini ister. Babam onun için her şey demektir." Paula adeta annesinin bir kopyası oldu ve kendisine "her şeyi" verecek erkeği aradı. Eğer annesi daha özgüvenli olsaydı ve haklarına sahip çıkabilseydi, Paula'nın babasının ailede tek güç olmasına izin vermeyebilirdi. Sonuçta Paula da, güven duygusu ve kadın olmanın gururunu dile getiren, daha uyumlu bir modele sahip olabilirdi.

Otuz dört yaşında bir grafiker olan Sydney, çocukluğunu şöyle tanımlar: "Kendime bakmayı çok erken öğrendim ve bundan çok hoşlandım. Annem, kendimi bildim bileli çalıştı ve ne o ne de babam, çok mükemmel işlerde çalışmadıkları halde birlikte olmaktan hoşlanıyorlardı, her zaman birlikte çalıştılar. Annemin hep kendine ait ilgi alanları ve bağımsız etkinlikleri vardı; babam sadece anneme saygı duy-makla kalmadı, aynı zamanda onu cesaretlendirdi - belki hoşlandığı şeyleri izliyor olmak onun kendisini daha rahat hissetmesini sağlıyordu. Ben büyüdüğüm zaman 'bağımsız' olmaktan başka bir şey düşünemiyordum, çünkü ailemdeki herkes böyleydi ve biz bundan çok hoşlanıyorduk. Kendimi anne ve babama, benim için zor olan bazı şeyleri yapmaları için diller dökerken anımsayabilirim. Bazen benim için gerçekten çaresiz durumlarda yardım ellerini uzatırlardı, ancak farklı bir durumda beni mücadelenin tam ortasına iterlerdi. O zaman bundan nefret ederdim ama şimdi biliyorum ki beni daha güçlü yapan buydu ve kendimi güçlü hissetmekten çok hoşlanıyordum." Ne mutlu ki Sydney evde sevgi dolu ve kendine yeterli modellere sahipti, bunlar bir kadının bağımsız bir yaşam biçiminde kendini güvenli hissetmesine yardım eder.

Leigh otuz iki yaşında bir mimar. Dört büyük erkek çocuklu bir ailenin küçük kız çocuğuydu. Geleneksel biçimde yetiştirildi. İş, sorumluluk sahibi bir babası ve tüm varlığını

ailesine adanmış bir annesi vardı. Leigh'in ailesinden gördüğü destek ve sevgi, onun kendisine olan saygısının gelişmesine ve yeterli birisi olmasına neden oldu.

Leigh'in hatırladıklarıysa şöyle: "Ben 15 veya 16 yaşlarındayken annem 40 yaşlarındaydı, erkek kardeşlerim işe ya da okula gitmek için evden ayrılıyorlardı, ben de kendi arkadaşlarımla meşguldüm, hiçbirimizin artık annemize ayıracak zamanı yoktu. Onu oldukça kederli ve yalnız anımsıyorum - annem kendisini tamamiyle bizlere adanmıştı ve bizim artık ona ihtiyacımız kalmamıştı, böylece onun hayatının tüm amacı silinip gitmişti. Bu bana çok dokundu ve aynı şeyin başıma gelmesine hiçbir zaman izin vermeme kararı aldım."

Leigh kolejden iyi derecelerle mezun olduktan sonra mimarlık okudu ve mesleğini kazandı : "Öylesine bağımsız oldum ki, sonunda bir erkeğe, evliliğe, hatta paraya, güvenlik ve sekse ihtiyacım olmadığını hissetmeye başladım. Başlangıçta tüm başardıklarımдан çok hoşnuttum, ancak sonraları bir erkekle beraber olmayı giderek daha fazla istedim. Evlenmeyi, işten ayrılmayı ve çocuk sahibi olmayı düşünmeye başladım. Ama eğer bir insana bağlanırsam kendimi kontrol etme yeteneğimi ve öz yeterliliğimi kaybedeceğimden korkuyordum." Leigh'in annesi ne kötü ne de yetersizdi. Çocukları için en iyi olduğuna inandığı şeyleri yapmaya çabalamıştı. Asıl sorun "dünyanın değişmiş" olmasıydı ve annesinden Leigh'e kalan, tarihsel bir yanılğı ve dolayısıyla akıl karışıklığı olmuştu.

Sevimli Olmayı Öğrenmek

Bütün çocuklar yalnız kaldıklarında, altları ıslanınca veya acıktıklarında huzursuz olur ve ağlarlar. Bebeklik döneminde ağlamak, bilinçli bir tepki değildir, ancak çocuklar çevrelerindekiilere hükmedebilmek için ağlamayı çok çabuk öğrenirler. Eğer yeterince sesli veya yeterince uzun ağlayabilirlerse, genellikle anne babalarından bir cevap alabilecek-

lerini öğrenirler. Ağlamak çocuğun amacına ulaşması için güçlü bir yöntemdir, ancak çocuk için de, anne baba için de hoş değildir.

Öte yanda, sevimlilik, çocuğun ilk olumlu güç kaynağıdır. Anneler bundan hoşlanır ve tabii çocuklar da. Sevimli olmak çocuğa ilgi ve çekicilik kazandırır. Sevimlilik çocuğa bir gülümseme, kucaklama ve onay getirir. Ancak bu dolaylı bir kazançtır ve bir başkasının duygu ve davranışlarının işleyişine bağlıdır.

Küçük yaşta sevimlilik, hem kız hem de erkek çocuklarda çekicidir. Ancak çocuklar geleneksel aile ortamı içinde yetişip dört beş yaşına gelince, erkek çocuklar için değişik bir şey gündeme gelir. Erkek çocukların sevimliliği köretilmek istenirken kızlar bu konuda yüreklendirilir. Pekçok baba kızının cilvelerinden hoşlanır. Kızlar da babalarını yumuşatmaya bayılırlar. Babalarının erkek olarak kendilerini güçlü hissetmelerini sağlarlar. Zaman ilerledikçe kızlar, bir erkekle beraberken de bu şekilde davranmayı öğrenirler ve bu davranış biçimi anneden kızına bilinçsizce geçer. Pek çok kadın bize, bir kadın arkadaşıyla konuşurken, eğer odaya bir erkek girerse, arkadaşının davranışlarının hemen farklılaştığını anlatır. Bu bir sözsüz davranışlar ve iletişim biçimidir. Bu tür davranışların cinsel çekiciliği vardır. Erkeğin varlığına bir tepki olarak, erkeğin dikkatini çekmek ve beğenisini kazanmak amacıyla yapılırlar.

Dolaylı Olmayı Öğrenmek

Laura, çalışan bir çiftin otuzlu yaşların sonlarına doğru sahip oldukları tek çocuktur. Daha çocukken babasıyla asla doğrudan temas kurmamayı öğrendi. Babasını sevmesine ve ona ihtiyaç duymasına karşın ne zaman onunla doğrudan ilişkiye girmeye kalksa, belirsiz ama sürekli bir korku duyuyordu. Sinirli babası, ailesiyle olan ilişkilerinde otoriter birisiydi. Gerçekte, hayatında Laura'nın dışında tam olarak yönetebileceği pek az şey vardı ve bu küçük otoriteyi de elinden ka-

çırmayacaktı. Buna karşın Laura, onu nasıl idare edebileceğini ve eğlendirebileceğini öğrendi. Ondar hemen her istediğini dolaylı bir şekilde elde edebiliyordu. Yıllar sonra Laura, insanlarla ilişkisinde, doğrudan ve dürüst iletişim kuramamanın sonucunda, babasından hoşlanmamaya ve ona güvenmemeye başladı.

Ne yazık ki bu duygu ve davranışlar, Laura'nın yetişkin bir insan olarak kurduğu yakın ilişkileri de bozdu. Erkeklerle güveni olmadığını ve ilişkilerinde hep dolaylı davranmaya yöneldiğini anladı. Ne yazık ki, Laura erkeklerle ilişkide güvensiz olan ve açık davranamayan tek kadın değil. Pek çok kız, gereksinimlerini karşılamak için, benzer biçimde davranmayı öğrenmiştir - seçtikleri ya da istediklerinden değil, anne baba arasında gözlemledikleri iletişim biçiminden veya istediklerini elde etmenin en başarılı aracının dolaylı olmak olduğunu düşündüklerindendir. Bu davranış kalıpları nasıl gelişti? Bazılarını kızlar annelerinden öğrendiler.

Sandy annesini şöyle tanımlıyor : "Her zaman istediğini babamdan koparabilirdi. Belki aynı şeyi isteyerek ya da babama ne istediğini anlatarak da elde edebilirdi. Ama hiçbir zaman öyle yapmadı. Bu hep anneme bir oyun gibi gelirdi. Fark ettirmeden babama bir şey yaptırmak, sanırım annemin çok hoşuna gidiyordu. Sonunda annemin ne yaptığını görmemek için babamın budala olması gerektiğini düşündüm." Karen annesini babasına göre, zayıf bir kadın olarak gördü hep. "Babamı gördüğü zaman hemen zavallı biri gibi davranırdı. Yapmak istemediği tüm şeyleri ona yaptıırırdı. Özellikle numaralarından birini yapacağında ona 'babacık' diye seslenirdi. Belki komik gelecek ana, eğer babam ortalarda yoksa, kaya gibi sert olur, her şeyin üstesinden gelebilirdi."

Karen şöyle anlatıyor : "Büyüylene kadar buna bir anlam veremedim, ancak annem, babam söz konusu olunca korkunç zeki idi. Ya sahte biçimde çekici, ya da soğuk ve katı olurdu. Kendi düşündüğünün en iyi olduğuna güvenerek, ya ümit verici veya ürkütücü davranırdı. Neyse ki pek çok kadın eşleriyle daha açık ve doğrudan iletişim kurabilen, dolaylı davranmanın acı veren ve aşağılayıcı sahteliğinden

arınmış iletişim modelleri veren annelere sahiptir. Bu tür kadınlar sonradan bu iletişim biçimlerini kendi yetişkin kadın-erkek ilişkilerine taşırlar. Buna karşın pek çok kadının anneleri, ihtiyaç ve isteklerinin dile getirilmesinde dolaylı olmanın gerekliliğine inanmıştır ve bu öğreti farkına varmadan kızlarına da geçer.

Çocuklar davranışların sağlıklı olup olmadığını değerlendiremezler. Onlar sadece gözlemler ve öğrenirler. Erkek çocuklar babalarından nasıl erkek olunacağını, kızlar da annelerinden nasıl kadın olunacağını öğrenirler. Özdeşleşme ya da modelleşme diye adlandırılan bu süreç hemen hemen otomatiktir. Genç bir kız kendine "Kadın olmanın annemde gördüklerimin dışında başka yolları var mıdır, veya bütün kadınlar istediklerini bu şekilde mi elde ederler?" diye sormaz. Sonradan, gerçekten bu tür sorular belirir, ama artık özdeşleşme sürecinin en temel ve kalıcı bölümü gerçekleşmiştir.

Eşleriyle doğrudan ve açık iletişimi olan annelere sahip olan kız çocuklar gerçekten şanslıdırlar.

Carla otuz yaşında bir bebek bakıcısıdır. Arizona'da küçük bir kasabada yetişmiş beş kardeşin en büyüğüdür. Kardeşlerinin bakımına yardımcı olduğu için küçük yaşta sorumluluk sahibi olmuş. Babası bir göçmen bürosu memuruydu, annesi sadece evi idare etmekle kalmayıp aynı zamanda bazı işyerlerinin muhasebe işlerini yapıyordu. Ne annesi ne de babası tahsilli değillerdi, ancak ailenin günlük yaşamında, öğrenmeye çok önem verilirdi. Pahalı eşyalar için pek para harcayamazlardı, ama Carla şöyle anlatıyor: "Annem tam bir kitap kurduydü; uyduruk romanlardan felsefeye kadar her şeyi okurdu. Evimizdeki hazine kitaplardı. Kitapları başka insanlara da verirdik; babam öyle çok okumasa da günlük tartışmalarımıza kaulır ve güçlü fikirler belirtebilirdi. Geriye baktığımda, annem çok daha okumuş, daha entelektüeldi ancak babama karşı tüm çocukluğum boyunca süren bir saygı ve sevgisi vardı. Babamsa ona tapardı. Babamın, ben henüz on altı yaşındayken ölmesine rağmen, inanıyorum ki erkeklerden hoşlanmamı ve onlara güvenmemi

sağlayan, aslında anne ve babamı birlikte görmemdir. Söylemek istediğim şu, annem sadece babamı çılgınca sevmekle kalmadı ondan hoşlandı -onun komik olduğunu düşünürdü. Kendi incelik ve tutarlılığına ters düşse bile, onun biraz külhanbeyi, abartılı erkeksi ve hercai yönünden bile hoşlanmışır. Annem her zaman babama karşı dürüst olmuştur, hatta en hassas konularda ya da babamın gerçekten duymak istemediği şeyleri söylemesi gerektiğinde bile tutumunu değiştirmemiştir. Bazen babam buna tepki gösterir, durum kızışabilirdi, ancak kesinlikle annemin dürüstlüğüne saygı duyar ve kendisine karşı böylesine cüretli olmasından hoşlanırdı."

Carla, bir yetişkin olarak, erkeklerden gerçekten hoşlanıyor. Onlardan ne korkuyor ne de hakkını aramak gerektiğinde ya da istediği biçimde sevişmek söz konusu olduğunda kararsız davranıyor.

Etkileme biçimlerini belirleyen elbette sadece anne değildir. İşleyen teknikler, her ne kadar nadiren amaçlı ve bilinçli olsa da, babalar tarafından da öğretilip güçlendirilmektedir. Pek çok erkek, kızı tarafından yönlendirilmeye göz yumar, hatta bazıları bundan hoşlanır bile. Kızının zayıflığıyla gururu okşanırken, babayla kızı arasındaki o gizemli halka içinde koruyucu, güçlü ve gerekli olmak gibi en güçlü duyguları hisseder. Pek çok baba, aynı şartlarda oğlunu kendi başına yapmaya zorlayacağı şeyleri, kızı için yapar. Bu son derece becerikli ve her zaman gönüllü baba modeli, kızları, eşlerinde de aynı özellikleri aramaya koşullandırmıştır.

Lynn bir orta sınıf ailesinde yetişti. Tek kız, ailenin bebeği ve babasının gözbebeği idi. Anne babanın tüm ilgi ve sevgisi onun üzerindeydi. Başarıları anne babasının umduğundan ve onların elde ettiğinden çok daha fazla olmalıydı. Babası Lynn'in üzerine titriyor ve küçük prensesi için uygun olduğunu düşündüğü her şeyi ona sağlıyordu. Lynn'in odası, anne babasının odasından çok daha zengin biçimde ve evin diğer bölümlerine tezat şekilde iyi döşenmişti. Babası onun en iyi mağazalardan giyinmesine çalışıyordu. Hatta her pazar onu, daha zengin bir kesimde kiliseye gidebilsin diye, şehre indiriyordu. Babası ne kadar çok verseyse, Lynn de o

kadar çok istedi ve elde etti de. Hiç şüphesiz ki Lynn, sonuçta doyumsuz bir yetişkin kadın oldu. Erkeklerle karşı öncelikle sıcak ve sevecen olan Lynn, çok hırslı şekilde istekler öne süren ve babasının o büyük kudretinin altında kalan herşeye karşı eleştirici biri oldu. Lynn, sonunda "Hiçbir şey benim bebeğimin erişemeyeceği kadar iyi değildir" diyecek bir erkeği bulmaya karar verdi. Lynn, erkeklerin kendisi için bir şey yapmasını beklemezdi, karşısındaki erkeğin içinde bulunduğu kişisel durumları dikkate almadan, kusursuz olarak kendi bireysel istek ve gereksinimlerinin yerine getirilmesini isterdi.

Sonunda oldukça gelenekçi ve nazik olan Walt, Lynn'e gösterişli bir şekilde evlenme teklif etti ve oldukça iri bir pırlanta yüzük verdi. Evlendikten sonra ise hiçbir zaman, hak ettiğine inandırıldığı pohpohlanma ve tapınmayı görmedi. Üstelik istekleri kocasında kırgınlık yarattı. Lynn'in gerçek dışı beklentileri onun için kronik hayal kırıklığına, Walt içinse rahatsız edici bir yetersizlik duygusuna dönüştü.

İyi ve ilgili bir baba, kızının erkeklerle bakış tarzıyla ilgilenir. Yönetmek veya sevmek için duyduğu isteğin kızına karşı olan davranışlarını çok fazla etkilemesine izin vermez. Kızının mümkün olduğunca güçlü ve yeterli biri olarak yetişmesini ister. Toplumun gittikçe daha çok aydınlanmasıyla, bu olumlu baba - kız ilişkileri daha sık görülmeye başladı.

Güçlü Baba

Babalarla kızları arasında kurulan güçlü bağın bir diğer sonucu da aşırı idealleştirmedir. Bazen baba, gerçekten bulunamayacak kadar kusursuzdur. Örneğin Alice'in babası, adeta zor müsabakalar için yaratılmış, yakışıklı, ağırbaşlı, başarılı bir doktordur. Alice, ne kadar engel olmaya çalışsa da, sonuçta erkek arkadaşlarını, babasıyla karşılaştırıyordu. Ne yazık ki erkek arkadaşları her zaman yetersiz kalıyorlardı. Babası, gerçek yaşamda yeterince güçlüydü, ancak Alice'e olduğundan da güçlü geliyordu, çünkü Alice babasını, 'tapan bir kızın' bakış açısından izliyordu.

Sara'nın annesi onu doğurduktan kısa bir süre sonra öldü. Sara'yı, dinamik ve değişken karakterli, çoğu zaman hükmedici bir sinema prodüktörü olan babası büyüttü. Sara babasına karşı korkuyla karışık bir saygı duyuyordu. Şimdi bir yetişkin olarak babasının etki ve gücüne sahip olmayan erkekleri hor görüyor. Bu da ne yazık ki kendisine eş olabilecek erkeklerin sayısını kısıtlıyor.

Kadınların güçlü babalardan kopup uzaklaşmaları çoğunlukla zordur. Kadın fiziksel olarak babanın yanından uzaklaşmakla, babasına karşı hissettiği bağımlılıktan kurtulamaz. Okula gidiyor olmak ya da bir ev ve meslek edinmek, kadının korunma isteğini tümüyle değiştirmez. Ancak bu gerksinim yaşamındaki yeni erkeğe geçer.

Bağımlılık boyunduruğundan kurtulmak, bağımsızlık korkularının üstesinden gelmeyi ve bağımsızlıkla gelen endişeleri yenmeyi sağlar. Aynı zamanda erkekleri, çocukluk fantezilerinin biçimlendirdiği gibi değil, gerçekte oldukları gibi kabullenmeyi sağlar.

Kaybedilmiş Baba

Babalarıyla ilişkileri eksik olan ya da hiç ilişki kuramamış kadınlar, normal deneyim ve beklentilerden yoksun kalmışlardır. Bu deneyim ve beklentiler, babaya olan davranışları diğer erkeklere olan davranışlardan iyice ayırabilmek için gereklidir. Kadınların erkekleri yetişkin olarak görme sürecinde, baba sevgisi tatmamış olmalarının etkisi nedir? Anne ve baba kavramı oldukça eskiye dayanır ve çok güçlüdür.

Bir kız babasını yitirirse, düşsel bir baba yaratır. Bu hayali baba, TV ya da sinema izlerken oluşmuştur. Yavaş yavaş bir karma baba biçimlenir. Ortaya çıkan imaj mevcut olanların en ilginç, en rahatlatıcı ve en sevecenlerinden oluşmuştur. Düşlenen ve arzulanan baba, değişmez biçimde güçlü ve koruyucudur.

İyi bir babanın nasıl olabileceği görüşüyle beslenen bu tür hayaller, kız için bir dereceye kadar sağlıklıdır. Ancak çoğu zaman çarpıklıklar olmaktadır. Olabilecek hatalar hakkında bilgimiz çok azdır. Baba ve onun sevgisine duyulan güçlü özlem çoğu zaman kadını, erişkinliğinde de bu arayışı devam ettirmeye sürükler.

Anita 34 yaşında ve ne yazık ki hâlâ mutlu ve kalıcı bir ilişki kuramamış : "Babam daha ben iki yaşındayken ölmüş, ama onun nasıl bir insan olduğuna dair her zaman bir fikrim vardı. Büyüdükçe onun hakkında düşler kurdum. Aniden gelecek ya bana yardım edecekti veya beni kötü bir şeyden koruyacaktı. Biliyordum ki yanımda olsaydı kendimi güvencede hissedecektim.

Anita'nın babasıyla ilgili düşleri, erkekler arasında gerçek bir sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştu. Babası gibi kendisini terk etmeyeceğine inandığı birisini bulamadı. Birlikte olduğu erkekler çok uzun zaman önce yarattığı erkek imajına hiçbir zaman ulaşamadılar.

Tepkisiz Baba

Lonnie babasını bir "balon" olarak tanımlıyor. "Oradaydı belki ama hiçbir zaman gerçekten konuşmadık ve benimle ya da ne yaptığımla hiç ilgilenmedi. Belki de aramızda ilişki olmadığı söylenebilir. Aslında hiç kötü bir şey olmadı ama asıl kötü olan 'hiçbir şeyin' olmamasıydı."

Lonnie'yi cezbeden erkekler çok gösterişli ve gerçek birer insan olanlardı. "Erkeklerde etkili, canlı bir şeyler istiyorum" diyor Lonnie. "Aslında belki de payıma düşeni aldım ben. Bu erkekler ilk başta çarpıcı ve heyecan verici oluyorlar ama hepsi bu, bunun ötesinde pek bir şey yok. Onlar benim ihtiyaç duyduklarım değil ama hâlâ onlarla ilgilenmeye devam ediyorum. Galiba babam gibi bir adama bağlanmaktan çok korkuyorum."

Nancy 34 yaşında bir hukuk danışmanı. Babasını gerçekten sevdi ve ümitsizce onun sevgisini istedi. Babası dal-

gın, içe kapanık ve soğuk bir adamdı. Babasına en son sarılışının on bir yaşındayken olduğunu hatırlıyor: "Onun doğum günüydü. Annem, babam eve gelene kadar oturmama izin vermişti - babam bir iş gezisinden dönüyordu. Kapıdan içeri girdiğinde ona doğru koştum ve ona sarıldım, fakat o sadece beni itti. Sanırım sevecenliğe her zaman karşıydı. Büyüdüğümde annem bana çok berbat bir seks yaşamları olduğunu anlatmıştı."

Bir kız çocuğu olarak Nancy, babasının neden kendi sevgisine karşılık vermediğini hiçbir zaman anlayamadı. "Sürekli bendeki yanlışı ne olduğunu düşündüm ve onun sevgisini kazanmak için daha iyi bir kız olmaya çabalayıp durdum." Nancy hâlâ daha iyi bir kız olmaya uğraşıyor. Çıktığı erkekleri, onların sevgisini kazanmak için, mutlu etmeyi istiyor. Ne yazık ki, onun hoşnut etmeye olan aşırı isteği, sevecenliğe olan açlığı, erkekleri kendisinden uzaklaştırıyor.

Linda'nın babası bir alkolikti. Sadece Linda'yı değil tüm aileyi ihmal ederdi. "Hiçbir zaman ona güvenemedim" diyor Linda. "Ayık olduğu zamanlar çok iyiydi ama sarhoş olduğunda çok zalimdi. İyi dönemlerinde bile kendimi güvencede hissedememişimdir. Hiçbir zaman bizi gerçekten gözetemedi." Linda şimdi otuz dokuz yaşında bir dükkân sahibi, erkeklere güvenmekte güçlük çekiyor. Tüm erkekleri babası gibi bencil ve tutarsız görüyor. Korunmadığı, sevilmediği için o denli üzgün, eksik geçen çocukluğuna o denli kızgın ki, kendisini hayal kırıklığına uğratmalarına fırsat vermemek için erkeklerden kaçıyor.

Babanın yitirilmiş sevgisini aramak tamamiyle boşa giden bir emektir. Hiçbir erkek, ne kadar istese de, bir kadına çocukken yitirdiklerini sağlayamaz. Bu çeşit bir sevgi, bir çocuğa, sadece anne baba tarafından verilebilir. Bu özlemler nadiren bilinçli olarak kararlaştırılır. Bu arayışı sürdüren kadınlar, seçtikleri erkekler yetersiz olduğundan değil, beklentileri hatalı olduğu için sonunda hayal kırıklığına uğrayacaklarını bilirler.

Kurtarılmak Arzusu

Pek çok kadın ne kadar güçlü veya yeterli olursa olsun, kurtarılmak için gizli bir istek duyar. Belirttiğimiz gibi, küçük kızlar bağımsız olmak için cesaretlendirilmezler. Onlara, kendilerine yardım etmelerinden çok, başkalarından yardım istemeleri öğretilir. Lavonna şöyle anlatıyor: "Ben her zaman işler zorlaştığında, erkeklerin bana yardım edeceğine güvendim. Hiçbir zaman bu tutumun beni ne kadar çaresiz kıldığını anlamadım.

Lavonna kendi sorunlarını çözme yeteneğini reddetmeyi ve bunun yerine bir erkeği ustaca kendine yardım etmeye yöneltmeyi öğrendi. Erkekler yaşam mücadelelerine doğrudan göğüs gerip, çözüm aramayı öğrenirken, Lavonna erkekleri kendini "kurtarmaya" nasıl çağırabileceğini öğreniyordu. Erkekler problemlerle uğraşarak tecrübe kazandılar, Lavonna ise erkeklerle nasıl uğraşacağını öğrendi.

Aşırı koruyucu baba, sadece seven bir baba olduğunu düşünebilir, ancak aslında o, kızına, baba korumasına muhtaç olduğunu öğretmektedir. Kızı bir yetişkin olduğunda, benzer güvenlik ve koruma duygusunu verecek erkekler arayacaktır.

Belki de kurtarma fantezilerinin en tehlikeli yanı, genellikle bilinçli olmamalarıdır. Kadınlar düşünsel olarak, yaşamın risklerinden ve güvensizliklerinden kurtarılamaz ve korunamaz olduklarını biliyorlar. Ancak bu çekici hayal, şaşırtıcı biçimde yaygındır ve kadının seçtiği "kurtarıcı" erkeği hedefleyen bir radar gibi işlemektedir.

Psikoterapi kurslarında çok sık olarak, en başarılı ve yetenekli kadınların bile gözetilmek ve zorluklardan kurtarılmak istediklerini duyuyoruz. Sorun şudur : Hepimiz bakılıp gözetilmek, doyurulmak ve sevilmek istiyoruz. Ancak bu gereksinimlerin bir kısmı için kendimize güvenmeliyiz. Ne yazık ki çok sıklıkla kadınlar, bu gereksinimlerini erkekler vasıtasıyla sağlamayı öğrenirler. Onlar için eş seçimi, sorunlarının çözümünden önde gelmelidir.

Sadece, babayla ilgili çocukluk tecrübelerini açıkça irdeleyebilmek, kadınları, erkeklerle ilişkilerinde yanlış beklentilerden kurtaracaktır.

BÖLÜM ÜÇ

ERKEKLER

BABASININ KÜÇÜK KIZINA NASIL DAVRANIRLAR

Erkekler gerçekten, kendileri kadar güçlü ve zeki olmayan kadınları mı tercih ederler? Hayır! Ancak pek çok kadın bu yaygın düşünceye inanır. Bu, erkeklerin sevimli, tatlı, sevecen ve çocuksu kadınların büyümesine kapılacaklarına dair bir inanıştır. Bu bölümde size erkeklerin kadınlardaki bu tür özelliklere nasıl tepki gösterdiklerini ve eğer kadın "babasının küçük kızı" rolünü bırakmazsa ilişkilerin ne olacağını göreceğiz.

Çaresizlik

Daha önce çaresizlik ve dolaylı ilişki kalıplarının kızlarda nasıl oluştuğunu ve bu davranışların hangi yollarla babalar tarafından desteklenip, güçlendirildiğini ele almıştık. Kızlar erişkin olduklarında, doğal olarak bazıları, bu davranışları erkeklerden yakınlık görebilmek için kullanırlar. İlk önce kadının bu güçsüzlüğü erkeğe eğlenceli ve cazip gelebilir. Bu ilişkinin başlarında gerçekten güvenlik duygusu oluşturur ve erkeğe hakimiyet hissini verir.

John, otuz yaşlarında bir mimar. Sekiz yıllık bir evlilikten sonra boşanmış. Birlikte olduğu Cindy hakkındaki duygularını şöyle dile getiriyor:

"Onunla ilk karşılaşmam gerçekten harikaydı. Eski karımın aksine onun yumuşaklığını ve kadınsılığını sevdim. Bana kendimi güçlü ve koruyucu hissettiriyordu. Karımın beni bencil ve hissiz olmakla suçlamasından sonra bu harika bir şeydi. Ama ne yazık ki gitgide ilişkimiz yıpratıcı olmaya başladı. Onda çok daha fazla özellikler olduğunu biliyorum ama onları nasıl bulup çıkaracağımı inanmıyorum kestiremiyorum. Ona ait şeyleri seviyorum ama şimdi ne zaman telefonla konuşsak, sesi bebek konuşması gibi geliyor."

Aslında Cindy de John'a karşı büyük bir ilgi duyuyor ve gerçekte o görüldüğünden güçlü bir kadın. Ama Cindy'nin babasının, tüm ilgisini, özellikle de korunmaya en çok ihtiyaç duyulduğunda onun üzerinde yoğunlaştırması, bugün, onun bu erken öğrendiği davranış biçimlerini, bilmeden yaşamındaki erkeklerle oynamasına neden oldu.

Sonunda John daha olgun ve daha güçlü birine ihtiyaç duyduğunu anladı. Başlangıçta kendisini güvenli ve değerli hissettiren duygular, şimdi sıkıntı ve kırgınlık yaratıyordu onda. Erkekler bir çocuğun ya da bir genç kızın çaresizliğine aldırılmazlar belki. Ama güçsüz ve çaresiz kadınlara gerçekten içerlerler.

Çaresizlik ilk olarak erkeklerden aşırı isteklerde bulunmaya yol açar. İkinci olarak, erkekler kadınların kendi güçsüzlüklerinin hoşgörülmesi için sahip oldukları ve erkeklerle sosyal olarak yasaklanmış özgürlüğü kıskanabilirler.

Barry bir lisede fen öğretmeni. "Ben, sırtımı sıvazlayıp sonra da oturup her şeyi benden bekleyen bir kadın istemiyorum, benim istediğim gerçek bir eş, yoksa gözeteceğim küçük bir kız değil. Ben ne olacağım? Kendimi kötü hissettiğimde beni kim avutacak?" derken pek çok erkeğin duygularını dile getiriyor.

Pek çok erkek, bir kız evlat ya da egolarını tatmin edecekleri birini değil her şeyden çok bir eş arıyorlar. Erkeklerin güçlü bağımlılık ihtiyaçları olduğunu bilmek önemlidir ve erkek güçsüz kadını görünce, onun kendi açlığını giderecek biri olmadığını düşünür.

Erkeklerle ilişkilerinde daima çocuksu davranışları benimseyen kadınlar için ideal erkek, her zaman, çok seven babanın bir benzeridir. Bu erkekler baba gibi sevgi dolu olmasalar da, bu kadınlar onları öyle algırlarlar.

Oyun Oynamak

İkinci bölümde, çocukların anne babalarından istediklerini elde edebilmek için öğrendikleri yolları anlattık. Anne ya da babadan öğrenilen bu davranış biçimlerinin yetişkin er-

kek- kadın ilişkisinde ortaya çıkması son derece olumsuzdur.

Bir çocuğun, istediklerini dalavereyle elde edebileceğini hissederek büyümesi, bir yetişkin olarak, ne yazık ki, gizli korkular ve güçsüzlük duygusuyla örümlü çapraşık bir ağa yakalanabilmesi demektir. Üzücü olan şu ki, bir şeyi dolaylı yoldan başardığımızda içimizde bir huzursuzluk hissedimiz; çünkü bu tür başarılar aslında yoktur ve gerçekten ne güvenimizi ne de öz saygımızı artırır.

Oyun oynamanın diğer bir sonucu da kadınlarda yarattığı korku ve erkeklere duydukları güvensizliktir. Kadınlar, erkekleri dolaylı yoldan idare etmeye çalıştıkları, önemli tartışmalardan kaçındıkları, isteklerini açıkça ve doğrudan ifade etmedikleri müddetçe, hiçbir zaman erkeklerle ilişkilerinde huzurlu olamazlar.

Lorenzo, otuz bir yaşında bir avukat. Yirmi yedi yaşındaki Christine ile beraber. Christine bir mahkeme muhabiri. Lorenzo şöyle anlatıyor : "Sanırım kendisini sevdiğime hiçbir zaman inanmayacak. Sürekli beni deniyor sanki. Örneğin işten erken çıkıp köpeğini veterinerden almamı istiyor, hem de tam ben önemli bir duruşmaya hazırlanırken. Tüm zamanım için ona hesap vermek durumunda kalıyorum. Benden gerçekten şüphelenmediğini biliyorum, bu sadece onun beni garantiye almak istemesinin bir sonucu. Pek çok açıdan harika bir kadın ama, onun güvensizliği artık beni sıkmaya başladı. Bir haftalığına anne babasını ziyarete gittiğinde kendimi çok huzurlu hissediyorum. Benimle evlenmek istediğini biliyorum, ama bu sonu gelmeyen oyunları oynayabileceğimi ve yaşantımın geri kalanı için ona hesap verebileceğimi sanmıyorum."

Bazı kadınlar cilveli olmanın, kurnazlığın ve oyun oynamanın erkeklerle ilişkilerinde hedefe giden tek yol olmadığının bilincindeler, ancak ne yazık ki kadınların büyük bir çoğunluğu, gerçekten farkında olmadan bu oyunlara katılıyorlar.

Michael, yirmi beş yaşında bir ihtisas öğrencisi; şöyle anlatıyor : "Valentine yortusunun hafta sonu, arkadaşım olan

bir çiftle kayağa gitmeyi planlamıştık. Donna'ya sorduğumda çok sevindi, çünkü birlikte olduğumuz dört aydan bu yana, ilk kez birlikte bir yere gidecektik. Yortu günü yaklaştıkça Donna, arkadaşımın karısı Lori hakkında bazı garip düşünceler ileri sürmeye başladı. Sonunda, hafta sonu bazı araştırmalar yapacağını söyledi ve tek başıma gitmemi istedi. Bana gerçeği söylemediğini biliyordum. Onunla uzun uzun konuştuk ve sonunda, diğer çiftle birlikte romantik bir hafta sonu geçirmek istememe kızmış olduğu ortaya çıktı. O, benimle yalnız olmayı istiyordu.

Bunu açıkça anlatmak yerine, Donna, Lori'ye karşı bu düşmanlığı yaratmıştı. Beni, kendisi ve en iyi arkadaşlarım arasında bir seçim yapmaya zorluyordu. Sonuçta meseleyi çözümleyip dördümüz kayak yaparak harika zaman geçirdik; ancak şimdi bazı tartışmalarımızda onun gerçekten ne istediğini bilemiyorum.

Çocukların erken yaşlarda öğrendikleri iletişim biçimlerinin gerçek yaşama uygun ve doğru düşmesi çok yararlıdır. Ancak sorun, genellikle eski çözümlerin yeni sorunlara uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin babaya gayet uygun gelen bir şey, genç bir âşık için zararlı olabilir.

İstediklerini elde edememe korkusu oyun oynamayı başlatan gizli güçtür. Herkes isteklerinin karşılanmasını ister elbette, ama sorun isteklerde değil, onları tatmin edecek uygun yollar bulmaktır. Oyun oynamanın bu amacı gerçekleştirebilecek geçerli bir yol olduğunu düşünmek gerçekten aptallıktır. Tabii ki bu geçerli bir yol değildir, olamaz; sadece insanları yabancılaştırma ve yalnızlığa götürür.

Gizli Bağımlılık İsteği

Royce yetenekli ve azimli bir ressam. Los Angeles'ta şehir içinde bir çatı katında kalıyor ve çalışmalarını da burada sürdürüyor. Şimdiye kadar pek çok erkekle ilgilendi, ancak kalıcı bir beraberlik kurmak istemedi. Söylediğine göre mesleğini ilerletmek için bağımsız olması gerekiyordu.

Gary'ye rastlayana kadar erkeklere ciddi bir söz vermekten kaçındı. Gary emlak komisyonculuğu yapıyordu ve rastladığı diğer erkeklerden farklı görünüyordu. Aslında Gary ile olan beraberliği Royce'a en imkânsız geleniydi, çünkü o, tanıdığı ressam ve yazarlara hiç benzemiyordu. Oldukça kararlı ve güvenilirli. Gary de Royce'un büyümesine kapılmıştı ve Royce onu bilmediği bir sanat ve yaratıcılık dünyasına soktu. Tanışmalarından tam altı ay sonra Royce, şehirdeki çatı katından çıktı ve şehir dışında lüks bir çiftlik evine taşındı.

Mary, Vassar'dan mezun olduktan sonra on yıl IBM'de çalıştı. Yirmi beş yaşındayken, birlikte yaşadığı adamdan ummadığı bir sırada hamile kaldı. Buna rağmen onunla evlenmemeyi seçmesi, Mary'nin bağımsızlık tutkusunun ne kadar güçlü olduğunun bir göstergesidir. Kızı Lili'yi tek başına büyüttü; Lili şimdi yedi yaşında. Mary kendini çocuğuna adayan bir anne oldu. Tom'a rastladığında yöneticilik kadrosuna terfi etmişti. Tom'la olan arkadaşlıkları hızlı bir şekilde gelişti. Tom sadece Mary'ye ilgi göstermekle kalmıyor, kızına da çok sevecen davranıyordu. Tanışmalarından sadece dört ay sonra Mary ile Tom evlendiler.

Sheryl, San Francisco'da yaşıyordu. Ortopedi ihtisasını bitirmek üzereydi; cerrahi bir branş seçmeye karar verdi ve profesörlerinin katı ve acımasız değerlendirmelerinden hoşlanıyordu. Yıpratıcı saatlere ve kendisinden istenenlerin fazlalığına rağmen, çalışma arkadaşlarının beğenisini kazandı. Hastanede kadrolu dahiliyecisi olarak görev yapan David ile çıkmaya başladı. Oysa daha önce doktorlarla ilişkiye girmekten hep kaçınmıştı.

"Hastane dışında en son konuşmak istediğim şey hastanede geçen olaylardır" diyordu. Buna rağmen, David'e olan bağlılığı gitgide derinleşti. İhtisasını bitirdikten tam bir hafta sonra David'le evlendi.

Bu kadınların ortak yönleri nedir? Hepsi de görünüşte bağımsız ve kendilerine yeterliler. Ve yine her biri kendilerindeki bu özelliklere kapılmış birer erkekle beraber oldular. Şimdi bu ilişkileri değerlendirelim.

Royce, Gary ile yaşamaya başladıktan kısa bir süre

sonra, hissettiği baskıdan kurtulduğunu düşündü. Daha önce ne kadar çok endişelendiğini, maddi güçlüklerle tek başına göğüs germenin ne kadar güç olduğunu kavradı. Evinden ayrıldığından bu yana ilk kez birisiyle günlük harcamaları paylaşıyordu ve yine ilk kez kendini maddi açıdan kaygısız hissediyordu. Stüdyoda harcadığı zaman gitgide azalırken, ev işlerine ve Gary için yemek yapmaya daha fazla zaman ayırıyordu. Eski hızı ve enerjisi tükenmiş gibiydi. Öğleden sonralarını tembelce kitap okuyarak geçiriyordu, hatta arka bahçede sebze yetiştiriyordu. Bazen resim okuluna dönmeyi ve kendini tekrar resme vermeyi hayal ediyordu. Royce gitgide eve bağlandıkça Gary de ondan uzaklaşıyordu. Çünkü bu onun istediği bağımsız ve hırslı kadın değildi. Kendisini de, onun sanat kariyeri için bir para kaynağı olarak görmüyordu. Kısacası Gary, Royce tarafından aldatıldığı duygusuna kapıldı.

Mary, hayatı boyunca hiç böylesine mutlu olmamıştı. Hem kızı, hem de mesleki başarısı onu çok hoşnut etmişti ama yine de daima, Lili'ye baba, kendisine ise eş olacak birini istemişti. Tom, gerçekten mükemmel bir baba ve kibar, sevecen bir koca olmuştu. Evlendikten kısa süre sonra Mary, işi bırakıp tüm zamanını kızına adanmayı istedi, evlenmeden önce, çalışmak onun için bir ihtiyaçtı. Ama şimdi Tom'un karnatları altına sığınmışken, işinde ilerlemeye karşı çok az istek duyuyordu. Hatta işin zorluklarından ve sorumluluklarından, her gün işe gitme zorunluluğundan yorulmuş olduğunu anladı. Bir akşam bu düşüncesini Tom'a anlattı. Tom'un buna tepkisi kızgınlık olmuştu. Tom, bu yeni ailenin tek çalışıp kazanan kişisi olmayı istemiyordu ve Mary'den işine devam etmesini istedi.

Sheryl, kendisini tüm yaşamını okulda geçirmiş gibi hissediyordu. Akademik ortamda kendini çok rahat hissetmişti. Sadece öğrendiklerini uygulamak konusunda biraz endişe duyuyordu. Sheryl pek çok ortopedist grubuna girdi ve bazı cazip teklifler de aldı. Ancak her birinde bir eksik yan buluyordu. Hatta sonunda gerçekten ortopediden hoşlanıp hoşlanmadığını düşünmeye başladı; çünkü artık ortopedi

epey güç ve mekanik geliyordu. Halbuki David ile yaşamak ne kadar da kolaydı. David, kendisini iyi bir tıbbi gruba girmeye teşvik ediyordu. Onun hissettiği baskıyı, bir amaç uğruna yıllarca çalışmanın sonrasında kişinin hissedebileceği hayal kırıklığını anlıyordu, çünkü aynı şeyleri kendisi de hissetmişti. Bir müddet sonra, Sheryl çocuk sahibi olmayı düşünmeye başladı; ya kendisinin bir bebeği olmalıydı ya da ihtisas konusunu değiştirmeliydi. Örneğin çocuk hastalıkları konusunda ya da çocuk ortopedisinde ikinci bir ihtisas yapabilirdi. Ama bireysel çalışmanın gerekleri, Sheryl'in gözü-nü korkutuyordu. Onun özlemini duyduğu, o tanıdık akademik ortamın güvenliği idi. Gitgide daha kararsız ve eylemsiz oldu. David'in geliri ikisini fevkalade geçindirmeye yeterliydi. Sheryl kendini toparlayabilmek için işten bir süre ayrılmayı planladı ve bunu David'in onaylayacağına inandı; oysa David onun bu planını desteklemedi, çünkü David onu bağımsız ve kendi kendini yönetebilen bir kadın olarak görmekten hoşlanıyordu. Sheryl'in gözetilmek istemesi, işinde ilerleme ve başarılı olma hırsını, azmini yitirmesi, David'i hayal kırıklığına uğratmıştı.

Sevdikleri kadınların böylesine kökten değişmelerine bu erkekler nasıl tepki gösterirler ? Hepsi de gerçekten kırılmıştı.

Şimdi bunun nedenlerini araştıralım. Her şeyden önce bu erkekler, bu kadınların, ilişkinin başında kendilerini tanıttıkları gibi olduklarını ve bunun süreceğini zannettiler. Oysa kadınlar değiştiler ve erkekler de kendilerini aldatılmış hissettiler. Bahsettiğimiz kadınlar tek başına olmanın zorluğunu tatmışlardı, şimdi dayanabilecekleri bir erkek vardı ve bunun rahatlığını hissettiler, sonra bağımsızlık ve güçlerinin önemli bir bölümünü yitirdiler. Bir erkeğin bakış açısından bu, sanki gizlenmiş küçük bir kızın yavaş yavaş ortaya çıkmasıydı.

Gerçekten, erkekler de kadınların hissettiği, bağımlı olmak ve gözetilmek dürtüsünü içlerinde taşırlar. Buna rağmen erkeklerin çoğu bu isteği bastırır, çünkü erkek mutlaka kendisini geçindirebilmelidir. Ancak erkeğin de kendine ait

bağımlılık düşleri vardır ve kadınların gözetilmek isteklerini gerçekleştirme şansına gizlice gıpta ederler.

Ayrıca erkeklerin, içlerindeki bu bağımlılık isteğine ilişkin gizli korkuları da vardır. Çünkü gelenekler onlara bu tür duyguların erkekçe olmadığını ve mutlaka reddedilmesi gerektiğini öğretmiştir. Eğer bu isteklerini iyi gizleyemezlerse pek çok erkek bundan rahatsızlık, hatta utanç duyar.

Ray, Dina ile olan beraberliğini anlatırken, hissettiği kırgınlığı şöyle açıklıyor: "Dina kuaförlük yapıyordu, ona kapıldığımı hissettim çünkü güzeldi, canlıydı, neşeliydi ve gerçekten kendine yeterli bir kadındı. Dina ile, bir yıl için birlikte yaşamaya karar verdik. Bu süre içinde ilişkimizin, evlenmek ve çocuk sahibi olmak için yeterince iyi olup olmadığını anlayacaktık. Dina, kendine ait bir güzellik salonu olmasını istiyordu; hem salon hem de ev sahibi olabilmek için para biriktirmeye karar verdik. Sonunda, güzel bir apartman katı aldık. Her geçen gün değişiklikler belirliyordu. Dina önceden haftada iki veya üç gece çalışırdı ama artık akşam işlerini bıraktı; böylece evde kalıp benim için yemekler hazırlayabiliyordu. Derken çalıştığı salonun patronuna katlanamadığından yakınmaya başladı ve birgün, birdenbire işi bıraktı. Şimdi bir an evvel evlenmek istiyor. Her ay gelip, "Ben hamileyim" diyecek diye düşünüyorum. Şu an çalışmadığı halde, bulaşıkları yıkamaz ve ev işlerine yardım etmezsem kızıyor. Sanırım Dina'nın istediği, hem bir çocuk gibi bakılıp gözetilmek hem de olgun bir kadın muamelesine tutulmak." Dina istediği rolü seçmekte özgürken, onun istediği gibi açık fikirli bir erkek olmak, Ray için oldukça güçtü. Ray bu duyguyu şöyle anlatıyor: "Dina iki dünyanın da nimetlerinden yararlanırken, benim payıma en kötüsü düşmüştü."

Birisine dayanmak ve güvenmek istemenin gerçekten hiçbir yanlış yanı yoktur. Aileler, yakın dostlar ve sevgililer hep bunun için değil midir? Ayrıca bugün erkeklerin çoğu, çalışan kadınların, aile kurmak ve çocuk doğurmak için işten zaman ayırması gerekliliğini anlıyor. Ancak bu istekler bastırılıp güçlendiği zaman birdenbire ortaya çıkıyor ve bu da ilişkide ciddi sorunlar yaratabiliyor.

Özellikle son yıllarda pek çok kadın, bağımlılık isteklerini hem kendilerinden hem de başkalarından gizlemeyi öğrendiler. Onlar, kendilerinin güvenli ve yeterli olduklarını düşünüyorlar. Aradıkları erkeklerin kendi bireyselliklerini sadece kabul etmelerini değil, aynı zamanda önemsemelerini de istiyorlar. "Güçlü kadın" görüntüsünün parçalanışı, bu kadınları da en az erkekleri olduğu kadar şaşkınlığa uğratmaktadır. Bu kadınların içinde beliren "küçük kız", seçtiği ideal erkeğin, yeni duygu ve istekler serisini tatmin edebileceğini düşünür. En azından bu ideal erkek, bağımlılık isteğine güvenmemelidir. Ancak sıklıkla bunun tersi olur, "gerçek erkek" bile buna tepki gösterir çünkü o bağımsız bir kadına âşık olmuştur ve "küçük bir kızın " da bu beraberliğe dahil olmasını kabullenemez.

Neyse ki bu tür gizli bağımlılık isteğinin erken belirtileri vardır. Bu konu, P. Russianoff'un "Neden Ereksiz Bir Hiçim" ve C. Dowling'in "Sinderella Kompleksi" isimli kitaplarında derinlemesine incelenmiştir. Erken uyarılardan biri şudur: Kadın düşünsel olarak, yaşamın sorunlarına ve güvensizliklere karşı evliliğin koruyucu bir kalkan olmadığını farkındadır, ancak yine de tam bir güvenlik sağlayacak evlilik düşü kurmaktan kendini alamaz. Gizli bağımlılık isteğinin bir başka belirtisi de şudur: Kadın erkekle olan ilişkisini sürekli olarak denetleme zorunluluğu duyar.

Jessica, yirmi altı yaşlarında bir kadın. Büyük mağazalardan alışveriş etme alışkanlığı var. Bize, Pete ile olan arkadaşlığı konusunda şunları anlattı : "Pete'den önce kurduğum arkadaşlıklarda sıcak ve sevecen davranmak konusunda hiçbir sorunum olmamıştı. Oysa Pete ile olan beraberliğimde müthiş bir endişe duyuyordum. Onu kendimden uzaklaştırıp, deniyordum. Bana olan sevgisini ispatlamasını istiyordum. Bu arada beni reddedeceğine ilişkin korkularım da var."

Jessica duygularını ve sevgisini gizleyerek, Pete'e olan güçlü ve gizli gereksinimi bastırmıştır. Kendimizi yumuşak ve hassas olmaya bıraktığımızda, bağımlılık isteğimiz tamamen açığa çıkar.

Pek çok kadın, nice güçlükle elde ettiği işinden ayrılıp kendisine ekonomik güvence sağlayacak bir erkekle evlenmenin özlemini duyabilir. Tekrar okula dönerek yeteneğini geliştirmeyi d şleyebilirler. Ancak genelde kadınlar, tüm bu şeyleri erkeklerin de yapmak isteyebileceklerini anlamıyorlar. Oysa çoğunlukla erkeklerin, yaratıcı güçlerini geliştirmeye daha çok ihtiyaçları vardır. Kişisel serveti olmayan erkekler, önemli bir şeyler yapabilmek ya da eğitimlerini sürdürebilmek için tam gün çalışmak zorundadır. Kendisini tatmin için işten ayrılmayı isteyen kadın, bu isteği desteklemesi beklenen ama aynı imk nı kendinde bulamayan erkekte, derin bir kırgınlığa neden olabilir.

Kadınlar kendi amaç ve davranışlarında köklü değişiklikler yapamazlar; ancak erkeklerden otomatik olarak kendilerini desteklemelerini beklerler. Oysa, beklentilerindeki ve yaşam tasarılarındaki değişiklikler yavaş yavaş ve karşılıklı gelişmek zorundadır.

Sevgi Açlığı

Küçük  ocuklar, anne babalarına görünmez bir göbek bağıyla bağlıdırlar. Bir  ocuğun sevgisi temelde bencil ve tek yanlıdır. Ancak sosyalleşme sürecinde, çocuklar yavaş yavaş diğer insanları önemsemeyi ve duyumsamayı öğrenir, sevilmenin olduğu kadar sevmenin de sihirli  d l n  tatmaya başlarlar.

Çocuklukta yaşanan sevgi deneyimleri çok değişiktir. Bazılarımız anne-babamız tarafından değer verilip, sevil-diğimizi hissettiğimiz için şanslıyız. Ancak pek çoğumuz, ne yazık ki, sevgisizliği yaşamışızdır. Bu ilk yaranın, kişinin sevmeye yeteneğinde ve kişiliğinde bırakacağı izler, gençlik döneminde sevmeyi engelleyecek bir ümitsizliğe yol açabilir.

Bu eski yaralar hak ettiğimiz sevgi ve anlayışı sağlamak yerine, diğer insanların bizden uzaklaşmalarına yol açarlar.

Ne yazık ki, sevgiye en fazla ihtiyacı olan kadınlar, onu bulmak için en az şansa sahip olanlardır, özellikle de ümitsizliklerini dışa yansıttıklarının farkında değillerken. Çünkü ümitsizlik sinyalleri, erkeklerin onlardan uzaklaşmalarına sebep olabilir. Aslında onlar, güçlü istekleri olduğunu inkâr etmezler ancak bu istekleri erkeklere nasıl yansıtacaklarını bilemezler.

Erkekler bir kadının ümitsizliğini bir boşluk, derin, karanlık ve dipsiz bir kuyu olarak algılayabilirler. Bu, gerçekten onları dehşete düşürür. Ümitsizlik hiçbir şekilde kişinin sevebilme yeteneğini göstermez, sadece sevmeye olan şiddetli ihtiyacı duyurur. Ümitsizlik, açığa vurulmamış bir açlıktır. Kadının alnına dövülenmiş bir mesajdır:

"Beni sevin ! Lütfen sevin beni."

Kadınların erkekler hakkında anlamaları gereken çok önemli bir şey var. En yeterli ve güvenli erkek hastalarımız bile, bir beraberlikte aradıkları duyguların, küçükken annelerinden gördükleri doyuruculuk, sıcaklık ve duygusallık olduğunu söylüyorlar. Erkekler belki bunu hiçbir zaman bir kadına açıklamazlar ama yine de bu onların içinde vardır. Hatta bu "yumuşak" duyguları kabullenmenin daha kolay olduğu günümüzde bile, bu kabullenmenin kendilerini "zayıf" göstereceğinden korkan erkekler vardır. Her ne kadar yakınlık ve sıcaklık isteğini görmezlikten gelen erkekler hâlâ mevcutsa da, erkeklerin kadınlarda aradıkları annelik unsuru çok önemlidir. Eğer bir kadında annelik unsuru yoksa, erkek bu kadının aşırı içe dönük ya da ümitsiz olduğuna karar verebilir. Neden mi? Çünkü erkekler için bu öğenin bir kadında olmaması, onun "verme yeteneğinin" değil, "alma isteğinin" bir göstergesidir.

Bu ümitsizlik duygusu nasıl yansıtılır? Erkekler gerçekten de bazı ipuçlarına karşı çok hassastırlar. Mesela kadınlar henüz ilişkinin başında iken ilişkiye gereğinden çok önem verdiklerinde, erkekler hemen bir ümitsizlik belirtisi sezerler. Çok hızlı, çok yoğun ve ısrarlı beklentiler onları uyarır. Sevgi yüklü sözcükler çok erken geldiğinde ya da sevgilerini dile getirmeleri istendiğinde, kadının sevgi açlı-

ğını hemen hissederler. Ümitsiz bir kadın daha beraberliğin başında iken erkekten söz almak ister, ümitsizlik duygusu, sevginin kendi kendine gelişip büyümesine izin vermez ve belki daha aşk filizlenmeden çok önce ilişkiyi zehirler, öldürür.

Sevgi açlığını sürekli olarak inkâr eden kadın, bir erkek onu aniden bıraktığında şaşkınlığa uğrar. Onun kendisini niçin aramadığını anlamak için yanlış bir şey yapıp yapmadığını düşünür; gerçekten de onun uzaklaşmasına neden olacak hiçbir kasti şey yapmadığını fark eder.

Debbie, otuz yedi yaşında bir mühendis. Daha Debbie beş yaşındayken alkolik olan anne babası onu terk ettiğinden, çok dindar bir kadın olan babaannesi tarafından büyütülmüş. Debbie şimdiye kadar hiç evlenmemiş ve hiçbir erkekle birlikte yaşamamış. Sadece bekârlardan oluşan bir arkadaş grubu var. Debbie kendi durumunu şöyle dile getiriyor: "Tüm yaşıntım boyunca sadece üç tane erkek arkadaşım oldu. En uzun arkadaşlığım ise sadece bir yıl sürdü. İmkânsız istediğimi sanmıyorum. Aradığım sadece iyi ve nazik bir erkek. En az bir çocuğum olmasını istiyorum ve zamanımın gittikçe azaldığının da farkındayım. Ben iyi bir dinleyiciyimdir ve erkeklerle olan arkadaşlıklarında elimden geldiğince iyi, neşeli ve canlı olmaya çalışırım, ama yine de bende onları ürküten bir şey var. Şimdi tabii ki kendimi ümitsiz hissediyorum, siz benim yerimde olsaydınız böyle hissetmez miydiniz?"

Debbie gerçekten görüldüğü kadar iyi bir insan. Onun sorunu, erkeklerle ilişki kurmaktaki başarısızlığının kendisinde yarattığı açlık duygusu ve sevecek birini bulamama korkusudur. Ne kadar gizlemeye çabalasa da bu korku açığa çıkmakta ve erkekleri korkutmaktadır.

Gerçekte, bu kadınlar derinlemesine sevip, sevebilirler; ama genelde erkekler bu tip kadınlardan uzak durmaya çalışırlar. Art arda gelen reddedilmeler, bu kadınlardaki köklü sevilmemeye kompleksini güçlendirir ve hissettikleri ümitsizliği yoğunlaştırır.

Ron sigortacılık yapıyor. Yine bir sigortacı olan

Ginny'ye gösterdiği tepkiyi şöyle anlatıyor. "Beni Ginny'den uzaklaştıranın ne olduğunu tam olarak bilmiyorum. Ondan gerçekten hoşlandım. Ginny samimi, canlı ve çekici. Belki de sorun aşırı çabalyor olmasıydı. Sürekli uygun giyinip giyinmediğini sorardı. Daha ikinci çıkışımızda aşırı samimi davranmaya başladı. Şimdi ne zaman onun geldiğini görsem kaçmak istiyorum; onun tüm çabası ise arkadaşça davranmak."

Ron, Ginny'ye karşı olan tepkisini tümüyle izah edemese de, o aslında Ginny'nin yoğun duygusal isteklerinden kaçmaktadır. Sevgi açlığı çeken kadınlar erkekleri ürkütüp, kaçıırırlar ve bunlar ne kadar uzun süre sevgi yoksunluğu çekerlerse, sevgi açıkları da o kadar fazlalaşır. Eğer bu kadınlar böylesine ümitsiz olmasalardı, belki erkekler onları sevmeye yöneleceklerdi. Bu, açlıktan ölen bir insana "Bu kadar çok aç olma" demek gibi gelebilir. Tabii ki bu çok gülünç bir şey ve demek istediğimiz bu değil. Ümitsizlik, kişinin sevme yeteneği ile ilgili güvensizlik ve karamsarlığının bir belirtisidir. Buna getirilebilecek tek kalıcı çözüm, kadının kendi saygınlığına güvenmesi ve sevmeye layık birisi olduğunu algılamasıdır. Ümitsiz kadın diğer insanların kendi değerini anlamalarını ister ve "doğru erkeğin" kendi yetersizlik duygusuna çözüm getireceğini sanır. Doğru erkeğin bir çözüm olmaması bir yana, kadın bu duygu doğrultusunda davrandığı sürece erkekleri kendinden uzaklaştırmaya devam edecektir.

Ümitsizlikle mücadele yolunda kadının atacağı ilk adım, sevgi açlığının kontrolden çıkabileceğini kabul ederek onu kontrol altına almayı öğrenmek, reddetmeye veya bastırmaya çalışmamak olmalıdır. Bunu uygulamanın anahtarı ise kendine yetmek ve ilişkileri yavaş yavaş ve karşılıklı gelişmeye bırakmaktır.

Duygusal açlığın kontrol altına alınması hiç de kolay değildir. Başarı ve dolayısıyla gelişmiş öz saygının elde edileceğine dair sürekli bir inanç gerektirir. Gerçekte, kişinin güvenini artırmak için yollar aramaya karar vermesi, ümitsizliği kontrol altına alır ve azaltır.

Bağımlılık isteği, hele bu isteği inkâr etmeye yeltenirlerse, hem kadınlar hem de erkekler için sorun yaratır, sonuçları bu istek, kendisini bozuk ve uygunsuz davranışlar şeklinde açığa vurur. Bir beraberlik geliştikçe, istekler ve güvensizlikler karşılıklı konuşulmalı ve sağlıklı bir şekilde bunlara çözüm aranmalıdır.

Bazı erkeklerin, kadının kendilerine olan bağımlılığından hoşlandığı doğrudur; vazgeçilmez biri olmak onların gururlarını okşar. Gerçekte bu tür erkekler sadece "kurtarıcı şövalye" rolünü üstlendiklerinde mutlu olurlar. Ne var ki bu erkek, özde biraz zorba ruhlu olabilir. Aman dikkatli olun. O, kadının bağımsızlık yolundaki her girişimini engelleyebilir ve bunu öyle ustalıkla, öyle kurnazlıkla yapar ki kadının bundan haberi bile olmayabilir.

Artık kadınların, babalarıyla yaşadıkları veya yaşamak istedikleri tecrübeleri yeniden yaşayamayacaklarını anladıklarına inanıyoruz. Şimdi kadınlar, kendi değerlerinin ve başarıma duygularının sorumluluğunu hissediyorlar. Bağımsızlık duygusunu irdeliyor, karşılıklı olarak doyurucu ve bireysel olarak güvenli ilişkiler kurabiliyorlar ve bu atılım, devamlı ve başarılı ilişkilerin kurulacağına bir belirtisidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ERKEKLER

GÜÇLÜ KADINLARA KARŞI

NASIL DAVRANIR

Erkekleri ve onların kadınları nasıl algıladıklarını daha iyi anlayabilmek için, bilinçlenmemiş erkek ruhuna şekil veren, düşünce, istek ve korkuları bilmek gerekir. Bizce, kadınlar, erkekleri tanıdıklarını söyledikleri zaman bile, erkek davranışını biçimleyen daha derin güçlerden habersizler. Halbuki akıllıca seçimler yapabilmek için bu güçleri anlamak şarttır.

Uygarlığın olduğu ilk günden bu yana erkekler, kadının yaşam verme yeteneğine saygı duymuşlardır. Ne var ki, deneyim kazandıkça emredici bir davranış biçimi geliştiren erkekler, gün geçtikçe kadına duydukları saygıyı gizlediler ve kadınları, erkeklere duydukları gereksinimin, erkeklerin kendilerine duyduğundan çok daha fazla olduğuna inandırdılar. Bu strateji, tabii ki pek çok amaca hizmet ediyordu. Böylece erkekler, kendilerini kadınlar için daha gerekli hissedebiliyorlar; bir bakıma kendi bağımlılık arzularını göz ardı edip, kadınlara kendilerinin daha güçlü ve egemen olduklarını hissettirmek istiyorlardı.

Kişi korkuya kapıldığında, endişelerini azaltmak için mitler yaratır. İşte bu nedenle, erkekler de kadınlar hakkında mitler yarattılar. Tarih boyunca kadın hakkında yaratılmış mitoloji ve hikâyeleri incelediğimizde, erkeğin kadından ne derece korktuğunu ve ona nasıl gıpta ettiğini görürsünüz. Gerçekten de erkeklerin, kadınlar ve onların kudreti üzerine yaratmış oldukları mitlerin çeşitliliği hayret vericidir. Kadını toprak anadan doymaz fahişeye kadar sayısız biçime sokmuşlardır. Hiçbir erkeğin erişemeyeceği kadar ihtirash, yabani ve kontrol edilemez kadınlar hakkında da hikâyeler vardır. Çoğu toplumda, erkekleri baştan çıkaran büyüleyici, gizemli kadınlar betimlenmiştir. Örneğin İncil'de Havva'nın

kadınca hisleriyle Adem'i günaha teşvik ettiğini görüyoruz. Yunan mitolojisindeyse en gizemli ve en güçlü varlıklar olan Sirenler anlatılmıştır, hatta bu yaratıklar erkekleri ölüme sürükleyecek kadar güçlüydüler.

Ortaçağda ve Hristiyanlığın doğuşuyla, kadınların sahip olması istenen yeni erdemler, saflık ve bekâretti. Bu, gerçekten kadınları Meryem Ana'ya benzetme çabası değil, kadınların eşlerine sadık kalmalarını garantilemek için erkeklerin yarattığı bir yoldu.

"Haydi canım, artık bu konular eskide kaldı" diyebilirsiniz. Ama her ne kadar şimdi bizler, kadın ve erkeğin doğası hakkında eskiye oranla daha çok şey bilsek de, temel içgüdülerimiz ve bilinçaltı psikolojimizde çok büyük değişiklikler olmamıştır. Erkekler tarafından yaratılmış sanat eserleri verimlilik sembolleriydi. İşte bizim de karşı cinsi algılamamız, medeniyetin bu ilk sızıntılarından kaynaklanır. Etkileri belki olabildiğince bilinçsizdir, ancak bu etkiler her zaman vardır ve hepimizi etkilerler.

Her Şeye Gücü Yeten Anne

Şimdi erkeğin kadına karşı duyduğu korku ve kıskançlığın nasıl başladığını görmek için onun çocukluk dönemine bir bakalım. Bu arada hatırlamamız gereken şey, yetişkin olduklarında bile erkeklerin içinde duyguların hâlâ yaşıyor olmasıdır. Erkekler, varoluşlarının daha ilk dakikasından itibaren kadınlara bağımlıdır. Oğlunun tüm ihtiyaçlarına cevap veren, onu besleyen ve bakan, fiziksel ve ruhsal gelişiminin en küçük ayrıntısıyla ilgilenen annedir. Baba genellikle, gizemli ve uyuşmaz bir figürdür. Geleneksel olarak baba, evinin ekmeğini kazanan ve genellikle de çocuklarına ayıracak fazla zamanı olmayan kişidir. İşte bu yüzden düşen bir çocuk "baba" diye değil, "anne" diye haykırır.

Her ne kadar son yıllarda babalar çocuklarıyla daha fazla ilgilenmeye başladılarsa da, erkeklerin çoğu daha ilk çocukluk dönemlerinde kadınlar tarafından çevrelenmiştir. Bunlar kendi anneleri, arkadaşlarının anneleri ve bayan öğ-

retmenlerdir. Kadınlarla olan bu yoğun birliktelik, erkeğin küçük yaşlarda kadınlara düşkün olduğunun söylenmesinin bir sebebidir.

Bir erkek çocuğun yaşamında, annenin çok güçlü bir rolü vardır. Çocuk annesine bağlıdır, ama yine de erkek olabilmek için ondan kurtulmayı öğrenmek zorundadır. Eğer erkek çocuklar bu ayrılıkta başarılı olamazsa, cinsel kimliklerinde kararsız ve güvensiz olurlar.

Erkek çocuklara, annelerine aşırı derecede yakın olmanın tehlikeli olacağı öğretilir. Çünkü yakın ve bağımlı olmanın yaratacağı hoş duygular, zayıflığa yol açacaktır veya çocuğu bir "anne kuzusu" yapacaktır. Babalar, genellikle oğullarının anneye olan yakınlığını ve annelerine ihtiyaç duymalarını küçümser ve eleştirirler. Arkadaşlar arasında da anne bağımlılığı alayla karşılanır. Oysa yetişkin erkekler bile anneye sarılmanın özlemini içlerinde taşırlar. Bu özlem daha çok bir tehlike anında, bir ihtiyaç durumunda ya da kutlamalarda açığa vurulur. Duyulan özlemin ne derece güçlü olduğunun en belirgin örneği de, savaş alanında yaralanan erkeklerin "anne" diye ani haykırışlarıdır. Önemsiz hastalıklarda bile erkekler çocuklaşır. Bunu iki nedenden ötürü yaparlar : Birincisi; hastalık, ilgili ve sevecen bir anne tarafından bakılıp gözetilmeyi hatırlatır. İkincisi; hastalık, erkeklerin özledikleri anne özeniyle bakılmayı ve bunun hoşgörüyü karşılanmasını sağlar. Hasta iken tüm katılıklarını unutup kendilerini bakıcının ellerine bırakırlar. Hastalık, bebek gibi davranmaları için iyi bir bahane olur adeta. Böylece sıkılıp, çekilmelerine de gerek kalmaz.

Erkekler yetişkin dönemlerinde kadınlarla yakın dostluklar kurmaya başladıklarında, bundan hem hoşnut olur hem de korkarlar. Kadının ilgisinden hoşlanırlar, ancak ümitsizlik ve bağımlılık duygularının kendilerini kuşatacağından korkarlar.

36 yaşında bir peyzaj ressamı olan Rick, duygularını şöyle anlatıyor: "Ne zaman kendimi bırakıp âşık olsam, kendimi hasta ve berbat hissediyorum ve bu onmaz duyguyla ilişkiyi bitiriyorum. Sanırım ne kadar sevgiye muhtaç oldu-

ğumu unuttuyorum. İlk başta tanıştığım kıza karşı çok ilgi duyuyorum, ancak gitgide onu yaşantımın merkezi haline getiriyorum. Sabahları işe gitmesin, yanımda olsun istiyorum. Ona öylesine bağlanıyorum ki, kendimi çok güçsüz hissediyorum. Sonunda ise kendimi geri çekiliyor buluyorum. Çünkü hiçbir kadının üzerimde öylesine güç sahibi olmasına izin veremem."

Rick'in annesine duyduğu çözümlenmemiş duygular, ne yazık ki kadınlarla olan ilişkilerini etkiliyor. Rick, sürekli olarak söz vermekten kaçan bir erkek örneğidir. Onun aşırı koruyucu ve hükmedici bir annesi vardı ve Rick ona gereğinden fazla yakındı. Bir kadına duyduğu yoğun istek, aynı zamanda kadın tarafından tümüyle kuşatılmak ve zayıf düşmek korkusu yaratıyordu Rick'te.

Erkeklerin yakınlaşmadan korktuklarını söylemek, gerçekten çok yanlış olur. Biz, erkeklerin yakınlaşmayı çok istediklerine inanıyoruz. Ancak erkekler, ümitsizlik duygusundan, savunmasız kalmaktan ve kadına duydukları ihtiyacı kabullenmekten korkuyorlar. Birlikte oldukları kadının, anneleri kadar ya da annelerinin olmalarını istedikleri kadar sıcak ve sevecen olmayacağından korkuyorlar. Bütün erkeklerin, annelerinin yerini dolduracak kadınlar aradığını söylemiyoruz; ancak daha önce de bahsettiğimiz gibi, erkekler gerçekten bir kadında anneye ait nitelikler arıyorlar. Aslında çoğu erkek her zaman katı olmak istemiyor ve en güçlü beraberlikleri, bunu anlayıp kabullenen kadınlarla oluşturuyorlar. Bu kadınlar, erkeğin kendilerine olan gereksinimi belirlediğinde, tüm sevecenliklerini ona yöneltmekten hoşlanıyorlar. Yani kısa bir süre için bile olsa, erkekler yumuşak ve sevecen bir kadınla beraber olmaktan büyük bir haz duyuyorlar. Erkek bu aşamada sonsuza dek kalmayacaktır; tüm istediği, kadının bu yönünün varlığını keşfetmek ve bunun nimetlerinden yararlanabilmektir.

Erkeklerin bu ihtiyaçlarını göz ardı eden kadınlar akılsızca bir tercih yapıyorlar. Erkekler gerçekten kadındaki anaç niteliğe çok önem verirler; eğer bir kadında bunun belirtisini göremezlerse huzursuzlaşırlar.

Mark otuz dokuz yaşında bir maliye memurudur. Bir beraberlikte aradığı özellikleri şöyle tanımlıyor: "Yaşantımın bu döneminde, kadında pek çok değişik nitelikler aradığının farkındayım. Kadının gerçekten bağımsız ve güçlü olmasını istiyorum. Bununla beraber, onun yumuşak ve sevecen olmasına da önem veriyorum, ihtiyaç duyduğumda anne sıcaklığını bana verebilsin istiyorum. Tüm bunları istemekten gurur duyuyor değilim ama bir kadına onu sevdiğimi söylemeden önce bu güvenceyi hissetmem şart."

Annelerin oğulları üzerinde güçlü etkileri vardır ve bunlar, oğullarının ileride kadınlarla kuracakları ilişkileri etkiler. Bir kadın bu etkileri değiştiremez ama onları anlamayı öğrenebilir.

Yeni İktidarsızlık

Cinsel devrimle birlikte kadınlar, cinsel gereksinim ve isteklerini açıkça ifade etmenin doğal hakları olduğunu anladılar ve erkekler kadınlar üzerinde uzun zamandır kurdukları cinsel egemenliği yitirdiler. Bu cinsel devrim, hem erkekler hem de kadınlar için yararlı oldu ancak ne yazık ki son yıllarda erkeklerin endişeleri giderek artmaktadır. "Yeni iktidarsızlık" diye adlandırılan bu durum çok ciddi bir sorundur, öyle ki bazı erkekler cinsel beraberlikten kopma durumuna gelmektedirler.

Erkekler cinsel açıdan atılğan kadınlardan hoşlandıklarını söyleseler de, çoğunun kendi cinsel yeteneğine ilişkin şüphe ve korkuları vardır. Kadınların bu duyguyu anlamaları gerçekten büyük önem taşır.

Kadın hareketleri, erkekleri duygularını daha fazla açığa vurmaya ve anlatmaya yöneltti. Ne var ki, bu durum endişe ve korku ortamını da açığa çıkarttı. Bu endişe ve korkularla doğrudan doğruya başa çıkmaktan çekinen erkekler de duyarlılıklarını bastırma yoluna gittiler.

Örnek olarak, Phil'in grup terapisi sırasında açığa çı-

kan duygularını inceleyelim ve duyguları konusunda daha açık olabilmeyi öğrenme çabasını ele alalım. "Pek çok kadınla yakın oluyorum, onların iç dünyama girip beni tanımlarına izin veriyorum, ancak gitgide daha kötü bir âşık oluyorum; özellikle de atılgan kadınlarla beraberken. Bir kadın bana doğrudan yaklaştığında, korkup kaçıyorum."

Erkeklerin bir geçiş döneminde olduklarını ummak istiyoruz, ama şu an dışarıda öyle çok Phil var ki; hepsi de aşk hakkında eski ve yeni kavramları uzlaştırma çabası içindedir.

Erkeklerin cinsel saygınlıklarını sürdürmeye ihtiyaçları vardır. Bazen kadınlar, karmaşık erkek cinselliğini anlamakta güçlük çekerler ve erkeğin cinsel performans endişelerinin, ilişkileri nasıl çıkmaza sokacağını kavrayamazlar.

Erkekler için cinsel etkinliğin önemi, daha çok niteliğiyle ilgilidir. Oysa kadınlar, cinsel deneyimlerini öncelikle duygusal yakınlaşma ve duygusal zevk bağlamında ele alırlar. Erkekler için cinsel etkinlik aynı zamanda başarı ve elde etme kavramlarını içerir. Erkekler fiziksel olarak cinsel etkinlikten zevk alırlar, ancak bunun kendileri için önemli bir diğer anlamı da onaylanmasıdır. Cinsel alandaki başarısızlık, acıların en büyüğüdür erkekler için. Çünkü çoğu erkek, kendini cinsel alandaki başarılarına göre değerlendirir. Bu nedenle de çoğu güçlü, sert ve etkin olmayı arzular. Yumuşak olmak onlar için affedilmez bir zayıflıktır.

Cinsel etkinliği sırasında endişeli ve sinifli olan bir erkeğin bedeni, adrenalin benzeri maddeler salgılar. Bu maddeler otonom sinir sistemini etkiler. Bunun sonucunda kan damarları sıkışır ve kanın taşınması engellenir. Bir başka deyişle, kısır bir döngüye giren erkek, kendi performansı konusunda endişelenerek gerçekten performansını düşürür.

Yumuşaklık korkusu erkekler için ürkütücüdür, çünkü ilkel bir çaresizlik duygusu uyandırır. Erkekler başarılı olabilmek için katı olmak gerektiğine inanırlar. Eğer katı olmazlarsa başarısızlık ve utanç duygularını tadacaklarını zannederler.

Erkekler, yarattıkları tüm güçlülük ve katılık fantazile-

rine karşın erkekliklerini yitirme endişesi duyarlar. Bu, erkeğin kendisini bir kadına açması ve ona teslim olması durumuyla ilgili endişesidir. Cinsel etkinlikte kendini kadına bırakmak ona teslim olmak anlamına gelir. C. Gilligan, erkeklerin tuzığa yakalanıp yok edilmekten ve çaresizlik duygusundan korktuklarını belirtir. Aslında erkek tabii ki erkekliğini gerçekten yitirmekten korkmaz, onun asıl korkusu gücünü yitirmektir. Gücündeki azalmaları fark ettiğinde kendini kadın karşısında çok zayıf hisseder, çünkü birbirlerine onun güç ve erkeklik duygusu ile bağlanmışlardır.

Mike otuz yaşlarında bekâr bir erkek. İşinde oldukça başarılı. Kadınlarla olan ilişkilerinde de son derece güvenli ve yeterli birisi. Ancak Mike'ın da korkuları var. Bunları şöyle anlatıyor : "Performans yetersizliği konusundaki korkularımın birden gerçeğe dönüşeceğinden endişeleniyorum ve bu duygu beni çok rahatsız ediyor. Cinsel başarısızlıktan çok korkuyorum ve bunu bir türlü kafamdan atamıyorum. Neyse ki şimdilik böyle bir sorunum yok ve buna çok önem vermemeye çalışıyorum."

Sürekli beraberliklerde, bazı erkekler kendilerini ilişki için hazır hissetmediklerini eşlerine nasıl söyleyeceklerini bilmiyorlar. Zaman zaman böyle hissetmenin çok normal olduğunun bilincinde değiller ve erkeğin sürekli olarak ve her zaman 'hazır' olması gerektiğine inanmışlar. Bazıları cinsel beraberlikten kaçınmak için sâdan nedenlerle kavgaya çıkıp, bunu bir bahane olarak bile kullanıyorlar.

Linda, Marc ile olan cinsel yaşantısının eski sıcaklığını yitirdiğini ve gitgide cinselliğin hiçbir şey ifade etmediğini fark etti. Zor geçen birkaç aydan sonra buna çözüm arama yoluna gittiler. Marc sürekli kavgaya ettikleri için cinsel yaşamlarının sona erdiğinden şikâyetçiydi. Uzun incelemeler sonucu şunu açığa çıkardık: Marc yatmadan önce çeşitli yakınmalarını dile getiriyor ve sonuçta bir kavgaya yol açıyordu. Bu durum şüphesiz kurulacak bir ilişkiyi daha o anda imkânsızlaştırıyor, duyguları öldürüyordu. Bir müddet sonra Marc'ın şunu anlamasına yardımcı olduk: Marc gerçekten cinsel beraberlikleri konusunda endişeleniyor ve cinsel ilişkiden ka-

çınmak için bu yola başvuruyordu. Terapi sonucu Marc, endişelerini nasıl azaltacağını bilincine vardı.

Erkekler kendi performanslarının ne denli yüksek olduğunu belirtmek için, çoğu zaman, cinsel açıdan atılgan kadınlar istediklerini söylerler. Ama asıl istedikleri cinsel açıdan istekli, verici ve sevecen bir kadındır. Hatta çoğu erkek cinsel açıdan atılgan bir kadının yanında kendini rahatsız hissederek.

Erkeklerin tek endişesi kendi cinsel performansları değildir, kadının doyumunu da onları fazlasıyla ilgilendirir. Yakın zamana kadar kadının cinsel doyumunu bir sırды. Ne erkekler ne de kadınlar için yeterince anlaşılır değildi. Bunun varlığı anlaşıldıktan sonra, erkekler için hem cezbedici hem de endişe verici bir konu belirmiş oldu.

Önceden kadının doyuma ulaşmaması erkek için rahatsız edici değilkken, şimdi her kadın için bunun erişilebilir olduğunu anladılar. Kadın ve erkeğin performans endişeleri birbirini güçlendirir ve besler.

Phil korkularını şöyle anlatıyor: "Beraber olduğum kadınla ilişkim çok yetersiz. Cinsel beraberliğin müşterek zevk vermesini çok istiyorum ama tüm çabalar boşa gidiyor. Hiçbir zaman müşterek zevke ulaşmak mümkün olmuyor. Tüm çabaların getirdiği yalnızca yorgunluk ve endişe oluyor. Sonunda ikimiz de suçluluk duyuyoruz."

Eğer endişelerimizden kurtulur, kendimizi rahat hissederek ve sevdiğimiz insana zevk vermeyi gerçekten istersek, problemlerimiz kesinlikle azalacaktır. Ancak bizler çoğunlukla kendi değerimizi cinsel yeteneğimizle ölçme yanılgısına düşüyoruz.

Pasif Saldırgan Tepki

Kadının gücünden korkan kimi erkek, korkusunu pasif kalarak yener. Bu tür erkekler çeşitli endişelerle uğraşmak yerine güçlü bir kadının kendilerine bakmasını ve annelik yapmasını arzularlar. Şimdiye kadar pek çok kez belirttiği-

miz gibi hem erkekler hem de kadınlar gerçekten bakılıp gözetilme isteği duyarlar, ancak bazı erkeklerin tüm istediği budur. Bu erkeklerde korku hâlâ, fazlasıyla mevcuttur. Ama artık bastırılmış, gizlenmiştir.

Dışarıdan durgun gözükmeyen, ama içten içe kendini güçlü bir kadının himayesine bırakmak isteyen erkekler psikolojide "oral" denir. Bunların bakılıp doyurulma istekleri çok güçlüdür ve bunu alkol ya da ilaç yoluyla tatmin ederler. Bu tip erkekler kendilerini Florence Nightingale gibi bir kadının bakımına terk ederler. Bu kadın onlar için bir kurtarıcıdır.

Bob arasına çalışan bir satış memuru. Yönlendirildiğinde ve motive edildiğinde son derece hareketli olabiliyor, ancak Bob işine olan ilgisini çok çabuk yitirdiği için hiçbir işte tutunamıyor. Aslında Bob çalışmaktan hoşlanmıyor. Onun istediği kayak yapmak, kız peşinde koşmak, içmek ve hap kullanmak. Michelle birden Bob'a ilgi duymaya başladı. Oysa Bob, çok fazla içki içtiğini ondan gizlemişti. Michelle onun işini, hayatını ve ilişkilerini ne kadar az önemseydiğinin ve hayatı bir eğlence olarak algıladığının farkındaydı, ama buna rağmen Bob'un da aslında değerli bir insan olduğuna inanıyordu ve Bob'u kurtarmaya karar vermişti. Birbirlerine yakınlaştıkça Bob'un gizli ihtiyaçları açığa çıkıyordu. Gün geçtikçe Michelle, Bob için bir anne ya da abla şeklini aldı. Arkadaşları sürekli olarak Michelle'i, Bob'un hiçbir zaman sorumluluklarını bilen, tutarlı bir koca olamayacağı konusunda uyarıyorlardı. Michelle bu uyarılara aldırış etmiyordu, çünkü o Bob'un tüm sorunlarının gelip geçici olduğuna inanıyordu ve onun kendi ayakları üzerinde durabileceğinden emindi. Ancak ne yazık ki Michelle'in tüm ümitleri ve çabası boşunaydı. Bob gitgide kötüleşti, çok çabuk kızıp öfkelenmeye başladı. Sonunda Michelle onu terk etti, çünkü artık Bob'un problemlerini tek başına çözemeyeceğini ve sorunlarının tahmininden çok daha büyük olduğunu anlamıştı.

Pasif erkek, çoğunlukla duygusal, su yüzüne çıkmamış yetenekleri ve potansiyeli olan bir insandır. Ancak pasifliğinden ötürü hayatta başarılı olamamaktadır. Bazı kadınlar

bu hassaslıktan hoşlanır. Ancak onlar erkeğin bu durumunu kabullenmek yerine ona annelik yapıp onu başarıya teşvik etmek amacındadırlar. Bu tür erkekler genellikle kadının amacına saygı duyar ve kendilerini hazırladığı programın akışına bırakırlar.

Ne yazık ki bu erkeklerin bazıları sadece pasif değil, pasif saldırgandırlar. Pasif görünüşlerinin ardında öfkeli bir ruh vardır. Bazı şeyleri kabulleniyor görünseler de kendilerini değiştirmek için atılacak her adımı sabote edeceklerdir. Sonunda, tıpkı annelerine karşı çıkmak istedikleri biçimde davranacak, kadını çileden çıkaracaklardır.

27 yaşındaki Jimmy, kolejden mezun olur olmaz kendi muhasebe işini kurdu. Ancak bir zaman sonra işin üstesinden gelemeyeceğini zannetti. Kendine olan güvenini yitirdi ve mesleki güvensizliğe kapıldı. Yeni müşteriler arayacağına eve kapanıp kitap okumayı tercih etti. Jimmy'nin kız arkadaşı Cindy'nin ise maddi açıdan tatmin edici bir işi vardı. Jimmy'nin tam tersine o son derece atak, girişken ve başarılı bir kadındı. Cindy'nin zorlamasıyla çiftler terapisine katılmaya başladılar. Terapi sırasında Cindy, bütün istediğinin, Jimmy'ye daha atılgan olmayı ve işini başarılı bir şekilde yürütmeyi öğrenmede yardım etmek olduğunu açıkladı. Bu konular konuşulup tartışılırken Jimmy gülümseyerek oturuyor ve sanki tüm bunları kendisinin de amaçladığını belirtir gibi başını sallıyordu. Ancak aslında bunların hiçbirine katılmıyordu. O tüm yaşamı boyunca hep kendisine yardım etmek isteyen güçlü kadınlarla beraber olmuştu. Dıştan son derece uysal görünse de, bu kadınların kendisini olduğu gibi kabullenmeyip değiştirmeye çalışmalarına içten içe sinirleniyordu. Sonunda Cindy, Jimmy'nin pasifliğini kabullenmediğini anladı. Jimmy'yi istiyorsa, kendi beklentilerini değiştirmek zorundaydı. Sonunda, beraberliklerinde daha güçlü olmanın kendisine daha çok huzur ve güven verdiğini kabul etti.

İlişkilerdeki bu tür krizler hep böylesine kolay çözümlenemez elbette. Hele ki eğer pasif bir erkek, kendinden daha güçlü bir kadınla birlikte ise. Pasif erkeklerin çoğu kendi du-

rumlarını kabullenmişlerdir. Ancak evlendikleri kadınların, kocalarının karakteri hakkında aptalca inançları vardır. Bu kadınlar böyle erkeklerle gizli güçleri var diye değil, sadece baskın rolde kendilerini daha güvenli hissettikleri için evlenmişlerdir. Evlilikte dizginleri elde tutmak, bu kadınlara denetleme duygusu vermektedir. Böylece kendilerini daha değerli ve gerekli görmeleri sağlanmaktadır.

Bazen tam anlamıyla pasif bir erkek karısını kıskanıp ona darılabilir. Kırk yaşını doldurmuş bir kadın olan Nan, üç yıl önce kocasından ayrıldı. Boşandığı kocası duygusal ve yaratıcı yanıyla mükemmel bir insandı, ancak hiçbir somut başarısı yoktu. Nan, yıllar sonra kocasının onun başarısını ne derece kıskandığını ve bu yüzden kendisine ne kadar kızdığını anladı. O hiçbir alanda enerjisini kullanamazken ya da başarılı olamazken, Nan her alanda başarılıydı ve aynı zamanda ona yardım ve cesaret vermeye hazırdı. Şimdi Nan büyük bir üzüntü duyuyor, çünkü kocasının içinde taşıdığı bu kızgınlıktan kendisinin bile haberi olmadığını düşünüyor.

Sağlıklı ilişkilerde eşler dönüşümlü olarak birbirlerine anne-babalık etmelidir. Kadın sürekli anne rolünü oynama hatasına düşmemelidir. Çünkü annelerine olan bağımlılıkları çok fazla olmaya başladığında erkek çocuklar, annelerinden uzaklaşır ve kız arkadaşlar bulurlar.

Öfkeli Kadının Korkusu

Kadın özgürlüğü hareketinin etkilerinden biri de, kadınlarda ortaya çıkardığı öfke ve bozuk davranışlardır. Baskı altında tutulan insan topluluğu zincirlerinden kurtulduğunda bir volkan gibi patlar. İşte kadınlarda da böyle olmuştur. Önceleri, özgür kadının en önemli sorunu tecavüzdü. Kadınlar bu aşağılama ve zorbalığın hem yasal açıdan hem de erkekler tarafından çok hafife alınmasına kızıyorlardı. Artık tecavüz, kadının yıllar boyunca nasıl erkek tarafından kullanılıp, baskı altında tutulduğunun bir simgesi haline dönüştü.

Bir diğer önemli sorun da kadınların işgücünün istismar edilip sömürülmesiydi. Ne yazık ki bu hâlâ böylece de-

vam ediyor. İşyerinde cinsiyet farkı gözetilmesi ve eşit olmayan ödemeler gibi faktörler, sonunda ciddi olarak ele alınırsa bile, bu açık ve belgelenmiş haksızlığı düzeltme girişimleri hâlâ çok yavaş ilerlemektedir.

Erkeklerin, kadınların başkaldırılarına tepkisi biraz karmaşıktır. Bazı erkekler bu eşitsizliklere karşı öylesine kör ve duyarsızdılar ki, bunların farkına varabilmeleri için bile eğitilmeleri gerekirdi. Aslında pek çok erkek kalben ve mantıken, bu haksızlık ve eşitsizliklerin varlığından haberdardı. Feminizmin temel ilkelerinin geçerli ve doğru olduğunu anladılar ama bu sorunlara daha duyarlı olmaya yeltendiklerinde bile kadında gördükleri öfke onları korkutuyordu.

Biz burada gerçek öfkeden bahsediyoruz, hak iddiasından değil. Çünkü hak iddiası bilinçli şekilde yapılan olumlu bir davranıştır. Oysa öfke, yoğun, olumsuz bir duygudur. Maalesef bu iki kavram sıklıkla karıştırılır. Çünkü iddiacı davranış eski öfke ve kırgınlıklarla beslenebilir ve böylece hem erkekler hem de kadınlar için bu iki kavramı ayırmak güçleşir.

Biz, kadınların pasif olmalarını ya da haklı öfkelerini gizlemelerini önermiyoruz. Yalnızca öfkenin nelere yol açabileceğini ve bazen iddia ile öfkenin birbirinden ayırt edilemediğini göstermek istiyoruz.

Melinda, büyük bir fabrikanın satış müdürlüğünü yapıyor. Parlak, zeki, hırslı ve güvenli bir kadın. İşe ilk girdiği sıralarda, erkek arkadaşları külhanbeylikte Melinda'nın erkeklerle dahi taş çıkarttığını söyleyip aralarında şakalaşıyordu. Bir süre sonra bu erkekler onun yanında kendilerini rahatsız hissetmeye başladılar. Melinda giderek sertleştikçe, erkekler de geri çekilmeye başladı. Artık bir kısır döngüye girilmişti. Melinda ne denli güçlenirse erkekler o denli kabuklarına çekiliyorlardı.

Melinda'nın anlamadığı şeydu; eğer kendisi kadın değil de erkek olsaydı, onlar kendisine aynı şekilde mi tepki göstereceklerdi?

Jane Evans, General Mills şirketinin yetkili yardımcı müdürü ve Amerika'daki kadın yöneticiler arasında en üst sı-

ralarda yer alıyor. İş hayatına girmiş kadınların yapması gerekenleri şöyle özetliyor : "Kadınlar akıllı, sıcak ve esprili olmalı ve erkeklerle iyi geçinebilmek için sertlik değil zekâlarını kullanmalıdır." Biz de Bölüm 12'de güç ve yumuşaklık arasındaki uyumun gerçekleşme yollarını açıklayacağız.

Öfke ile iddiacılık kargaşası, en fazla aşk ilişkilerinde zararlı olur. Tıpkı erkekler gibi bazı kadınlar da öfkelenmelerinde kendilerini güçlü hissederek. Ancak bu, yakınlaşma için zararlı olabilir. Çünkü öfkeli kadınlar erkekleri korkutur. Onları en çok korkutan, öfkenin bir kadından geliyor olmasıdır. Bu nedenle erkekler öfkeli kadına sırtlarını dönüp, ondan kaçarak.

Rhonda, otuz üç yaşında bir aktris. Erkeklerle karşı olan sert ve horlayıcı davranışlarını gizleyebildiğini düşünse de yanıliyordu. Son derece acımasız ve aşağılayıcı bir espi duygusu vardı. İlk başta erkekler onun güzelliği ve zekâsına öylesine hayran oluyorlardı ki, söylediği düşmanca şeyleri kulak ardı ediyorlardı, hatta onun söylediklerine kahkaha-larla gülüyorlardı.

Otuz dokuz yaşında bir tıp öğrencisi olan Curt, Rhonda'ya âşık oldu. Rhonda istediğini yapan, başına buyruk bir kadındı. Oysa Curt, şimdiye kadar kendi yaşam biçimine uyum sağlayan kadınlara alıştı. Rhonda bunu yapamazdı, zaten onun yaşantısı Curt'unkinden çok daha yoğundu. Curt, Rhonda'nın yaşamına ayak uydurmaya, onun arkadaşlarıyla görüşmeye, onun sık sık değişen kaprislerine uymaya çalıştı. Zamanlarını daha çok Rhonda'nın kadın arkadaşlarıyla birlikte geçiriyorlardı, çünkü Rhonda, Curt haricinde diğer doktorların sıkıcı olduğunu öne sürerek onun arkadaşlarıyla görüşmek istemiyordu ve her ne kadar Curt'u çok sevdiğini ve ona saygı duyduğunu söylese de her fırsatta diğer erkekleri aşağılamaktan kendini alamıyordu. Bir gün bir toplantı sırasında odaya giren Curt, ateşli bir tartışmaya girmiş Rhonda ve arkadaşlarına kibarca konunun ne olduğunu sordu. Rhonda'nın cevabı "Hayatım, sen kendi işinle ilgilen" olmuştu. Bu, Curt'u çok üzdü ve bütün bir gece boyunca bunun utancını duydu. Rhonda'yı terk etti ve bir daha aramadı.

"Sanırım kendimi onun anı saldırılarına hazır hissetmiyordum. Aslında ilk başlarda onun zekice ve espriyle söylediği iğneleyici sözler hoşuma gidiyordu. Onun öfkesini hiçbir zaman fark etmeyeceğimi zannediyordu" diye yakınıyor Curt.

Kadın erkek, hepimiz geçmişten bugüne acı veren duygular taşıdığımızı kabullenmeliyiz. Hepimiz yaşantımızda incinmiş, acı çekmiş, hayal kırıklıklarına uğramışızdır. Bu yaraları istemeden de olsa bize anımsatan yeni bir insan ya da durumla karşılaştığımızda tepkimiz, öfke ve şiddet olabilir. Mühim olan, öfkenin gerçekten haklı olduğu ya da hiç hakedilmediği durumları ayırabilmektir. Eğer erkek gerçekten kadını öfkeliendirirse bu tepkiyi hak eder. Kadının haklı öfkesini boğmasını ya da bastırmasını önermiyoruz. Ama bu öfke aslında eski acıların ve kırgınlıkların ortaya çıkması için bir bahane olarak kullanılmamalıdır. Aslında bu tür duyguların gizlenmesi daha iyi olur. Çünkü böyle durumlarda, kadının öfkesi erkeği incitip, onu sonsuza dek uzaklaştıracaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

HEYECAN VERİCİ ERKEKLER VE MUTSUZ KADINLAR

"Ne zaman beni sevdiğine inanmaya başlasam mutlaka ya beni yüzüstü bırakır ya da kötü bir şey yapar. Her şey onun istediği gibi ve onun şartlarına göre oluyor. Ona ortadan yok olmasını söylemeliyim. Biliyorum; ancak onunla birlikte olmak bana yaşadığımı hissettiriyor, hem de hiç hissetmediğim biçimde."

Bu tür sözleri genellikle bu uygulamaların varlığını kabullenmekten bile utanan kadınlardan duyuyoruz. Kendilerine böylesine acı veren ilişkilere nasıl olup da girdiklerini anlamaya çalışıyorlar. Kendilerini aldatılmış, dolandırılmış hissediyorlar, ancak yine de ısrarla kendilerini mutsuz eden erkekleri arıyorlar.

Hiç kimsenin mutsuz olmak istemeyeceği bir gerçektir. Ancak, eğer aşkın renksiz ve monoton olacağı önceden kestirilirse, mutsuzluk ve ıstırap taraflara çekici gelebilir. Bazı kadınlar bu yıpratıcı ama aynı zamanda tehlikeli, değişik ve zorlayıcı duyguları şiddetle arzular. Bazen aşk maceraları son derece acı verici olabilir, çünkü her zaman özlem çekme ve üzüntü gibi iki güçlü duyguyla bağlantılıdır. Bu duyguların kaynağı çok derindedir. Bir ilişkide yaşanan sevgi, ihtiyaç, doyum gibi duygularda, belli bir heyecan ve merak vardır. Bu tür duygular ve gerilimler, güçlü ve heyecan verici oldukları kadar ürkütücüdürler de. Fakat bu duygular alarm sistemimizi harekete geçirirler. Yaşamın canlılığını ve yoğunluğunu artırır.

Bugün kadınlar bir geçiş dönemindedirler. Bir yanda geleneksel rollerinin yanıltıcı güvenliği ile, öte yanda bu rollerinin dışında kendi potansiyellerinin farkına varmak için verdikleri mücadele arasında sıkışıp kalmışlar. Hem kendi varlıkları hem de erkeklerle ilişkileri hakkındaki düşüncelerini de yeniden irdeliyor ve düzenliyorlar. Erkeklerin daha

fazla duyarlı olmalarını bekliyor ve istiyorlar. Gerçekleştirmeye çalıştıkları değişikliklerden rahatsız olmayacak güçlü ve uyumlu erkekler arıyorlar.

Öyleyse "yanlış erkeğe" gösterilen ilginin ve "iyi erkeğe" karşı ilgisiz kalışın nedeni nedir? Çok çalışan, iyi ve kararlı, ancak kadının büyüyen istek ve ilgi alanından fazlaca haberdar olmayan erkekler artık tatmin edici gelmiyor. Artık duygusal, şair ruhlu erkekler de kadınları büyülemiyor. Çünkü onların hırs ve atılganlık eksikliği, başarıya ulaşma, koruma ve para kazanma konularında kadına güven vermiyor.

Bugün kadınlar heyecan, güç ve cazibeyi; duyarlık, koruyuculuk ve sıcaklıkla birleştiren erkekleri arıyorlar. Tüm bunların hepsi bir arada olsun istiyorlar ve ne yazık ki bazı kadınlar, bunu gerçekten bulacaklarına inanıyorlar. Böylesi bir mükemmeliğe sahip olmayan iyi erkekleri bir yana itip, kendilerini, mücadele ve tatlı düşler vaat eden gizemli ilişkilerin kucağına atıyorlar.

İyi Erkek Kimdir?

Pek çok kadın 'iyi' sözcüğüne tepki gösterir; onlara göre bu sözcük kadına sürekli ne kadar güzel olduğunu tekrarlayan ve günün yirmi dört saatini onunla birlikte geçirmek isteyen saf erkek tipini anlatıyor.

Bazıları için de "iyilik" güvenilmeyecek bir özelliktir. Bir kadın bunu şöyle anlatıyor : "O, oldukça nazik, saygılı, dürüst ve onurlu görünüyordu, öyle olduğu için ben de tüm tedbirliliğimi bir yana attım. Uzun zamandır böyle sıcak, sevecen ve açık davranmıyordum. Ona, kendisinden hoşlandığımı belli etmekte bir sakınca görmüyordum ve bir gece bunu ona açıkça söyledim. Ertesi gün ayrılırken akşama beni arayacağını söyledi ama aramadı. Bu ilk kez başıma geliyordu. Birkaç gün sonra ben onu aradım. Ancak erkeklerin yapılan söylediklerinde yaptıkları gibi, yüksek sesle bana düzmece birtakım masallar anlattı. Sanırım onun iyiliği ve kibarlığı, beni elde edene kadardı."

"İyi" kavramına, kadınların tepkisinin birbirinden çok

farklı olduğu açıktır. Bizim belirlediğimiz 'iyi' şunları içerir: Dürüstlük, duyarlılık, güvenilirlik, güç ve sevme yeteneği. Kulağa ne de hoş geliyor değil mi? Öyleyse neden kadınlar doğal olarak bu tür erkeklere kapılıp, bu özellikleri değeren-dirmiyorlar?

Şimdi bu erkeklerin nasıl olduğuna bir bakalım. Gerçekte iki tip iyi erkek vardır; gerçekten iyi olanlar ve iyi gibi görünenler. Gerçekten iyi olanların doğal vericilik yetenekleri vardır, oysa iyi gibi görünenler korkaktırlar ve kendilerini korumak için iyilik maskesinin ardına gizlenirler. İşte pek çok kadın bu iki türü birbirine karıştırır.

Bazen İyi, Zayıf Olandır

Son yıllarda erkekler pek çok değişim geçirdi. 1950'lerde erkeklerin duygusuz, kaba, sadece bir robot gibi arzularını yerine getirmek isteyen kişiler olması normal kabul edilirdi. Daldan dala konmanın ve cinsel maceranın erdemleri yüceltiliyor; Amerikalı erkeklerin çoğu Playboy okumayı tercih ediyordu. Erkekler pazar günlerini futbol maçlarını TV'den izlemeye ayırıyor ve komünizm konusunda kaygılanıyorlardı. Ailenin geçimini üstlenmenin baskısını yaşamalarına rağmen, kadınların da düzenli bir işleri olabileceğini düşünmüyorlardı.

Erkekler, 1960 yıllarının sonları ile 1970 yıllarının başlarında gerçek anlamda içlerini döküp rahatlamışlardı. Bu yıllarda Joni Mitchell "Ben Altından Yapılmışım" adlı şarkıyı söylerken, Erich Fromm da "Sevme Sanatı"nı yazıyordu. Zırhlarının içinde kalmaktan yorulan erkekler, kişiliklerinin daha gizli, narin ve duygusal, kadınsı yönünü keşfetmeye ve benimsemeye başladılar.

1960'ların sonlarında, kadınların çoğu gitgide belirlenmiş kadın tipinin sınırları dışına çıkıyor, açık açık cinsel özgürlüğü tatmak istiyorlardı. Bu büyük yenilikler, erkekleri kendi korku ve güvensizliklerini bu yeni kadın tipine yönel-

terek onunla özdeşleşmeye itti. Böylece korkularını yüzeysel bir anlayış ve kadınlara karşı hissedilen yüzeysel bir sempatiyle maskelediler.

Maske takan bu "iyi" erkek, gerçekte kuzu kılığına bürünmüş bir kurttu. Onu ilk başta teşhis etmek zordur, çünkü gerçekten kılık değiştirmede çok yeteneklidir. Ancak yakından bakıldığında onun üç temel özelliği göze çarpar: Birincisi, bu 'iyi erkek', hiçbir zaman ya da ilk dönemlerde sinirlenmez. İkincisi, bu adam şaşılacak derecede duygulu ve anlayışlıdır ve son olarak aşırı şekilde yardımsever ve destekleyicidir. Kadın tüm bunlara karşın ilk fırsatta ve sık sık ona minnet ve takdirlerini sunar; tüm boş vakitlerini onunla geçirmeye başlar.

Ancak aslında bu tür erkek güvensizdir ve kadına duyduğu sınırsız istekle, ona karşı hissettiği gizli korku arasında sıkışıp kalmıştır. Kadınlara olan gereksinimi öylesine sınırsızdır ki duygusallığını kanıtlamak ve onların güvenini kazanmak için kadınların mücadelesine katılır, onlarla özdeşleşir. Biz size dikkatli olmayı öneririz; çünkü bu 'iyi' erkek, kadınların kolaylıkla güvenini kazanır, ancak kadının çok güçlendiğini ya da bağımsızlaştığını hissettiği anda bunu sabote edip engeller.

İşte Jim, bu sözde 'iyi' erkeklerden biri. Geçmişte birkaç başarısız ilişki onu yaralamış ama o bu yaralarını gizlemeyi başarmış ve artık geçmişteki sıkıntı ve acıları tekrar yaşamak istemiyor. Jim zeki, duygulu ve biraz da kontrollü birisi, özellikle de ilk randevularında. İnsani duygulardan bahsetmeye eğilimli, kadınların sorunlarını olumlu bir şekilde tarıyır görünüyor. En son ayrıldığı kız arkadaşının bir ressam olduğunu söylüyordu. Kız fazla kararsız olduğundan Jim ondan ayrılmıştı. Jim bir kavga sırasında sessiz kalıyor ve surat asıyor. Kendisinin güçlü kadınlara doğru sürüklendiğini, çünkü onların kişiliğini sevdiğini söylüyor. Ancak kadın ne kadar canlıysa, Jim ondan o kadar fazla uzaklaşıyor ya da onu ustaca eleştirip, kısıtlıyor. Bu yüzden de Jim ve onun gibileri ancak ettiklerini biçmekle yetinmiyorlar.

Bu 'iyi' erkek, gerçekten destekleyici olmak yerine ka-

dını sömürür ve kadın hayal kırıklığına uğradığında, onun kendi hakkındaki düşüncelerini yalanlayarak onu tamamiyle bozguna uğratar, şaşırtır. Akıllı bir kadın bu tür bir erkeği herhangi bir başka erkeğin sinirleneceği bir noktaya getirerek test edebilir. Eğer o noktada sinirlenmiyor, tepkisiz kalıyorsa, kadın gizlice onun anlayışlı tavrının sahte olduğunu anlayıp, korkularını bir maskeyle gizlediğini öğrenir. Oysa ne yazık ki bazı kadınlar kendi algılamalarına güvenmiyor ve karşılarındakinden şüphe ettikleri için kendilerini suçlu hissediyorlar. Genelde karışık duyguları kaynaştıran 'iyi erkekler' rahatsız edicidirler ve onların iyiliği büyük ihtimalle bir maskeden başka bir şey değildir.

İyilik Zayıflık mıdır?

Daha önce de belirttiğimiz gibi erkekler bağımlılık ihtiyacını reddetmeyi öğrenirken, kadınlar bunu kabullenip, ilişkilerinde bu duyguyu tatmin etmeyi öğrenmişlerdir.

Jenny, otuz üç yaşında bir öğretmen ve kendisiyle aynı okulda görev yapan meslektaşı Fred'le olan ilişkisini noktalamak istiyor. Fred entelektüel, duygulu ve Jenny'ye olan sevgisinde kararlı ve uyumlu bir erkek. Ancak bir gün ilişkileri konusundaki güvensizliğini ve Jenny'nin bir gün kendisini yüzüstü bırakacağına dair korkularını anlattığında, Jenny gerçekten çok şaşırdı.

Her ne kadar bunu kabullenmek zor ve utandırıcı ise de Jenny gerçekten Fred'in narin ve kırılgan oluşundan rahatsız oluyordu. Onun bu yönünü zayıflık olarak görüyordu, çünkü o kendi hassaslığını bile zayıflık olarak değerlendirirdi. Ona göre güçlü erkek her zaman ve her konuda kendine güvenmeli ve daima yönetimi elinde tutabilmeliydi.

Neyse ki Jenny'nin arkadaşları, onu Fred'le olan ilişkisini bitirmemeye ikna ettiler ve ilişkileri derinleşip, birbirlerini daha iyi tanıdıkça Jenny, Fred'in narinliğinin zayıflık değil hassaslık olduğunu anladı. Fred'in duygularını açıklama-

daki gönüllülüğü, onun açık kalpliliği, Jenny'nin ona güvenip inanmasını ve ona derin bir saygı duymasını sağladı. Öyle ki Jenny daha önce hiçbir erkeğe böylesine güçlü bir inanç ve sevgi duymamıştı. Jenny bu süreci şöyle anlatıyor: "Alışmam biraz zaman aldı ama şimdi gerçekten Fred'in bana karşı olabildiğince açık oluşuna bayılıyorum. Şimdi ona duygularımı incittiğini söylemek ya da daha çok güvence istediğimi anlatmak hiç de zor gelmiyor ve biliyorum ki o da aynı şekilde bana açılabilir, duygularını anlatabilecek. İşte bundan çok huzur duyuyorum. Şimdi onu diğer erkeklerle karşılaştırdığımda, o gerçekten diğerlerinden çok daha güçlü geliyor bana. Diğer erkekler de aynı duyguları hissediyorlar ama onların tüm bunları açıkça anlatacak cesaretleri yok."

Bir beraberlik, inisiyatif, karar verme yeteneği ve eşinin isteklerine duyarlı olmak öğelerinin çok hassas bir dengesinden oluşur. Son yıllarda kadınlar beraberliklere daha etkin katılıyorlar ve erkekler, ya da en azından bazıları bu olumlu değişikliklere uyum sağlayabiliyorlar. Ne var ki bazen, duyarlılık ve kararlılık çatışır. Kadınlar bir yandan tamamiyle etkin olabilmeyi umarlarken, öte yandan yöne im. elinde tutan erkeğe daha çok saygı gösterirler.

Adam 34 yaşında ve bir kamu teşebbüsünde yönetici. "Birlikte neler yapabileceğimize karar vermek her zaman kolay olmuyor. İlginç bir şeyler yapabilmek ve bunu da beraberce kararlaştırmak istiyorum. Ancak o, kararı çoğunlukla bana bırakıyor, yapılacak şeyleri benim kararlaştırmamı istiyor. 'Nerede yemek yemeyi istersin?' Son zamanlarda hep kendi keyfime göre bazı lokantalar seçip 'Eğer senin için uygunsa, seni saat sekizde alırım, Palm'da rezervasyon yaptır-dım' diyorum. Böyle davrandığımda kadınların daha rahat olduğunu gözlemledim." Bu örnekteki hoşgörülü erkek zayıf görünmekten sakınmayı öğrenmiştir. Ancak burada kadınların gerçekten yitirdiği bir şey var ; erkeğin eşini kendisine katılmaya çağırma eğilimi ve bunun ilişkilerine kazandıracığı o çok zengin deneyim.

İyi, Romantik Değildir

"O çok tadı ve güvenilir birisi. Hemen her şey için ona güvenebileceğimi biliyorum. Çok iyi bir erkek, ama...ilişkimize heyecan yok." Bir kadın erkeğin kibar, sorumlu ve ilgili olduğunu düşünebilir ancak ilişkilerinde canlılık, gerilim, heyecan ve gizem yoksa eninde sonunda erkeğe olan ilgisini yitirir.

Heyecan, canlılık, coşku ve çekicilik, romantizmin bize hissettirdikleridir. Aşkı, sevdalanmayı betimleyen sözcükler vücut kimyamızı harekete geçirir. Bir elektriklenme ve içimizde uçuşan kıvılcımlar yaratır. Bu duygular bize günlük ruh halimizin dışında bir canlılık duygusu verir. Eğer birisini sadece çok iyi buluyorsak, bizi coşturan ve kendimizden geçiren böylesi durumları yaşayamayız.

"O gerçekten mükemmeldi, aşırı derecede iyiydi ve benim çok güzel olduğumu düşünüyordu. O, ileride bir gün evlenmeyi isteyebileceğim birisi, ama asla flört etmeyi düşüneneğim birisi değildi."

Bir ilişkiye başlarken hepimiz çok yoğun ve çok güzel duygular hissetmeyi isteriz. Eğer aradığımız ve özlemine duyduğumuz bu duygular yoksa, romantizm yoksa, aşk yoksa, içimizde bir boşluk, bir kırılganlık ve derin bir hayal kırıklığı belirir. Bunun da çok basit bir nedeni var: Eşimiz, tüm diğer şeylerin yanı sıra, kendi kıymetimizin, değerlendirme yeteneğimizin ve cazibemizin bir yansımasıdır. Eğer erkek sıkıcı, donuk ve sıradan görünüyorsa, kadın kendisinin de sönük, sıradan ve hatta sıkıcı görüneceğinden korkabilir.

İdeal erkek dinamik, büyüleyici ve biraz da gizemlidir. Bu ölçülere ulaşamayan erkek, kadın için her zaman daha az, daha eksik olarak algılanır ve bu durumda kadının duygulanımı da 'daha az' olur. Pek çok değişik niteliklere sahip olsa bile, bir erkek romantik açıdan kadına ilginç gelmiyorsa, kadın onun değerini ve ilişkilerinin niteliğini küçümser.

Aslında çok sık olarak bizler sahip olduklarımızın değerini bilemeyiz. Özlemine çektiklerimize değer verir, onları yüceltiriz.

Aşk ve Özlem

Joanne, otuz dokuz yaşında bir kadın kuaförü ve mak-yajcı. Özel bir güzellik salonunda çalışıyor. Daha yirmi yaşındayken pek çok filmde rol almış, halen de bazı reklam filmlerinde ya da tiyatro oyunlarında ara sıra rol alıyor. Joanne'in devamlı âşık olmak gibi bazı saplantıları var. Geçen yıl, müşterilerinden birinin kocası olan televizyon muhabiri ile evlenme tutkusuyla yanıyordu. Ancak Warren ile olan beraberlikleri çok kısa sürdü, sebep Warren'in, Joanne'in kendisine olan tutkusunun aşırı derecede yoğun olduğundan şikâyet etmesiydi. Joanne, Warren'in peşini bırakmadı, ısrarla ona mesajlar gönderdi, telefonlar açtı ve pahalı hediyeler yolladı. Sonunda Warren'la ve onun karısıyla yüzleşmeyi istedi, karısının hem Warren'a hem de Joanne'e karşı kızgınlığı, Joanne'e gerçekleri gösterdi. Saplantılarının sadece kendisini değil çevresindekileri de üzüp, zarar verdiğini gördü. Birdenbire tüm tutkularının aptalca olduğunu düşündü ve yardım istemeye karar verdi.

Joanne karşılıksız aşkın, yakın bir beraberlikten kaçınmak için kullanılan bir araç olduğunu anladı. Birkaç aydan beri bir erkekle düzenli bir beraberliği var. Birkaç kez ondan kaçma içgüdüsüne karşı koydu.

Aşk ve özlem aynı şeyler gibi görünebilir ama değildir. Birisi beslenme, diğeri açlıktır. Birisini sevmek yenilenmektir. Çünkü sevgi sunmak kendimizi iyi hissetmemizi sağlar. Özverili davrandığımız ve bencil olmadığımız zamanlar kendimizi daha çok beğeniriz. Şüphesiz, sevgimizin hedefine ulaşması ve kabul görmesi bizi daha çok sevindirir.

Özlem daha farklı bir duygudur. İstedığımız, hoşlandığımız ama sahip olamadığımız bir şeye duyulan açlıktır. Sevilme ya da en azından kabullenilmek için bir yalvarıştır. Özlemimizi çektiğimiz kişinin elde edilemez olmasının yarattığı bir gerilim söz konusudur.

Aşk ve özlem karıştırılır ve bağdaştırılır. Halbuki özlem ya da karşılıksız aşk çok güçlü bir duygudur. Bu tür öz-

lemeler, genellikle ve sıklıkla küçük yaşlarda duyulur. Baba sevgisi görmemiş kızlar, yoğun bir baba sevgisi ve ilgisini özler. Bu kızlar büyüyüp de kendi deneyimlerini irdeleyebildiklerinde özlem duyma ile aşkın aynı şey olduğuna inanırlar. Esasen isteme ile sevme kavramı arasında bir özdeşlik kurmuşlardır ve ne yazık ki bu yanılsama ileride kuracakları ilişkilerde problemler yaratacaktır. Aşk ile özlemi karıştıran kadınlardır, eğer erkeğe olan duyguları karşılık görüyorsa, ona âşık olmakta güçlük çekerler. Çünkü onlar için aşk, sahip olmak, elde etmek değil "istemek" ve "arzulamaktır".

Bir kadın bu konudaki duygularını şöyle dile getiriyor: "Onun duygularından emin olmadığım süre içerisinde ona deli gibi âşıktım. Ancak kendisini bana teslim ettiği andan itibaren ona duyduğum ilgi yok oldu." Bazen erkeğin kadının aşkına cevap vermesi sevinçle karşılanacağına hayal kırıklığına neden olur. Kadınlar bu davranış biçimini değiştirmedikleri sürece hiç kazanamayacakları bir oyun oynarlar.

Kadınlar genellikle şu iki yoldan birini seçerler: Bazı kadınlar sürekli olarak bir erkekten diğerine koşarlar ve erkek aşkını itiraf edince onu bırakırlar. Böylesi kadınlar, erkek kendilerine yaklaştıkça ve gitgide artan bir ilgiyle bağlandıkça ondan kopmak için her zaman geçerli bir neden bulurlar. Diğer kadınlar ise bu tür iç çatışmalarını, sürekli olarak bulamayacakları, var olmayan erkeği arayarak çözümlerler. Böyle erkeğe duydukları sevgi karşılık görmeyeceğinden, bu kadınlar her zaman özlemin üzüntüsünü yaşarlar. İyi erkekler elde edilemez, tanınmaz ya da gizemli değildirler. Onların nerede ve ne durumda olduklarını biliriz, varlıklarını önceden kestirebiliriz. Bizi arayacaklarını söylerlerse mutlaka ararlar. Ama yine de bu erkekler fazla rağbet görmezler. Çünkü çoğunlukla aşk ile bağdaştırılan o özlem duygusunu kadında uyandırmazlar. Ne yazık ki erkek ve kadınların çoğu, özlem duygusuna alışmış görünüyorlar ve gerçek aşka ulaşamıyorlar.

Neden Bazı Erkekler Heyecan Vericidir

İlk önce şunu belirtelim: Bazı erkekler diğerlerinden daha heyecan verici, daha dinamik ve daha ilginçtirler. Onları böyle tanımlatan nitelikleri acaba nelerdir? Fiziksel görünüş genellikle belirleyici bir unsur değildir. Hiç şüphesiz her birimizin fiziksel tercihleri ve belli bir cazibe ölçüsü vardır. Ama çoğu kadın için bunlar heyecan ya da büyülenme kavramlarını çağrıştırmaz. Hatta bazen büyüleyici erkek, alışılmışın dışında erkeksi, güçlü, gizemli veya garip olarak karakterize edilebilir.

Kadınların heyecan verici buldukları nedir? Bu parlak, başarılı, cesur olan birisidir ve onun kendine özgü bir stili, garip bir etkileyciliği ve gizemliliği vardır. Çoğunlukla bir erkeği ilginç gösteren, kendi gücünün, ününün ve şerefine yüceliğidir. Mesela Woody Allen şöhretini yitirdiğinde pek çok kadın için artık hayran olunacak biri olmayacak, ilginçliğini yitirecektir. Ancak bu tür özelliklere gerçekten sahip olan erkekler vardır. Mesela Paul Newman sinemadaki şöhretini yitirse bile pek çok kadın onu yine de kesinlikle heyecan verici ve büyüleyici bulacaktır. Heyecan duymanın temel şartı iyi bir görünüm değil gizemlilik ve bunun da bir ya da daha fazla özelliği vardır; gizemin olumlu bir özellik birleşimi bir gizlilik duygusu ve merak uyandırır. Bu iki güç arasındaki gerilim kadınlar ve erkekler için bir mıknatıs olur, özellikle de karşıt cinse eğilimi daha fazla olan kadınlar için.

Hepimiz yetiştiğimiz ortamın ve aldığımız eğitimin bir ürünüyüz, bu nedenle kadınlarla erkekler arasında bu noktadan kaynaklanan önemli ayrılıklar vardır. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, kadınlar bir ilişkide gerilim, mücadele ve heyecan ararlar, çünkü onlar küçükken ilişkiyi yaşamın en temel amacı olarak görmeye yönlendirilirler. Oysa erkek çocuklar aynı heyecanı işlerinde ve spor alanında aramayı öğrenir ve böylece ilişki onlar için ikinci plana düşer. Erkeklerin çoğu ilişkilerinde heyecan, macera ya da gerilim aramaz. Hatta kadın gizemli ve karmaşık olursa endişe duyarlar. Ka-

dınlar tehlikeli duygusal ilişkilere girmeye eğilimlidirler, oysa erkekler muhtemel tehlikelerden sakınmaya çalışırlar.

Kadınların erkeklerde ilginç buldukları bazı niteliklerin kaynağı fazla ilginç değildir. Erkekler kadınlarla olan yakınlaşmalarında tedbirli davranır ve korkularını, endişelerini gizlemek isterler. Bu öz savunmacı tutumlarını çekici, çarpıcı hatta şık bir görünüm ardına gizleyebilirler. Daha önceden kendilerini şartlandırdıklarından, kadının yanında kendilerini heyecanlı, kararsız ya da güvensiz hissetseler bile, sakin, kararlı ve heyecansız görünmeye çalışırlar.

Bu değişik görünme çabasının bir diğer yönü de ilgisizlik ve belirsizliktir. Tüm bu özellikler yine, doğrudan doğruya erkeğin korku ve endişelerinin bir uzantısıdır. Oysa çoğunlukla kadınlar bunu büyüleyicilik olarak yorumlarlar. Böylece gerçekte erkekler için bir sınırlama olan durum, kadınlara göre değerli bir özellik, bir nitelik gibi görünebilmektedir. Peki neden kadınlar böylesine kolayca aldatılabiliyorlar?

Erkekler hakkındaki özel bilgilerin eksikliği, kadın fantezilerini kuşatan boşluklar yaratmaktadır. Değişik görünen ya da gizemli olan erkek kendisini olduğu gibi gösterdiğinde kadının tepkisinin ne olacağını bilmemektedir. Bunun için pek çok bilinmez nokta ve boşluklar bırakır. Çoğu kadın, bu oyunun nasıl oynandığını bilir. Erkeğe daha yakınlaşmak ve onu daha iyi tanımak istediklerini söyleseler de, aslında erkeğin bu uzaklığını, bu belirsizliğini büyüleyici bulurlar.

Hiç şüphe yok ki heyecan verici erkekler ilginçtirler. Yalnız erkeğin heyecan verici olarak algılanan özellikleri, sahip olduğu olumlu niteliklerinden çok korkularından oluşmuştur. Pek çok kadın, bu heyecanı, daha çok açıkça iletilen değil, kısıtlı verilen bilgi ile bağdaştırır. Kadınlar genellikle, heyecan verici erkeğin, gözle görünenden daha çok şey vaat ettiğini düşünürler.

Kötü Oğlan Çocukları Eğlendiricidir En Azından Bir Süre İçin

Kızların okulda yaramaz ya da kötü oğlan çocuklarına ilgi duymasının nedeni ne olabilir? Gençlik döneminin en çekici tipleri çoğunlukla Marlon Brando ya da James Dean benzerleridir; yani dışlanan, yalnız ve öfkeli kahramanlar. Onlar gerçek anlamda kötü olarak görünmezler gözümüze; bağımsız, isyankâr, uyumsuz ve anlaşılmayanlardır. Lise yıllarında bunlar en sevilen ve etkin tiplerdir. Gizemli olduklarını kendileri de bilirler. Geleneksel anlamda ünlü olmasalar da diğerleri için saygı uyandırırılar, beğenilirler. Onlar, annelerin kızlarına sakınmalarını öğütledikleri tiplerdir. Tehlikeli şeyler yaparlar, uyumsuzdurlar. Özellikle de bu çocuklardan sakınmaları gerektiği öğütlenen kızlara, çok daha gizemli ve heyecan verici gelirler. Kızlar, onların riske girmekten ve tehlikeye atılmaktan korkmadıklarını düşünürler. Bu çocuklar yaşamın karanlık yüzünü keşfetmişlerdir. Onlarla birlikte olmak, bu kızlara özgürlüğü ve canlılığı hatırlatır. Kadının 'özgürlük arzusu'nu, kötü erkeğe tutunuşu ve yasak tutkusunu gerçekleştirmesi Bonnie ve Clyde filminde de yansıtılır. Aslında böylesi bir erkekle birlikte olmanın tehlikeleri vardır ve yaşanan heyecan kısa ömürlüdür.

Kötü çocukların çoğunun çekiciliği aslında yüzeyseldir. Şansları olsa bile, sevecen duyguları anlatmada ya da korkularını kabullenmede güçlük çekerler. Ama tıpkı yeni yetişen erkek çocuklar gibi, korkularını koruyucu bir maskenin ardına gizlemede çok hünerlidirler.

Kötü çocukların çoğu er geç büyür, ancak onlardan bazıları 'uygunsuz insan' halini alır.

Uygunsuz Kimdir

Evet kabullenmek lazım ki hemen her zaman uygunsuz erkek, karşımıza etkileyici biri olarak çıkar. Tarih boyunca kadın avcısı ya da düzenbaz erkek romantize edilmiş-

tir, hatta günümüzde bile kadınlar ve erkekler onun gücüne ve yeteneklerine inanmaktadırlar.

Dahası, cinsel önyargılarla yetişmiş olmamızın yarattığı bir çifte standart vardır. Kötü ünü olan kadınlara pek hayranlıkla bakılmaz oysa aynı durumdaki erkek çoğunlukla etkileyici ve büyüleyicidir. Pek çok kadın bu tür erkeklerin büyümesine kapılır ve olası tehlikeleri önemsemez. Çünkü bu tür erkek, kadın için bir cesaret ve zafer madalyasıdır. Onun ilk baştan elde ettiği, kadının çok derin anlayışıdır. O kadının doğasını iyi bilir, en azından kendini ilgilendiren özellikleri konusunda bir uzmandır. O hiç de aptal değildir. Hatta diğer pek çok erkekte daha sezgili, daha sağduyulu ve daha duygusaldır. Ne yazık ki, kendi temel gereksinimleri ve kadına karşı hissettikleri, toplumun ahlaki ve manevi değerlerinden daha önemlidir.

O gençken, çekici ama duygusal açıdan uzak bir anneye sahip olmuş olabilir. Bu anne onda, yakınlaşma özlemi ile anne korkusu uyandırır, çünkü hiçbir zaman onun gerçekten gereksinim duyduğu sevgiyi verememiştir. Böylece annesini anlamak, tanımak ve ondan sevgiyi nasıl elde edebileceğini öğrenmek durumundadır. Bunun sonucunda kadınlara karşı daha derin bir algılama ve duyarlılık geliştirir. Gerçekten de bu tür uygunsuz erkekler, kadınlar hakkında diğer erkeklerin bildiğinden çok daha fazla şey bilir.

Bu erkek kadını nasıl memnun edeceğini, ona kendisini nasıl özel ve güzel hissettirebileceğini bilir. Örneğin bir partide ya da lokantada kadınla konuşurken tüm dikkatini onda yoğunlaştırır. Onun kendisini mükemmel hissetmesini sağlar ve onu nasıl uyarabileceğini, nasıl gururunu okşayabileceğini çok iyi bilir. Erkeğin bu usta tutumuyla kadın, kendisini çok akıllı ve zeki hisseder; tüm düşüncelerinin özgün, eğlendirici ve cazip olduğunu düşünür. Tüm iyi satıcılar gibi o, çok iyi bir dinleyicidir. Bu onun kazanmak için oynadığı bir oyundur ve mutlaka başarıya ulaşmalıdır.

Bob, otuz dört yaşında ve fotoğrafçılıkla uğraşıyor. Kadınlar konusunda şunları anlatıyor : "Onların neler duymak istediklerini ve onlara neler söylemem gerektiğini bili-

yorum. Tüm kadınlar kendilerini özel hissetmek istiyor ve cazibeli görünmeye can atıyorlar. Güzel olduklarını duymak istiyorlar ve tüm bunların doğrultusunda, ben birlikte olduğum kadına, rastladığım en çekici, en cazibeli ve en özel kadın olduğunu hissettiriyorum. Böyle davranarak onları kandırdığımı, aldattığımı sanmıyorum, çünkü söylediklerime gerçekten inanıyorum. Gerçekten âşık olduğumu hissediyorum ve işte o anda o sıcaklığı, ilgiyi ve sevecenliği içimde duyuyorum."

Aslında Bob'un asıl âşık olduğu kadın, o an beraber olduğu kadın değildir. Bob içinde bulundukları, paylaştıkları o zaman diliminin büyüüne, romantizmine âşık olmaktadır. Birlikte olduğu kadın ve onun tüm tepkileri, Bob için sadece kendisini yansıtan bir aynadır. Kadın ne kadar çok karşılık verirse Bob'un kendi değeri ve çekiciliği de o kadar çok doğrulanmaktadır. Kadını bu şekilde sömürüp, ondan tüm istediğini alır almaz oradan ayrılmak zorundadır. "Seni seviyorum" diye fısıldadığında bile bunu o an için söylüyordur. Yoksa davranışlarının uzun süreli bir geçerliliği yoktur. O, kadını yavaş ama emin bir şekilde kendi zaferine dahil ederken, kadın da kendi açısından, kazanmakta olduğunu ve büyük ödülü yakaladığını düşünür.

Bu tür bir erkeğe hangi kadın kapılır? Yaşadığı duygusal açlığın, önsezilerini köreltmesine izin veren her kadın, bu yamılgıya düşebilir. Onun ideal erkeğe duyduğu gizli arzularını hedef alan erkek, ideal erkeğin yerine geçer. Kadını cezbetmeye, büyülemeye çalışır, ona ümit verir, vaatlerde bulunur, onu sevdiğini ve hep seveceğini söyler. Aslında bu erkek gerçek, içten ve duygusal aşkını dile getirmektedir. Ancak kadının duygusal açlığı ve kendisine söylenen büyüleyici sözlere inanma gereksinimi, öldürücü, yok edici bir kusurdur. Kadın, erkeğin büyüleyici sözlerine aldanır ve vaat ettiklerini hiçbir zaman veremeyeceği gerçeğini inkâr eder.

Oldukça tedbirli, dikkatli ve titiz olan bir kadının bu tür uygunsuz erkeğe kapılması bir çelişkidir. Onun böylesine tedbirli ve duyarlı olması, yakınlaşma ve sevgi gereksinimini sınırlamıştır. Bu erkeğin gücü, karşı konulamaz ve çok yo-

ğün olabilir; bu durumda kadın, erkeğin baştan çıkartıcılığı karşısında son derece zayıf kalır; erkek onun çekingen oluşunun farkındadır, bu niteliğini bilerek ona yaklaşır. Örneğin birlikte olduklarında kadını hemen ilişkiye zorlamaz; o son derece sabırlı bir erkektir ve beklemeyi bilir. Görünüşte, duygusal, anlayışlı, ilgili ve büyüleyicidir. Aslında hiç kimseyi incitmek, üzme istemez. Ama istemeden böyle davranabilir çünkü o hiçbir zaman, uzun süreli olarak bekleneni, umulani vermez; genellikle bir süre sonra değişmeye, çekilmeye ve uzaklaşmaya başlar; işte tüm sıkıntı ve acıların başladığı an budur. Ancak beraberlikleri sürerken her şey toz pembe görünür.

Bu erkek, kadından uzaklaşmaya çalışırken bile kendisini haklı gösterecek şekilde inandırıcı davranır. Çünkü kadınların çaresiz, güçsüz ve anne kuzusu erkeklerden hoşlanmadığını bilir. Bu yüzden, kadından uzaklaşırken bile güçlü ve yeterli bir görünüm sunar; bu uzaklaşmanın haklı nedenleri olduğunu kanıtlamaya çalışır.

Bob da tüm bunların bilincinde ve bu konuda şunları anlatıyor : "Güzel geçirilmiş bir gecenin ardından ona çiçekler gönderirim ya da hiç olmazsa bir mesaj bırakırım. Sonra en azından bir hafta hiç ortalarda görünmem ve onunla birlikte olmam. Çünkü bu tarz davranış, kadına benim önemli işlerim olduğu ya da başka bir kadına ilgi duyduğum izlenimini verir. Böyle bir uzaklaşmanın ardından, gelecek yeni bir ilişkiyi kendimden emin olarak beklerim."

Uygunsuz Erkeğin Çekiciliği

Kadınlar bu tür bir erkekle ilişkiye nasıl girerler? Bazı kadınlar ilişkilerinde heyecan, gizli duygular ve macera ararlar. Bu anlar gerçekten tehlikelidir. İşte bu zorlayıcı duygular, kadının bencil ama ilginç olan bu erkekle ilişkiye girmesine yol açar. Hiç şüphesiz bu beraberlik sağlıklı ve başarısız olacaktır. Kadınların karşı koyamadıkları üç uygunsuz erkek tipi vardır: Don Juan, Elde Edilemez Aşık ve Evli Uygunsuz Erkekler.

DON JUAN : 30 yaşındaki Melinda bir sanat galerisi işletiyor. Bir ressamla yaşadığı üç hafta süren bir aşktan henüz kurtuldu. Adam ressamlığının ve heykeltraşlığının yanısıra kadınlara çok çekici gelmesiyle de ünlüydü. Melinda, "Onun ününü duymuştum ama bunum sadece gösteriş olduğunu anlamam gerekirdi" diyor. Oldukça kültürlü bir kadın olan Melinda, bu erkeğin zekâsına ve çekiciliğine kapılıp ona bağlanmıştır ve bir gün o kendisini aramayı kestiğinde perişan olmuştur. "Onun bağlanacağı, seveceğı, birlikte olacağı kadın olmayı arzuladım; istedim ki farklı, özgün ve özel biri olayım. Onunla birlikte olmak gerçekten müthiş, harika bir şeydi. Onu deliler gibi özlüyor ve unutamıyorum."

Julie, otuz beşinde bir desinatör; Güney Kaliforniya'da bir sahil kasabasında lüks bir evi var. Son iki yılda Grant ile olan beraberliğı bitip yeniden başladı. Grant oldukça yakışıklı bir erkek; kırk iki yaşında bir yatırımcı. Yüklü bir mirasa konmuş ancak artık elinde çok azı kalmış. Ayrıca her biri çok kısa süren dört evlilik yapmış, en son evliliğı yirmi iki yaşında bir manken ile olmuş. Grant evliyken bile başka kadınlarla ilişkiler kurar ve aynı zamanda dört beş kadınla ilişkisinin bulunduğıu bile olurmuş.

Julie onu heyecan verici, karmaşık ve tatlı bir şekilde hassas buluyor ve kalıcı bir ilişki için söz vermekten korktuğunu sezinliyordu. Bunlar Julie'nin babasında da gözlemlediğı özelliklerdi. Julie iki erkek arasındaki benzerliğı kavramak için uzun süre terapilere katıldı. Yine de Grant'ı görmekten kendini alamıyordu. Onun bu elde edilemezliğı, kaypaklığı ve aşk yaşantısının karmaşıklığı Julie'yi ona bağıyor ve olduğıu gibi görünen dürüst erkeklerden soğutuyordu.

Don Juan erkek tipi, kadınların arkadaşlığını ve beğenisini şiddetle arzular. Kadınlar tarafından beğenilip aranmak, onun kendine olan güvenini artırır. İsteklerinin mümkün olduğıunca çabuk kabul edilmesini bekler. İstediklerini elde ettiğinde ise elde etme heyecanının hızlı bir şekilde azalması ve monotonluğun başlaması, onu bıkkınlığa ve hayal kırıklığına uğratar. Don Juan erkek artık oradan en kısa zamanda kaçmalı ve yeni zaferler aramalıdır.

Bu erkeklerin etkileyici ve kadınları bu denli kendine çeken, cezbeden özellikleri nedir? Her şeyden evvel Don Juan erkek, kadınlara bir ödül gibi görünür. Onun hayali, göz kamaştırıcı bir çekiciliğe sahiptir. O, güç, cazibe ve şefkat simgesidir; o gerçek bir avdır kadın için. Her kadının ideal eş konusunda düşleri vardır ve Don Juan tüm hünerleriyle kadında inandırıcı ve çöldeki serap kadar ışıltılı bir imaj yaratır. Kadının istediği ve gereksinim duyduğu her şey oluverir birden.

Bu erkeğin büyüleyiciliğinin bir diğer yönü de kadına kendisini değerli ve önemli hissettirebilme yeteneğidir. Don Juan, ilişkilerine bir eşsizlik duygusu ve sihir katar. Kadının her zaman kendi hakkında duymak ve inanmak istediği şeyleri hissettirerek, bir erkeğin bunları bir gün takdir edeceği duygusunu doğurur.

Aslında Don Juan'ın çekiciliği, kadınların onun vaat ettiği özelliklere inanmasından veya inanmak istemesinden kaynaklanır. Bu arzular o denli güçlüdür ki kadınlar bu erkeğin kendileri için zararlı olduğunun farkına bile varmazlar. Mükemmellik arayışını bırakmaktan ve sonucunda gelecek hayal kırıklığıyla karşılaşmaktan korkarlar ve arayışlarını, beklentilerini hiç terk etmezler.

ELDE EDİLEMEZ ÂŞIK : Elde edilemez âşık, Don Juan'dan daha az egzotik, ama çok daha tehlikelidir. Beth. büyük bir hastanede hemşirelik yapıyor. Bir yıla yakın bir zamandır kadrolu doktorlardan biriyle ilişkisi var. Beth'in ilk dikkatini çeken, onun hastalara gösterdiği içten ilgi olmuştur. Bir süre birlikte olduktan sonra Beth aradığı, istediği beraberliğin bu olduğunu düşünmeye başladı. Tüm işini ayarlayıp gece boyunca onun gelmesini bekliyordu. Bir gün bir rastlantı eseri onun başka kadınlarla da beraber olduğunu öğrendi. Öfkeyle ona çatıştığında doktorun yanıtı kısa, kesin ve açıktı: "Ben buyum, eğer kabullenemiyorsan bir daha beni görme." Bu sözler Beth'i üzdü. Ama yine de onu böyle kabullenmeye karar verdi, daha doğrusu bu duruma katlanmaya çalıştı.

Beth itiraf etmek istemese de erkeğin kendisine ilgi

duyduğunu sezinliyordu. Yeterince gayret gösterir ve beklerse onu elde edebileceğini düşünüyordu. Erkek de Beth'e onu elinde tutabileceği dozda ümit veriyordu. Beth'le olan beraberliğinde oldukça içten ve yakındı ama hiçbir zaman da onun kendisini tümüyle ele geçirmesine izin vermiyordu.

Bu tür erkek, Don Juan kadar gösterişli ve yüzeysel değildir ama pek çok açıdan ondan daha zararlı, daha tehlikeli ve etkileyicidir. Don Juan parlak ve ışıltılı, renkli bir kıvılcım gibidir. Çabucak tutuşuverir, ışığıyla insanın içini ümitle doldurur ama parladığı gibi hemen sönüp yitiverir. Buna karşın elde edilemez âşık belli bir ümidi yaratır ve bunu devam ettirir. Ama hiçbir zaman sonuca gitmez.

Ginger, yirmi dokuz yaşında ve spor malzemeleri satan bir mağazayı işletiyor. İki yıl önce bir spor müsabakası sırasında Craig'e rastladı. Craig biyoloji ihtisası yapıyordu. Ginger hemen ona ilgi duymaya başladı. Onun güçlü, değişik ve karmaşık kişiliği Ginger'ı büyüledi. Craig ona kendisini yaralayan, derinden sarsan bir ilişkiden henüz çıktığını anlattı. Ginger bu olayın Craig'de yakınlaşma ve açık davranma konusunda korkuya neden olduğunu anladı.

Craig hiçbir zaman bulunması gereken yerde ve zamanda bulunmazdı. Ve bazen de günlerce ortadan kaybolduğu olurdu. O, zaman ve yer konusundaki bu duyarsızlığını sanatçı yaratılışı olarak açıklıyordu. Ginger, Craig ile yaşadığı cinsel tecrübeden büyük bir zevk alıyor ve Craig'in elbet bir gün ona vücudundan başka şeyler de vereceğini umuyordu. Craig, Ginger'ı birçok kadınla aldatmıştı, ama Ginger'ın bir başkası ile olabileceği fikri onu çılgına çeviriyordu. Hiçbir zaman özgürlüğünden taviz vermez görünüyor ama beraberliklerinin geleceğine ait ancak belli belirsiz bir ümit ışığı yakıyordu.

Ginger, Craig'in kendisini mutlu edecek erkek olduğuna inanıyordu. Sevgisi ve anlayışıyla sonunda onu elde edecekti ve bunun neye malolacağı ya da ne kadar süreceği hiç mi hiç önemli değildi.

Craig tüm görünen kusurlarına ve bencilliğine karşın, gerçekten garip bir etkileyiciliğe sahipti; eğer yeterli zaman,

anlayış ve sevgi verilirse değişebileceği kanısını uyandırıyor. Doğrudan doğruya söylemese de sözleri ve davranışlarıyla hayatta tüm isteginin doğru insanı bulmak olduğunu anlatıyordu. Ginger onun bu gereksinimini hissediyor, şüphesiz o doğru insanın kendisi olduğuna inanıyordu ve bunu ısrarla kanıtlamaya çalışıyordu.

Kadının macera ve heyecan arama tutkusu, onu elde edilemez erkeği aramaya yöneltir. Her ne kadar kendisi buna inanmak istemese de gerçek budur. Elde edilemez âşık bu kadın için harika bir eş olur. Onun gerçekten en emin oluncak yönü, güvenilmez ve ele geçirilmez olmasıdır.

Janet bir şirkette sekreter olarak çalışıyor. Barry ile üç yıl süren, oldukça acı verici bir ilişkisi olmuş. Bir film şirketine yönetmenlik yapan Barry, her gün işinden adeta sürünerek çıkıyordu. Müşterilerle boğuşmak, onlarla içki içmek ve yemek yemek, sinema endüstrisi yaşamının gerçeklerindendi. Hiçbir zaman, kararlaştırdıkları zamanda dışarı çıkmıyorlardı. Barry dışarıda zaman geçirmenin kendisine işinden çok farklı gelmediğini söylüyor, onunla evde kalıp, dinlenmeyi tercih ediyordu. İlişkileri gerçekten de sıkıntılı, tartışmalı ilerliyordu. Aralarında daima belli bir gerilim oluyordu. Janet sık sık Barry'nin beraberlikleri için çok az çaba sarfettiğinden yakınıyordu: "Bana kalırsa Barry'nin tüm istediği işten gelip, kulaklarını tıkamak. Beraber olduktan sonra da kalkıp evine gitmek." Janet birçok defa Barry'ye onu bir daha görmek istemediğini söyledi, aramaması için telefon numarasını bile değiştirdi, ama ne yazık ki çok kısa bir zaman sonra kendisi onu tekrar aradı ve her şey yeniden başladı. Janet beraberlikleri sürdüğü müddetçe kendini itilmiş, ihmal edilmiş ve kötü hissedeceğini biliyor. Ama yine de bu ilişkiyi sürdürüyor. Neden?

Çünkü Janet eninde sonunda Barry'yi elde edeceğine inanıyor ve aslında Barry'nin bir beraberliği gerçekten sürdürebileceğini zannediyor. Kendisini bu arayışa öylesine kaptırmış ki, gerçekleri göremiyor. Barry çok iyi ve yetenekli bir film yönetmeni olabilir ya da uzaktan çekici gözükebilir, ama Janet ile beraber olmak onu hiç mi hiç ilgilendir-

miyor ve o bu ilişkiyi sürdürme isteği ve yeteneğinden tamamen yoksundur.

EVLİ UYGUNSUZ ERKEK : Bu da aynı türün bir başka çeşidi. Az önce tanımladığımız erkekler gibi onun da belli bir aldaticılığı var.

Otuz dört yaşındaki Paula, sistem analisti olarak çalışıyor. Bir yılı aşkın bir süredir, patronu olan Ralph ile ilişkisi var. Bu konuda duygularını şöyle anlatıyor : "Onun için çok üzülüyorum. Çocuklarına duyduğu sorumluluk ve suçluluk duygusu yüzünden kötü bir evliliği sürdürmek zorunda. Karısı onun ne tür bir baskı altında olduğunu anlamıyor; hem söylediğine göre yıllardır karısıyla ayrı yatıyorlarmış. Ben onu çok daha mutlu kılacağıma inanıyorum. Ancak hâlâ karısını neden terk etmediğini ve ısrarla bu kötü evliliği sürdürdüğünü anlayamıyorum, henüz onu hiçbir şekilde zorlamıyorum.

Paula, Ralph ile olan beraberliğini uzun süre bu şekilde sürdürecektir. Kendisinin Ralph için "doğru kadın" olduğuna inanmaktadır. Doğru kadın kavramı bu erkeğe hiç de yabancı değildir. O, her zaman karısının kendisini yeterince anlayamadığından yakınır ve bu ilgi, anlayış ve sevgiyi dışarıda, başka kadınlarda arar. Karısını terk edeceğini, evliliğin sorunlarından kurtulmak istediğini söylediğinde gerçekten inandırıcıdır. Yeniden bekârlığa dönmeyi ve yeni bir maceraya başlamayı arzular. Tüm bu vaatlere ve arzulara karşın bu erkek, çok ender olarak evini terk eder.

Bu tip ilişkinin zorlayıcılığının nedeni, erkeğin ilişkiye girdiği kadının mükemmel erkeği arayışını irdeleme ve bundan vazgeçme güçlüğüdür. Bu kadın erkeğin görünür kusurlarını ve yalanlarını görmezlikten gelir. Tüm bunları bir nedene bağlar ya da açıklamaya çalışır, hatta en kötüsü suçu karısının üstüne atar. Kadının hayal kırıklığına uğramaması ya da erkeğin ilişkiyi gerçekten sürdürmek niyetinde olmadığını keşfetmemesi için çabalaması, onda gerçek bir hayal kırıklığı oluşmasına yol açar. Onun bu anlayışsızlığı ve idrak yeteneksizliği, mücadeleyi tümüyle kaybetmesine neden olur.

Uygunsuz Erkeği Arayış

Bazı kadınlar hâlâ bu elde edilemez erkeklerden birisini ele geçirmek istiyorlar. Böylesi kadınlar nörotik olmasalar bile tehlikeye atılmayı ve şanslarını denemeyi seven insanlardır. Hepimizde şansımızı denemeye karşı bir istek vardır. Yasak aşkın heyecanı ve tehlikeleri dergilerde, aşk romanlarında, televizyon dizilerinde gösterişli bir dille anlatılmakta, özendirilmektedir.

Bu tehlikeleri davet eden pek çok kadın vardır. Andrea da bu kadınlardan birisi. Sürdüğü arayışın neden olabileceği tüm acıları ve hayal kırıklıklarını göze alıyor: "Gerçek bir macera ve yoğun bir sevgi verebileceğine inandığım erkeği aramak hoşuma gidiyor. Belki de bulabilirim, neden olmasın?"

Bu kadın, erkeği etkilemeyi, onu cezbetmeyi iyi bilir. Çaresiz ve zayıf bir kadını oynamak yerine, o gizemli cazibesıyla erkekleri felakete sürükleyen biri olmayı ister. Erkeği elde etmenin yollarını iyi seçer: "Onların sizi daha çok istemelerini, sizden kaçmamalarını sağlamalısınız. Örneğin ben hiçbir zaman bir partiden yeni rastladığım bir erkekle ayrılmam. Kendi telefon numaramı söylemek yerine onunkini alırım. Her zaman kozlar benim elimde olmalıdır."

Eğer bir kadın uygunsuz erkeklerden birini elde etmekte çok ısrarlıysa, peşinde olduğu bu adamı çok iyi tanımak zorundadır. Don Juan'ı cezbetmeye çalışıyorsa onun kazanma isteğini bilmelidir. Hiçbir zaman onun oyunları karşısında yenik düşmemelidir. Sürekli tetikte olmalıdır. Böyle davranabilirse onu daha da uyarmış olacaktır. Erkeğin onun peşinden koşmasını sağlamalıdır. Ancak bu kötü bir yaşam biçimi olabilir; çünkü kadın hiçbir zaman karşındakini ne kadar sevdiğini söyleyemez.

Arayış olgusu bu tür erkeğin etkinliğinin önemli bir parçasıdır. Don Juan sonsuz bir arayış içindedir. Ele geçirmek hiçbir zaman onu tatmin etmez, sadece onun yeni eşler arama tutkusunu kamçılar. Don Juan her halde köşeye kıstı-

rılması en zor olan erkektir, çünkü onun seçtiği kadınlar ondaki duygu yoğunluğuna ve abartılı çekiciliğe susamışlardır ve onun tüm isteklerine evet demeye hazırdırlar. Oysa belki de o çoktan yeni bir kurban aramaya çıkmıştır.

Elde edilemez âşık için bile bu arayış geçerlidir. Bu erkeği elde etmek isteyen kadın, oyunu onun kurallarına göre oynamalıdır. Onun yaptığı kadar, kadın da bu erkeği aynı şekilde çılgına çevirmeyi öğrenmelidir. Duyguları, ona duyduğu sevgi ve isteği bir kenara itmeli, isteklerini ve hayallerini gizleyebilmelidir. Erkeğe olan gereksinimini saklayarak kendisini biraz uzak ve erişilmez göstermelidir. Bu davranış kendine güvenen her uygunsuz erkeği, kadını elde etmek için mücadeleye iter, bu plan genel olarak amacına ulaşır. Ancak işin güç yanı, belli bir süre sonra yorucu ve yıpratıcı hale gelmesidir. Hiçbir şey yalanlarla örülmüş bir beraberliği yaşamak kadar tüketici olamaz. Kadın, hiçbir zaman erkeğe olan ilgisinden bahsedemez ya da onun kendisine güven vermemesinin kendisini ne çok incittiğini söyleyemez, açık açık anlatamaz.

Bu tür beraberliğin bir diğer sorunu da kadının duygusal coşkusunu çok fazla açığa vurmaması gerekliliğidir. Kadın tetikte olmalı ve güçlü duygularını anlatmamalı, belli etmemelidir. Ayrıca o, incitilmenin, aldatılmanın ve hayal kırıklığına uğratılmanın acı ve öfkesini de haykırmamalıdır; çünkü gözünden akan her damla yaş, erkeğe olan ilgisinin bir delili olacaktır.

Evli uygunsuz erkek, bir bakıma diğerlerinden biraz farklıdır. O, kadının istek ve ultimatoları belirinceye dek ilişkiye gerçekten katılır. Böyle bir erkeği elde etmek için kadın, onun yaşantısıyla ilgili bir karar vermesini istememelidir. Kadın, bu erkeği "karın mı yoksa ben mi" diye tercih yapmaya zorlamadığı sürece beraberlikleri devam edecektir.

Aslında bu erkek hiçbir şekilde karısından ayrılmaz, onu terk edemez. Onun ilgisini yitirmemek için bu erkekte suçluluk uyandırmamak gereklidir. Bu erkeği elde tutmak isteyen kadın anlayışlı olmak zorundadır. Onun ailesinin

kendisinden önce geldiğini anlamalıdır. Bayramlar ve önemli günler, hatta doğum günleri ailesi ile geçireceği günler olacaktır.

Evli bir erkek sürekli evdeki hayatının çekilmez olduğunu anlatıyorsa, kadın, onun bu sıkıntısını önemsemeli, karısıyla anlaşamadığı konularda o anlayışlı olmalıdır. Karısının öfkelenildiği konularda o tolerans göstermelidir. Karısının onu değişmeye zorladığı durumlarda, o anlayışlı ve sevecen olmalıdır. Böyle bir tutum erkeği, karısının eksik yönlerini görmeye yönleltecektir. Bu da kadın için kazanılmış iyi bir puandır.

Eğer bu erkek karısını terk ederse, büyük bir ihtimalle aynı şeyi sevgilisine de yapacaktır. İlgilendiği kadın, karısından ayrılması için bir bahane olacaktır; ancak onun özgürlük tutkusu bu kadınla beraberliği sırasında yine kendini gösterecektir.

Acaba bu erkekler kadının sevgi, ilgi ve zamanını almayı hak ediyorlar mı? Bu erkekler ilginç, değişik ve çekici yanlarıyla kadınlarda güçlü duygular yaratıyorlar. Ancak onların büyüleyici kişilikleri çok çabuk yok oluyor. Böyle bir erkek eğlendirici, gizemli ve heyecan verici olabilir, samimi vaatlerde bulunabilir, ama tüm bu parlak görünümün altında yine bir uygunsuzluk yatmaktadır.

BÖLÜM ALTI

KADINLARI ÖFKEDEN ÇILDIRTAN ERKEKLER

Kadınları öfkeliendiren bazı erkek tipleri vardır. Bir kısmı başlangıçta son derece etkileyici ve cazip görünür, ancak daha sonra değişir. Diğerleri kadınların ümit ettikleri nitelikleri bulacaklarını zannettikleri çekici erkeklerdir. Ancak bu erkeklerin hepsi, er geç kadında hayal kırıklığı yaratacaklardır.

Bazı erkeklerin belli bir gizliliği ve bilinmezliği vardır. Bu onların bencil, mesafeli ve kısıtlayıcı davranışlarının bir ürünüdür. İşte bu tip erkekler cazip ve çekici oldukları kadar tehlikelidir de. Kadın onlardaki sertliği güçlülük zanneder ve onların gücünden gizlice emin olur, çünkü bu tip erkekler hiçbir zaman kendilerini tümüyle ya da gerçek yüzleriyle ortaya koymayacaklardır. Onlar ilişkinin duygusal yönünü, kadının her ikisi adına yüklenmesini isterler. Ortamı hazırlayan her zaman kendileri, ortama uyum sağlaması gereken ise kadın olmalıdır. Kadın, erkeğin gücüne yakın olmak ister. Ancak erkek onun kendisine fazla yakınlaşmasına izin vermez. Kadın erkeğin bu uzaklığını hem sever hem de nefret eder.

Arlene, yirmi sekiz yaşında bir bankacı. İnsan ilişkilerinden hoşlanıyor ve Tom ile olan beraberliğinde de aynı yakınlığı bulmayı ümit ediyordu. Tom'un duygusal açıdan biraz çekingen ve içine kapalı olduğunu ya da onun kendisini güvenli hissetmek için böyle davrandığını zannediordu. Tom hiçbir zaman Arlene'in gereksinimlerine duyarlı değildi. Ancak Arlene bunun kendi suçu olduğuna kendisini inandırmıştı. İsteklerini ona yeterince açıklayamadığına, eğer ona anlatabilirse Tom'un davranışının farklı olacağına inanıyordu.

Tom ve Arlene tanışmalarından yedi ay sonra evlendiler. Arlene evlendikten sonra Tom'un sevgisini elde edeceğini düşünüyordu. Eğer Tom'a olan sevgisini yeterince gös-

terebilirse, onun kendisini seveceğine ve açık olacağına emindi. Sevgi, onun kalbini açacak ve içinde yatan hazineyi Arlene'e sunacak bir anahtardı. Bu gerçekten güzel bir düştü, ama hiçbir zaman gerçekleşmedi. Tom'un sert ve sağlam kabuğunun içinde yatan yine kırılmaz ve kapalı bir çekirdekti. Tom, Arlene'i sevdiğini iddia ediyordu, ama hiçbir zaman bu duyguyu hissetmedi ve Arlene'in istediği ilgiyi göstermedi. Bu şekilde geçen kötü ve acı dolu bir yılın ardından, Tom ile Arlene boşandılar.

Arlene, Tom ile beraber olmayı seçmekle hatalı davranmıştı. Onun çekingen ve tedbirli kişiliğini, gizemlilik ile karıştırmıştı. Oysa Tom'un sakladığı gizli bir değeri yoktu. Onun tüm çabası kendi güvensizliğinin açığa çıkmasını önlemektir. Arlene bunu anladığında, Tom'un tüm güçlü görüntüsünün, aslında bir savunmanın küçük parçacıkları olduğunu fark etti. Tom'un o çekici gizemliliği korkuya dönüşmüştü.

Bu sessiz ve gizemli erkek, ya bağımlılık gereksiniminden korkar ya da kendisini böyle bir ihtiyacı olmadığına inandırmayı başarır. O kendisinin güçlü ve nitelikli olduğunu sanan her kadına çekici, etkileyici görünecektir. Fakat kadın elde ettiğinden daha çoğunu istediği zaman problemler ortaya çıkacaktır. Hepimiz eşimiz tarafından istendiğimizi hissettiğimizde, duygusal olarak bize ihtiyacı olduğunu anladığımızda sevgi duyarız ve hepimiz böylesi bir sevgiyi yaşamışızdır. Ancak sözünü ettiğimiz erkek hiç kimseye, yakın ve doyurucu bir beraberlik kuracak kadar ihtiyaç duymak istemez. Böyle davranarak zayıflık ve güçsüzlük korkusunu yenmeye çalışır. Eski yaraları ve kötü tecrübeleri belki de onun derin duygularını köreltmıştır. Hepimiz aşk ilişkilerinde eşimizin bize bağımlı olmasını isteriz, bizi sömürmesini değil. Onun duygusal olarak bizi istemesini arzularız. Oysa bu erkek hiçbir zaman yakın bir ilişki kuracak kadar bağımlı olmaz. O daima kapalı ve anlaşılmaz olacaktır. Kadının sevgisi ne kadar yoğun ve sıcak olursa olsun, erkeğin koruyucu kabuğunu eritmeye yetmeyecektir. Çünkü bu kabuk hem çok eski, hem de çok serttir.

Kadın - erkek beraberliğinde bir diğer önemli unsur da "güven"dir: Güvenmek ve güvenilmek. Sessiz ve çekingen erkek bu nitelikleriyle tanınır ve ilgi görür. Bu gizemli erkek, çalınmasından, istismar edilmesinden korktuğu bir şeyi koruyor gibidir. Kadın bu erkekle tanıştığında, onun bu gizliliğini geçmişine bağlar.

Güven, kadın ile erkeğin karşılıklı verme-alma sürecinden doğar. Güven, eşlerin karşılıklı olarak kişiliklerinin en bilinmedik ve karmaşık yönlerini bile birbirlerine açmalarını gerektirir. Bu çekingen erkek önemli duygusal açıklamalar yapmayı göze almaz. O hatıralarda kalmış eski yaraları ve acıları soruşturamaz, unutulmuş anıları açığa çıkarmak istemez. Çoğunlukla kendisi bile neyi koruduğunu ya da neden çekingen ve güvensiz bir şekilde davrandığını bilmez. Bu erkek hiçbir zaman güven duymaz ve duygularını açıklamaz. O nasıl seveceğini bilmez; vermek ve sevmek onun için ihtiyaçların ve zayıflığın açığa vurulması demektir. Eğer erkek sevmeyi öğrenmemişse, hiçbir kadın, ne kadar sabırlı olursa olsun, bunu ona öğretemez. Bunun gerçekleşeceğini ümit etmek akılsızlık olur.

Bu erkeği elde etmeye çalışırken kadının düştüğü hata, onun gücü ile zayıflığını özdeşleştirmesidir. Böyle bir erkekle beraber olduğunuzda onu değiştirebileceğinize, onun sevme yeteneğini ortaya çıkaracağınıza inanabilirsiniz; ama bunu başaramazsınız. Aslında kadın bu erkeği ne kadar çok sever ve ilgi gösterirse, erkek ondan o derece uzaklaşacaktır. Böyle bir ilişkide yakınlaşma, içtenlik, erkeği korkutup kaçırır. Eğer bu beraberliği ilk bitiren o olmazsa, tüm duygusal gereksinimleri karşılama ve sevecen davranma görevi tek başına kadına düşecektir. Bu ise büyük bir hayal kırıklığına yol açacaktır. Eğer aklınız varsa bu beraberliğe mümkün olduğunca çabuk son verin.

Sahte Liberal Erkek

Bir beraberliğin başlangıcında sahte - liberal erkek kadına çok çekici gelebilir. O, liberal erkeğin bir temsilcisi ola-

rak günümüz kadınının gerçek bir bütünleyicisidir. Bu erkek tipi, kadının değişikliklerini kabullenir, hatta onları destekler. Kibar, duygulu, anlayışlıdır. Gerçekleşen bir rüya gibidir. Ama bu çoklukla kâbusa dönüşen bir rüyadır.

Bu tip erkek, kadın hareketlerini, duygusal açıdan daha açık olmak için bir davetiye olarak algılar. Bu, yeni özgürlüğü, korku ve güvensizliklerini açıklamak için bir yakınma izni gibi görür. Sahte liberal erkek, daha önce anlattığımız kısıtlayıcı, çekingen erkekten oldukça farklıdır. Pek çok kadın için o sevindirici bir değişikliktir. O paylaşacak, duygularını açacak, yakın olacak birisidir. Evet bunlar mükemmel gözüküyor, ne var ki bu erkeklerin bazıları aşırıya kaçarlardı. Kadınlar bu aşırılığı sezinleseler bile, kendi içgüdülerine güvenmez ve bu erkeklerden uzaklaşmazlar.

Bir bakıma kadınlar bu erkekten hoşlanmaya yönlendirilmişlerdir. Kendine yeni ve değişik erkeksi uğraşlar bulabilen kadın, bu yönlerinden ötürü erkekler tarafından seviliyorsa, bütün karşılığında o da erkeğin bu denli duygulu ve kibar duruşunu kabullenecektir.

Marv ve Marlene, çiftler terapisine katılıyorlardı. Marv, evliliklerinde herhangi önemli bir sorunlarının olmadığını, ama beraberliklerine hareket ve canlılık getirmek istediklerini söyledi. Her ikisi de terapiyi kişisel gelişme aracı olarak görüyordu.

Marv otuz iki yaşında ve marangozluk yapıyor. Yayınlanmamış romanları var. Marlene ise otuz dört yaşında, bir ithalat-ihracat şirketinin yöneticisi. Marlene eve sürekli para getiren bir kadın. Her ikisi de politikaya aktif olarak katılıyorlar. Özgürlükçü ve nükleer silahlanmaya karşı bir tutumları var. Marv bu konuda Marlene'den daha etkin olabiliyor, çünkü serbest çalıştığı için bu işe daha fazla zaman ayırabiliyor. Her ikisi de son derece akıllı, insancıl ve etkileyici insanlar. Ancak daha ilk terapi sırasında Marv konuştuğunda onun da sahte - liberal erkek olduğu ortaya çıktı. Konuşurken arada bir Marlene'e bakıyor, anlattıklarını onaylamasını bekliyordu. Marv, Marlene ile olan beraberliğini daha iyi, daha verimli yapmakla hiç ilgilenmiyordu. Onun istediği,

hiç bitmeyecekmiş gibi görünen, sınırsız anlayışını alkışlayacak, onaylayacak yeni insanlar bulmaktır.

Başka etkinlikler hakkında konuşmaktansa, kendi kişiliği ve Marlene ile olan beraberlikleri hakkında konuşmayı tercih ediyordu. Marlene bunu açıkça görüyordu. Sürekli olarak beraberliklerinin nasıl geliştiğine dikkat etmelerini, ilişkilerini çözümlemelerini istiyordu. Marlene sürekli aynı olaylar hakkında konuşmanın ve Marv'ın hiç bıkmadan beraberliklerini irdelemelerini istemesinin artık kendisini bıktırdığını itiraf etti.

Bu erkek, karşısındakinin duygularını sömürdüğü gerçeğini gizler, her zaman alıcı olduğunu göstermez. Güven-sizliğini ve yoksunluğunu bu şekilde kabullendirdiği için hu-zurludur. Vermeden aldığı anlamaz. Bu duygusal aşırılığının bir yetenek olduğuna gönülden inanmıştır. Korkularını ve pasifliğini aldatıcı bir kibarlık ve duygusallık maskesi ardına gizler ve bu sahte görüntünün ardındaki gerçeği, kadının görmesini istemez.

Beraberliklerinin ilk dönemlerinde bu erkek oldukça göz kamaştırıcıdır. Yerinde sözcükleri kullanmayı iyi bilir, hatta şiir gibi konuşabilir. Onun için söz ustasıdır denebilir. Konuşma yeteneği öyle güçlüdür ki, onunla beraber olan kadın ilişkiden daha önemlidir, doyum sağlayacağını düşünür; oysa kadın tam tersine bu süreç içerisinde kurur, tükenir. Bu erkek kendi güvence gereksinimini kadına öylesine değişik biçimde sunar ki, kadın kendisini ayrıcalıklı ve gerekli hisse-der. Oysa sonunda, onun ilgilendiğinin sadece kendisi ya da beraberlikleri hakkında konuşmak olduğunu anlar. Kadın ondan hoşlanmak, onu sevmek ister ve seveceğine inanır. Çünkü o açık bir insandır. Duygularını anlatabilmektedir. Öyleyse neden kadında çaresiz ve öfkeyle haykırma isteği uyandırır diye sorabilirsiniz. Çünkü kadın sonunda, onun bir beraberliği yaşamak yerine, o konuda konuşmayı tercih ettiğini anlayacaktır.

Bu erkekler duyarlıdırlar ve onlarla beraber olmak canlandırıcı, uyarıcı bir deneyim olabilir. Ancak zaman ilerledikçe onların duygusallıklarının tek yönlü olduğu açıkça

ortaya çıkar. Bu erkekler tümüyle kendilerine karşı duyarlı ve duyguludurlar. İşte gerçek sorun da buradan kaynaklanır.

Kadınlar, bir erkeğin hislerini öğrenmek isteyebilirler, ancak bunları sürekli dinlemek, onlara bıkkınlık verebilir. Aşırı duygusal erkeklerden birisiyle beraber olmak, sonunda onları çıldırtabilir ve "Lütfen susup, beni sever misin ve lütfen beraberliğimiz hakkında düşünüp konuşmaktan vazgeçer misin?" diye haykırmak isterler. Çünkü bu erkek sürekli olarak sizden, kendisinden ve beraberliğinizden bahseder, olayları kendi akışında gerçekleştirmeye bırakmaktansa, konuşmayı, tartışmayı, eleştirmeyi ve irdelemeyi yeğler.

Daha önce anlattığımız sessiz ve çekingen erkeğin tersine, bu sahte - liberal erkek alabildiğine açıktır. Öyle ki hissettiği tüm güvensizlikler tüm açıklığıyla göğsünde taşıdığı madalyalar gibi ortadadır.

Bu erkeği duygusal probleminden kurtarmaya çalışmak, kadının kendini güçlü hissetmesini sağlayabilir. Ancak bu bir tuzaktır. Onları kendi hallerine bırakmak daha iyidir. Hatta böylece onlara iyilik bile etmiş olursunuz. Bu durumda erkek kendi güvensizliği ile uğraşmaya zorlanacak, sorumluluğu, kendisini hoşgörecektir bir kadının üzerine atmaya çalışmayacaktır.

Bu tip erkeklerin bir kısmının iyileşmesi imkânsız gibidir. Akıllı olan kadınlar onların yüzeysel gösterişlerine kapılmazlar. Şimdiye kadar anlattığımız iki tip erkeğin dışında, başka tip erkekler de vardır. Onlar da kadında hayal kırıklığı yaratırlar, ancak kadının anlayışlı olması halinde bu erkekler düzelebilirler; bunları "hiç büyümeyenler" ve "müzmin yaralılar" olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

Hiç Büyümeyenler

Bu tip erkeklerin gelişmesi yirmi beş yaşlarında durur. Yirmi beş yaş bir erkek için büyüme çağının sonlarıdır. Bu erkeğin gizli ve bilinçsiz amacı, sonsuza dek yirmi beş yaşın-

da kalmaktır. Bu yarım bırakılmış gelişmeyi anlamak hiç de kolay değildir. Bunu erkeğin duygusal yapısından ve bir beraberliğe tümüyle katılamamasından anlayabiliriz.

Görünüşte son derece cazip, çekici özelliklere sahiptir. Çocuksu davranışlarında bir atılganlık ve kendine güven vardır. İnsanlarla ilişkilerinde açık, konuşkan ve etkileyicidir.

Greg, atletik yapılı ve yakışıklı bir erkek. Yat komisyonculuğu ile uğraşıyor ve limana bakan pahalı bir dairede yaşıyor. Evinin terasından kadın ve erkeklerle dolu havuzu, tenis kortunu ve aynı zamanda denizde demirli teknesini görebiliyor. Greg otuz altı yaşında; ancak hâlâ kendisini genç hissediyor; tüm zamanını ve enerjisini işine adanmak istiyor. Evlenmek için hiçbir baskı hissetmiyor. Evlenip bir kadına bağlanmadan ve yerleşik hayata geçmeden önce eğlenmek ve seyahat etmek için zamana gerek duyuyor.

Greg kendi yaşam biçimini eğlence olarak tanımlıyor. Her gün beden hareketleri yapıyor ve koşuyor. Genç, dinamik ve yanık tenli gözüküyor. Modaya uygun ve çarpıcı biçimde giyiniyor. İdealindeki kadını bulmak için çok zamanı olduğunu, acele etmesine gerek olmadığını düşünüyor.

Greg'in bu şekilde yaşamasının nedenleri vardır. Sorumlululuktan, kararlılıktan söz ediyor, ama bir kadın bunları isteyince hemen kaçmayı tercih ediyor. Greg, bir kadın için gerçekten sevgi dolu ve sevecen olabilir, ancak o büyümeyi ve bir kadınla olgun bir insan gibi beraberlik kurmayı istemiyor. Bir kadınla olan beraberliği ciddileşmeye başlayınca korkup kaçıyor, olgunlaşmaktan korkuyor ve bunun yerine kadınla olan beraberliğini bitiriyor. Olgunlaşmaya karşı duyduğu korkuyu görmüyor, çünkü büründüğü gençlik onu bir kabuk gibi sarıyor ve tüm yakınlaşmalarını engelliyor.

Bu erkeğin en büyük korkusu kapana yakalanmaktır. Çünkü o, hiçbir zaman kendi bireyselliğine tam olarak güvenmez. Vermek zorunda olmak ve karşılığında alabilmek, bu erkekteki gizli bağımlılık korkularını alevlendirir. Bu erkek yakınlaşma korkularını kendisinden bile gizler. Ancak

çok yakınlaşmanın her zaman evlilik gerektirmediğini bilmek, bu korkuları biraz olsun unutmasını sağlar.

Kadınlar hakkındaki görüşleri ve karşılıklı etkileşimi oldukça yüzeyseldir. Erkeklerle olan arkadaşlıkları da benzer şekilde yüzeyseldir. O çoğunlukla kendisini bir maceracı olarak görür. Ancak maceraların en görkemlisi olan evliliğe hiçbir zaman hazır değildir.

Dış görünüşü oldukça gösterişli olduğu için kadınlara çekici gelebilir. Kadını büyüleyecek sözcükleri art arda sıralayabilir. Ama o her zaman oyunu başlatandır, bitiren değil. İşte problemin kaynağı budur. O kadınlar için hayal kırıklığı getirir. Çünkü kadınlar doğal olarak beraberliklerini daha çok geliştirmek istedikçe, o yavaşça uzaklaşır gider. Eğer gerçekten kötü ve değersiz bir şeyler yapsa, kadın onu bırakacak, ondan kurtulduğuna sevinebilecektir. Ancak o hiçbir zaman böyle davranmaz. Onun tek kusuru büyümek istemeyişidir.

Bu erkek gerçekten bu kusurundan kurtulup, iyileşebilir. Yeterli zaman ve sabırla pek çok erkek sonunda gerçekten büyümüş, evlenip aile sahibi olmuşlardır. Bu tip erkek için kritik yaş 39 gibi görünür. Orta yaşlı olduğunu reddedemeyince paniğe kapılır. Kendi bağımsızlığına daha çok güvenmeyi öğrenince kapana kısılp yakalanmaktan, kalıcı beraberlikler kurmaktan daha az korkar. Ölümlü bir insan olduğunu anlayınca, yaşlı ve yalnız bir adam olmayı göze alamaz.

Eğer bu anlattıklarımıza uygun bir erkekle beraberliğinizi derinleştirmek, daha da ileri götürmek istiyorsanız, akılda tutmanız gerekli iki önemli faktör vardır:

Bu erkek, her ne kadar bundan korksa da, bir kadına sağlıklı biçimde bağlanabilir. Pek çok kadının yanılgısı, bu erkeğin bir kadına gereksinimi duyduğunu ve beraberlik kurabileceğini anlamaslarıdır. Genel olarak, kadın çok çabuk vazgeçer ve onu uzaklaştıracak zamanlama çok önemlidir. Bu erkek bir kadına duyduğu isteğin, sevginin ve gereksinimin derinleşmesini ve yoğunlaşmasını ister. Bunu sabırla bekleyen, kendisine yeterli zamanı verebilen kadın ile

köklü bir beraberliğe başlayabilir. İşte bu safhadan sonra kadın erkekten beraberlikleri hakkında bazı isteklerde bulunabilir ve bu safhadan sonra erkek kadınla beraber kalmayı, yaşamayı ister.

Müzmin Yaralı

Bir ayrılık ya da boşanma sonrasında erkekler ve kadınlar acı duyarlar, kendilerini incinmiş, yaralanmış ve reddedilmiş hissederler. Neyse ki zamanla bu yaralar iyileşir. Bunun en iyi ilacı yeniden sevmektir.

Kadınlar ve erkekler eşit olarak acı çekerler. Ancak sadece erkeklere has ve anlayış isteyen yaralar vardır. Yaralı bir erkek zaman zaman kadını çıldırtabilir, ama bir erkek zaman içerisinde iyileşebilir. Uzun süreli beraberlikler kurup iyi bir eş seçebilir.

Yaraların iki ana çeşidi vardır. Bunlardan en acı olanı, kişinin eşini ve ailesini yitirmesidir. Diğeri, boşanmadan sonra gelen, parasal güvencenin yitirilmesidir. Boşanmış erkeklerin pek çoğu ailelerini yitirdikleri için büyük acı duyar. Birdenbire kendisini bir otel odasında ya da başka bir yerde, terk edilmiş bulur. Ümitsiz ve yalnızdır. Karısını kıskanır, çünkü o evinde ve eski düzeninde yaşamını sürdürmektedir; en azından erkek böyle olduğunu düşünür. İlk kez, işten döndüğünde "babacığım" diye karşılanmanın ne kadar önemli olduğunu anlar. Hissettiği yalnızlık ve acıya rağmen çalışıp para kazanmaya devam etmek zorundadır. Pek çok erkek için boşanmak para demektir; çünkü yaratmak için uzun süre uğraştıkları düzenleri, rahat yaşam biçimleri ve parasal güvenceleri bir anda bozulmuş, yok olmuştur. Boşanan kadınların da aynı maddi sorunlarla karşı karşıya geldiğini biliyoruz, ama burada amacımız bu konuya erkeklerin bakış açısından yönelmek, onların sıkıntılarını size anlatmak olacaktır.

Pek çok erkek boşandıktan sonra soyulduğunu hissederek. Boşanma süreci içerisinde ümitsiz ve çaresizdir. Çaresizlik duygusu işe yaramazlık duygusunu da beraberinde getirir. Ayrı yaşamının gerektirdiği harcamalarla ilgili olarak

gitgide artan maddi endişeler de belirir. Bu sıkıntılı ve kötü dönemlerinde hiçbir işi başaracaklarından emin olamazlar. Aslında artık başka ilişkiler kurabilmekte serbesttirler, ama yine de bunun tamamıyla bir hayal olduğunu hissederler. İçki içmeye ve ilaç kullanma alışkanlığına yönelirler, bu, onların bunalımlarını daha da artırır.

Bu erkekler karşılaştıkları kadınlarda nasıl bir izlenim bırakırlar? Eğer yeni boşanmışlarsa oldukça çekici görünebilirler, çünkü bekâr erkeklerin yaptığı gibi tedbirli ve saldırgan davranmaya henüz başlamamışlardır. Kolayca incinebilir, yaralanabilirler. Bu nitelikleri, özellikle erkeklere ihtimarin göstermeyi, onlara bakmayı seven kadınlar için oldukça çekici gelebilir.

Yeni boşanmış erkek oldukça açıktır, konuşmayı sever ve kendisini anlatmaya çok heveslidir; ama sık sık da kendisini zavallı hisseder, kendisine acır; böyle davranması kadın için bıktırıcı, yorucu ve sinir bozucudur. Onu kadınlara cazip gösteren özelliği arkadaşlık kurma için gösterdiği ilgi ve istektir.

Yeni boşanmış bir erkek, eski karısından söz etmeye eğilimlidir; uğradığı haksızlıklardan yakınır, hissettiği kırılganlığı anlatır. Bu yönü ile kadına sıkıcı gelebilir ve kadın ondan uzaklaşmak isteyebilir. Kadınlara bu konuda bir tavsiyemiz var. İyi bir dinleyici olun. Onun kendisine acıması kötü bir durumdur ve gerçekten hiçbir kadın için romantik değildir.

Bu erkeklerin, kadının kalbini kıran ortak bir sorunları vardır. Bir kadın kırk yaşlarında ve çocuksuzdur. Aynı yaşta ama çocuğu olan dul bir erkekle tanışır. Eğer bu kadın kendi çocuğu olmasını istiyorsa, bu isteğini erkeğe ilişkinin başında bildirmesi çok önemlidir. Boşanan erkeklerin çoğu yenisinden aile hayatına başlamak istemezler. Yine de içlerinden şöyle mırıldandıkları olur: "Eğer her şey iyi giderse belki başta bir çocuğum olmasını isteyebilirim." Kadın için bu yeterli değildir, kadın daha açık ve kesin cevaplar ister, yoksa erkikten uzaklaşır.

Birkaç yıl önce boşanmış olan erkekler, yeni boşanmış

olanlara oranla daha az çekicidir. Fakat onların cazip yönü olgunluklarıdır. Tekrar yaralanıp incitilmekten korktukları için tedbirli ve şüphelidirler. Aslında onlar iyi birer eş olabilir ve gerçek bir yakınlaşmayı isterler, ancak bu konuda bir kez ağızları yanmıştır. Bunun çok basit bir çözümü vardır. Daha beraberliğin başında, en azından ilk altı ay içinde, erkeği söz vermeye zorlamamak gerekir. Erkekten çok çabuk olarak güvence ve söz vermesini isteyen kadınlar bu tip erkeklerle iyi geçinemezler. Çünkü bu erkeğin fazladan zamana ihtiyacı vardır, sonsuza dek beklemenizi istemeyecektir ama belli bir süre alışma devresi geçirmek isteyecektir. Bu zamanın sonunda kadının beklediği sözü ve güvenceyi ona verecektir. Ancak bazı durumlarda son bir ikaz gerekecektir. Sonsuza dek bekleyecek gibi davranan kadın, hata ediyordur, çünkü erkek onun bu davranışını sorgusuz sualsiz kabulelenecektir.

Bu erkek üzerine son olarak şunlar söylenebilir: Bazı kadınlar arkadaşlarına şunu tavsiye ederler : "Aman, karısından yeni ayrılmış erkeklerden uzak dur. Çünkü onların istedikleri yalnızca bir dadıdır. Kendilerini iyi hissedince hemen sizi bırakıp bir başkasına koşarlar." Bu erkeklerin başlangıçta fazlasıyla bağımlı oldukları ya da küçük çapkınlıklar yapmayı istedikleri doğrudur. Ama iyi erkeklerin çoğu, bunu fazla sürdürmezler. Başından bir evlilik geçmiş erkekler, evlilikleri kötü bile olsa, yeniden kalıcı bir ilişkiye girmeyi isterler. Bu tür erkekler uzun süre bekâr kalmazlar; kadınlar bu erkekleri tanımalı ve onları akılsızca reddetmemelidirler.

- II -

AKILLANMAK

BÖLÜM YEDİ

PEK ÇOK ÖZEL KADIN ÇOK AZ İYİ ERKEK

Kitabımızın ikinci kısmında erkekler konusunda akılcı davranmayı ele alacağız. Konuya, Amerika'daki erkek kıtlığına ilişkin yaygın düşüncüyü incelemekle başlamak istiyoruz. Bir sorunu tanımlamanın o sorunun çözümü için çok önemli olduğunu aklımızda tutarak, bu konuya yeni bir bakış açısı getireceğiz.

"Tüm iyi erkekler neredeler?"

"Pek çok bekâr ve mükemmel kadın tanıyorum, ama aynı özellikleri taşıyan fazla erkek tanımıyorum."

"Tanıdığım bağımsız erkekler ya iş tutkunu, ya spor delisi ya da aşırı derecede endişeli ve sinirli oluyor."

"Standartlarıma uymayan bir erkeğe razı olmayı reddediyorum. Ve tabii bu da seçme şansımı oldukça kısıtlıyor."

Bu tür yakınmaları hemen her gün duyuyoruz. Biz, kadın hastalarımıza, eşlerimize ve kadın arkadaşlarımıza şu soruyu yönelttik: "Çekici ve ilginç olan bekâr kadınlar mı daha fazladır, erkekler mi?" Cevaplar çekici kadınların çokluğu ve erkeklerin azlığı yönündeydi.

İstatistiklere göre kadınların sayısı erkeklerden fazladır; ve bu fark gitgide artmaktadır. Büyük kentlerde, bekâr kadınların sayısında erkeklere oranla daha büyük bir yoğunlaşma vardır. Tahminlere göre pek çok büyük kentte her beş bekâr kadına dört bekâr erkek düşmektedir. Gerçekten de rakamlar büyük şehirlerde yaşayan kadınların aleyhinedir. Bu önemli dengesizlik, kadınların doğru erkeği hiç bulamamaktan ötürü hissettikleri ümitsizliği açıklamaya yardım edebilir.

Sorun sadece sayısal değildir. Aynı zamanda çekici ve etkileyici erkeklerin elde edilebilirliğiyle de ilgilidir. Kadınlar için mesele herhangi bir erkek bulmak değil, özel ve seçkin erkeği bulabilmektir. Önemli olan, erkek sayısının az olması değil, seçkin erkeklerin az olmasıdır. Seçkin erkek, iş hayatında başarılı, güçlü, etkileyici ve kişilikli erkektir.

Diğer bir deyişle, bekâr kadınların % 80'i, erkeklerin % 20'si ile ilgileniyor. Bekâr kadınların bekâr erkeklerden sayıca fazla olduğu reddedilemez. Ama asıl sorun, günümüz akıllı kadınının gitgide sıkılaştıran eleğinden geçebilecek erkeklerin sayısında görülen azalmadır. Biz, akıllı kadınların bu faktörlerin ışığında erkeklerle kuracakları beraberlikler konusunda daha gerçekçi davranacaklarına inanıyoruz.

Geleneksel olarak kadınlara, iyi yaşamak için başarılı bir erkeğe bağlanmak gerektiği öğretilir. Oysa günümüzün akıllı kadını kendi gücünü kendisi belirliyor ve geliştiriyor; toplumdaki yerini ve başarısını kendisi hak ediyor. Buna rağmen pek çok bekâr kadın kendi başarı düzeyini önemsemeden kendini evlenmek zorunda hissediyor, kendisinden daha güçlü ve daha başarılı bir erkeği bulmaya çalışıyor. Erkekleri hâlâ toplumdaki konumlarını yükseltecek ve kendilerine maddi güvence sağlayacak birer araç gibi görüyorlar.

Clint bu konuda şunları anlatıyor: "Evlendikten sonra kız arkadaşlarımı tanıdığım erkeklerle eşleştirmeyi istedim. Bir süre sonra bundan vazgeçtim. Çünkü erkek arkadaşlarımın hiçbirinin, kız arkadaşlarımın beğenisini kazanacak kadar iyi olmadığını anladım. Kızların kendileriyle aynı mesleki düzeyde olan bir erkekle beraber olmak istemediklerini gördüm; erkekler daha iyi olmalıydılar. Örneğin orta seviyede bir yönetici olan bir arkadaşım vardı. Onu bir avukat hanım ile tanıştırmak istedim. Her ikisinin de kazançları aynıydı. Hanım arkadaşım tanıştırma önerisini kabul etmedi. Ona bunun nedenini sorduğumda, erkeğin kendi mesleki başarısından korkacağını düşündüğünü söyledi. Ben bunun arkadaşımı korkutmayacağını düşünüyordum, ama o kararını vermişti. Onun gözü daha yüksekteydi. Arkadaşları da

onun gerçekten başarılı bir erkeğe layık olduğunu söylüyorlardı."

Kadınlarla konuşmalarımız sırasında onlardan ideal eşleri tanımlamalarını istediğimizde, hepsinin kendilerinden daha üstün bir erkeği tarif ettiklerini görüyoruz. Kadınların çoğu, evlenecekleri erkeğin kazancının kendilerinininkinden fazla olmasını istiyor. Çünkü onlar için erkek, hâlâ, evin geçimini temin eden asıl kişi.

Pek çok kadın erkeklerin evlilik ideallerinin daha düşük olduğuna inanır. Hatta eski bir atasözü şöyle der: "Kadınlar güç ile evlenirler, erkekler ise güzellikle." Bu söz erkeklerin sadece dış görünüşü önemseydiğini veya erkeklerin kendi egolarına zarar getirmeyecek, daha az başarılı kadınları sevdiğini anlatır. Bize göre bu tümüyle yanlış bir düşüncedir.

Erkek hastalarımızdan ideallerindeki eşi tanımlamalarını istediğimizde, espri duygusu, sıcaklık, zekâ, çekicilik, güven, dürüstlük ve duygusal kararlılık gibi birçok özellik sıralarlar. Tabii kadınlar da bu özelliklerin yarısını erkeklerde aramaktadır. Ancak bazı kadınlar için bu nitelikler yeterli değildir. Bun'arın yanı sıra iyi bir eş olabilmek için erkeğin, maddi yönden yeterli ve başarılı olduğunu kanıtlaması gerekmektedir.

Erkeklerle yaptığımız konuşmalarda hiçbirinin, seviyesi düşük evlilikler yaptığını düşündüğünü görmedik. Bu erkeklerin çoğu yüksek eğitim görmüş insanlar ve karılarının kazandığından daha fazla kazanıyorlar. Ancak hepsi de karılarını kendileriyle aynı düzeyde ve kendileriyle aynı haklara sahip olarak görüyorlar. Onların kendilerine eşit olduğuna içten inanıyorlar.

Kuşkusuz, bazı erkekler kadının başarısından korkar. Ama bunu genellemek doğru olmaz. Hayatta başarılı olan bir erkek, karısının başarısını kendi egosunu tatmin etmek için kullanmaz, kendine ekonomik güvence sağlamak için karıcının kazancına ihtiyaç duymaz. Erkeği çeken nitelikler kadının mesleki başarısının dışındadır, oysa erkeğin mesleki başarısı kadın için kesinlikle büyük önem taşır. Bu durum

özellikle başarılı kadınlar için önemlidir. Erkekler, özellikle de kadınların kendilerine yakıştırdığı o "süper başarılı" erkekler, başarılı bir eğitim ve meslek hayatına kavuşmak için çok çaba sarfetmiş bir kadına, hak ettiği değeri vermeyebilir. Ne var ki, son zamanlarda, kendine yeten ve mesleki idealleri olan bir kadının desteği ve ortaklığı, çoğu başarılı erkek için gitgide değer kazanan bir özellik haline gelmiştir.

Günümüzde pek çok başarılı kadın hayal kırıklığına uğramaktadır. Çünkü az sayıdaki seçkin erkeği elde etmek için katıldıkları yarış gittikçe zorlaşmaktadır. Çoğu akıllı kadın "Erkekler ne arıyor? Aradıkları onları korkutmayan, ürkütmeyen kadınlar mı?" diye soruyor. Hayır, bizce bu doğru değil. Ama gerçekten de erkekler değişik niteliklere öncelik tanıyor.

Evli Erkekler Neden Daha İyi Görünürler?

Kadınların çok sık olarak tüm iyi erkeklerin evlenmiş olmasından yakındıklarını, ya da evli erkeklerin bekârlardan daha çekici olduğunu söylediklerini duyuyoruz. Bunun oldukça basit bir açıklaması vardır. Evli erkekler diğerlerinden farklı değildir, sadece farklı davranırlar. Eğer bir erkek evliliğinde kendisini güvenli hissediyorsa, diğer kadınlara karşı daha serbest davranabilir, oysa bunun tersine bekâr olan kadınlar ve erkekler birbirlerine karşı daha sıkılgan ve daha gergin davranırlar. Bunlar birbirlerinden yakınırlar, ama yine de daha rahat ortamda tekrar karşılaşacak olurlarsa birbirlerine daha çekici ve daha ilginç görünürler. Bütün iyiler evli değildir. Sadece evliliğin onlara sağladığı rahatlık ve güvenle, bekâr olanlara göre daha rahat ve daha doğal davranabilmektedirler. Eğer utangaç, sıkılgan bir erkeği evlendirirseniz, onun da "iyi" evli bir erkek olarak açıldığını görürsünüz.

Önyargı

Geçmiş yıllarda kadınların erkekler hakkında olumsuz bir yargılama yaptıklarını gördük. Erkeklerin kadınlardan daha az özel, daha az çekici ve ilginç olduklarına dair bir yargıydı bu. Evet, bu eleştirilerin bazı doğru yanları var. Ne var ki, nasıl erkek şovenizmi erkekleri tüketiyorsa, bu önyargılar da kadınlar için daha baştan bir yenilgi ortamı sağlıyor.

Öncelikle, erkekler bazı kadınların düşündüğü gibi kendilerinin gelişmemiş, sıkıcı ve donuk olduklarını düşünmüyorlar. Bu doğru olsaydı bile erkeklerle böyle bir inançla yaklaşmak, olumlu ve güzel her türlü fırsatı daha ilk başta öldürecekti.

Erkeklerin çoğu kendi yaşam ve davranış biçimlerinden hoşnutturlar. Dahası onlar kadınlar hakkında yakınmazlar. Bugün kadınlar erkek azlığından şikâyet ederken, erkekler istendiklerini, arandıklarını ve özel olduklarını hissetmektedirler. Erkekleri acımasızca eleştirmek ve değersiz göstermeye çalışmak kadını hiçbir yere ulaştırmaz. Kadın ya da erkek pek çoğumuz bazı yönlerimizle güzel, bazı yönlerimizle kusurluyuz. Buna karşın pek çok kadın en iyi özellikleri kadınlarda ve en kötülerini de erkeklerde görmeye eğilimlidir. Burada bir de çifte standart vardır. Kadınlar kadın arkadaşlarındaki kusurları görmeyebilirler, ama aynı kusurları, hatta daha azını erkeklerde görünce bu göze batar ve kabullenilmez olur.

Bu tamamen sizin olaya bakış açınıza bağlıdır. "Erkekler ilgilerinde çok sınırlılar" diyen her kadına karşılık, "Kadınlar dünya olaylarını tartışmaya, anlamaya çok isteksizler" diyen bir erkek vardır. Eğer karşı cinsi gerçekten anlamaya çalışırsanız ve kişinin içindeki değerleri ararsanız, en iyiyi bulursunuz. Eğer en kötüyü ararsanız, onu da kesinlikle bulursunuz.

Erkekler hakkındaki olumsuz önyargılarından kurtu-

lan bir kadın, daha doyumlu ve daha güzel beraberlikleri kuracaktır. İnsanları sınıflara ayırmak ve etiketlemek, onlardaki iyi yönleri keşfetmenizi önleyecektir. Ne zaman birisine "Kendini bana kanıtla" tavrıyla yaklaşırsak, o zaman güçlükler belirir. Tecrübeler gösteriyor ki bekâr insanların birbirlerine karşı tutumu budur. Bunun sonucu olarak da toplumsal ilişkilerde bir tıkanıklık belirmekte, değişik ya da yeni bir şey olmamaktadır.

Yargılanan ve sınanan insanlar iyi yanlarını göstermek istemezler; sinirli ve suskun olurlar. Oysa bir kadının erkeğe yaklaşımı çok önemlidir; onu değiştirip ilginç ve çekici birisi yapabilir.

Alaycılık ve karamsarlık ortadan kalkınca, şimdi oldukça korkutucu görünen erkek azlığı, bir bolluğa dönüşecektir.

BÖLÜM SEKİZ

SONSUZ YASTAN KURTULUŞ

Arlene, otuz altı yaşında güzel bir kadın. Televizyon-daki eğlence programlarının setlerini düzenliyor. Hal, yirmi beş yaşında bir aktör. Arlene ile Hal'in beraberliği iki buçuk ay önce ayrılıkla noktalandı. Bu ayrılık Arlene'i çok sarstı, ona çok büyük acı verdi. Uykusuz geçirdiği geceler onu yıpratmış, zayıflatmış. Hal, onu yirmi iki yaşında eski bir rock şarkıcısı için bırakmıştı. Bütün gün Hal'i düşünmeden duramıyordu, geceleri tüm düşlerinde o vardı; Hal'in yeni arkadaşıyla beraberliği, rüyasında bile onu kıskanmasına yol açıyordu.

Hal'in hatırasından ve onu düşünmekten kendisini kurtaramaması, onu kaybetmek kadar acı vericiydi. Sürekli olarak aklında o vardı ve hiç durmadan onun nerede olduğunu, ne yaptığını düşünüyordu. Uykuya dalarken dahi gözünün önüne gelen onun görüntüsüydü.

Televizyon programlarının çekiminde aynı stüdyoda beraber olmak Arlene için daha da zordu. Elinde olmadan onun arabasının binanın önünde olup olmadığına bakıyor ve gelip gelmediğini anlıyordu. Ortak arkadaşlarına, sanki artık ona aldırılmıyormuş gibi, Hal ile yeni kız arkadaşını soruyordu. Ama arkadaşları ses tonundaki çaresizliği, üzüntüyü seziyor ve Arlene'in herüz ondan kurtulamadığını anlıyorlardı. Arlene, Hal'e pek çok mektup yazdı ama hiçbirisini postaya atmadı. Geceleri onun evine telefon açtı ve telefona Hal'in kız arkadaşı çıkınca hiç konuşmadan bekledi.

Bir gece pek çok kez yaptığı gibi arabasıyla onun evinin önüne geldi ve evin ışıklarının yanmadığını gördü. Bunun üzerine arabasını evin önüne park etti ve binanın girişini izlemeye koyuldu. Ancak bir süre sonra uyuya kaldı. Birden pencereye birisinin vurmasıyla uyandı. Arlene'i uyandıran Hal'den başkası değildi. Hal ve kız arkadaşı az ötede şaşkın bakışlarla kendisini seyrediyorlardı. Arlene sanki taş kesilmişti. Hal küçümser bir tavırla başını iki yana

salladıktan sonra sırtını dönüp uzaklaştı. Girişte kapıyı açtı ve kız arkadaşını kapıdan geçirirken anlamlı bir tavırla kolunu onun beline doladı ve birlikte merdivenlere doğru ilerlediler. Arlene o gece utançtan yerin dibine geçtiğini hissetti.

Glenda, otuz yaşında bir iç mimar. Erkek arkadaşından ayrıldıktan sonra uyuyamamaktan yakınıyor. Onların ilişkisi hızlı ve değişkendi. Pek çok ortak ilgileri var gibi görünüyordu. İkisi de tabiata âşıktı. Birlikte sık sık kampa gidiyor ve kamp yaşamının tadını çıkarıyorlardı. Glenda, Ward'u çok sevdiği dizayn dünyasına tanıttı, ona işini sevdirmeye çalıştı ve aynı şekilde o da Ward'un hızlı yaşama tutkusuna katılmaya ve zevk almaya gayret etti. Geceleri birlikte sahilde koşmayı seviyorlardı. Glenda Ward'a büyük bir yakınlık duyuyordu ve onunla birlikte olmaktan çok hoşlanıyordu. Ancak kusursuz gibi görünen beraberlikleri Ward'un anlaşılmasız şekilde birlikte olmaktan kaçmasıyla bozulmaya başladı. Glenda onun bu davranışını anlamaya ve onu tutmaya çalıştıkça Ward daha da uzaklaştı, Glenda henüz ne olduğunun bile farkına varamadan Ward'u kaybetmişti.

Glenda beraberliklerinin bittiğine, yalnız kaldığına bir türlü inanamıyordu. Sürekli olarak aklında Ward vardı, onu düşünüyor, onunla konuşuyordu. Düşünceleri bazen sınırsız, bazen de öfke doluydu. Glenda üzüntüsünü belli etmeye çalışıyor, içine atıyordu. Yakın arkadaşları bile onun bu durumu kabullendiğini, hatta dert etmediğini düşünüyorlardı. Oysa Glenda oldukça zor bir dönem geçiriyordu.

Çevresinde gördüğü her şey ve gittiği her yer ona Ward'u hatırlatıyordu, her şey onun yokluğunu acı bir şekilde vurguluyordu. İş vakitleri dışında yapayalnızdı; düşünceleri kendisini suçlamaya dönüşmüştü; ne yanlış yaptığını düşünüyor, Ward'un davranışına bir neden arıyordu. Bulacağı herhangi bir açıklamanın her şeyi değiştirebileceğini düşünüyordu.

Terapiler sırasında Glenda hissettiklerini şöyle anlattı: "Her şeyin bittiğini biliyorum, onun bir daha dönemeyeceğini de. Ama yine de onu düşünmekten kendimi alamıyorum. Onu düşünüp, onunla ilgili hayaller kurmanın çok saçma ol-

duğunun bilincindeyim, ama onu düşünmemek elimde değil. Hatta size çok garip gelecek bir sır vereyim, pek çok geceler onun bıraktığı eski bir eşofmanına sarılarak uyuyorum. Sanki giysinin içinde o varmış gibi düşünüyor, ona sarılıyor ve uykuya dalıyorum."

Jackie, yirmi sekiz yaşında bir sekreter. Bir gazeteci olan Allen ile beraberliği iki yıl önce bitti. O günden bu yana pek çok erkekle tanıştı ama hiçbirisi Allen gibi değildi. Jackie, onun kendisi için tek 'uygun erkek' olduğuna inanıyordu. Aileden gelen kültürü ve kendisine güveniyle sanki tüm doğru niteliklere sahipti. Jackie onun ailesini de sevdi ve onlara kendi ailesine olduğu kadar uyum sağladı. Jackie, Allen'in değişik gruplardan gelen tüm arkadaşlarından da hoşlandı. Allen'in, ressamlardan politikacılara kadar uzanan geniş ve ilginç bir arkadaş grubu vardı.

Allen'in varlığı ona gurur veriyordu. Onunla beraberken kendisini çok daha mükemmel, daha çekici ve daha arzu-lu hissediyordu. Gerçekte Allen'in mükemmelliğinin kayna-ğı, Jackie'nin arzulu, istekli ve hayat dolu olmasıydı. Aslında Allen kusursuz olmaktan çok uzaktı.

Allen'in tek tutkusu mesleğiydi. Mesleği her şeyden önce gelmeliydi, hatta Jackie ile beraberliğinden bile. Jackie ona evlenip bir yuva kurmak istediğini söyledi. Oysa Allen kendisi için muhtemel bir mesleki terfiden, Beyrut'ta verilecek bir müdürlükten söz ediyordu. Allen Beyrut'taki müdür-lük için kabul edildiğinde, Jackie'nin tüm parlak ve ümit dolu beklentileri derin bir üzüntüye ve hayal kırıklığına dönüş-tü.

Allen ilk ayın her haftası iki mektup yolladı; mektupla-rın hiçbirinde geleceğe ait tasarımlardan söz etmiyordu. Jackie onun tüm mektuplarını cevapladı. Gittikçe seyrekleşen mektuplar sonunda hiç gelmez oldu. Jackie başka erkeklerle avunmaya çalıştıysa da bunu başaramadı. Hiçbir erkek Al-len'in yerini dolduramıyor, onun hissettirdiklerini Jackie'de uyandıramıyordu.

Jackie birlikte olduğu her erkeği Allen ile kıyaslıyor ve ümitsizliğe kapılıyordu ve bunda da haklıydı. Sonunda

her erkekte Allen'i aradığını anladı, oysa Allen orada değildi ve Jackie'nin bu ümitsiz ama ısrarlı arayışı onun başka erkeklerdeki iyi nitelikleri keşfetmesini engelliyordu. Jackie, Allen'siz bir dünya düşünemiyordu.

Jackie, hayatta bağlanabileceği, sevebileceği tek erkeğin Allen olduğuna inanıyor ve onu yitirdiği için çok üzülyordu: "Onun bir gün dönüp bana geleceğine, tekrar beni seveceğine ve her şeyin yeniden başlayacağına inanıyorum. Hâlâ onunla birlikte olmayı düşünüyorum. Bu düşüncelerimin gerçek dışı olduğunu biliyorum fakat yine de kendimi engelleyemiyorum."

Anlattığımız bu kadınların önemli bir ortak özellikleri var. Üçü de yitirdikleri bir aşk için sonsuz ve dinmez bir üzüntü duyuyorlar. Hissettikleri bu acı tamamen gerçektir ve kişiliklerini yıpratmaktadır. Bu kadınlar eşsiz erkeği değil, eşsiz aşkı aramaktadırlar ve üzüntünün gerçek kaynağı da budur. Bu sürecin uzamasının nedeni, kadının aldatılma ve öz saygıyı yitirme problemleriyle karşılaşmasındandır. Bu sonsuz üzüntü ve yas tutma, daha çok kadınları etkisi altına alır; bu, erkeklerin terk edilmediği ya da daha az üzüldükleri, acı çektikleri anlamına gelmez. Sadece erkeklerin sorunlara getirdikleri çözümler daha farklıdır. Erkekler çok sevdikleri birinden ayrılıklarında bile, bir başka kadınla avunmaya yönelirler; hatta bazen bu süreç şaşırtıcı şekilde kısadır. Oysa pek çok kadın ayrılık acısını, yitirdikleri erkeği tekrar elde etme hayalleriyle gidermeye çalışır. Bu oldukça acı veren ve yıpratıcı bir deneyimdir, çünkü bu hayaller, acıları dindirmek yerine tazelemektedir. Önce de bahsettiğimiz gibi, birisine bağlanmak kadın için çok önemlidir, bu yüzden kadın bir ilişkiyi kurtarmak ya da pekiştirmek için her şansı deneyecek ve büyük bir çaba sarfedecektir.

Sihire inanmak

Kadınlar bir erkeğe âşık olduklarında onun neredeyse sihirli güçleri olduğuna inanmak isterler. Bu eğilimin kayna-

ğı çocukluk dönemindeki şartlanmalardır. Kitabımızın girişinde değindiğimiz gibi, kadınlar sevgiye, bağlılığa ve evliliğe çok önem verirler. Duygularını daha serbestçe açıklayabilirler. Bundan dolayı, erkeğe daha çok bağlanmaları ve duygusallıklarının yüksek olması doğaldır. Sonuçta sevdikleri erkeğe gizli, sihirli ve güçlü nitelikler yüklerler. Bu, erkekleri kusursuz görmeleri anlamında algılanmamalıdır. Burada sihirli nitelik olarak anlatılmak istenen, kadının erkeğine hissettikleri, ona verdiği aşırı önemdir. Kadının erkeğini, "özel birisi" olarak görmesidir. Jackie'nin sözlerinde bu duygu apaçık ortadadır. "Onda öyle bir şey var ki, sanki sadece ona özgü. Başka hiçbir erkekte bu özelliği bulamayacağımı hissediyorum, hatta bundan eminim. Bazen başka bir erkeği aramamın çok anlamsız olduğunu düşünüyorum; çünkü bana göre hiçbir erkek onun kadar etkileyici, onun kadar sevecen ve koruyucu ve onun kadar kendine özgü davranışlı olamaz. "

Allen ilginç, değişik ve etkileyici bir erkek olabilir ancak o kesinlikle Jackie'nin aradığı erkek değildir. Beraberken dahi ona iyi davranmıyordu. Jackie'nin mükemmellik arayışı ve bunu bulacağına inanması, Allen'in kusurlarını görmesini ve kabullenmesini engelliyordu. Yalnızca Allen'in iyi özelliklerini gördü, hoşuna giden niteliklerini algıladı. Allen'i yitirmenin acısının böylesine yoğun ve sonsuz olmasının asıl nedeni, diğer erkeklerin çekici ve değişik yönlerini görmemek için direnmesi ve sürekli olarak bir gün Allen'in döneceğini ve birlikte olacaklarını düşlemesidir.

Özsaygının Yaralanması

Sevdiğimiz birisini yitirdiğimizde kendimizi kötü hissedimiz. Bu çok normaldir. Terk edilme, insana ölümden daha acı bile gelebilir. Çünkü beraberinde kişinin kendisine duyduğu saygıyı ve güveni yitirmesini de getirir. Sevdiği birisi tarafından terk edilen kişi normal olarak incinme, yalnızlık ve güvensizlik duygularına kapılır, fakat bunu sonu gel-

meyen bir trajediye çevirmek ve dinmek bilmeyen acılara gömülmek, hiç de normal bir davranış değildir. Sonu gelmez acılar, bir erkekle beraber olmanın verdiği güven duygusu ve beğenilip arzulanma hislerinin gücünü kaybetmesiyle bağlantılıdır. Kadın, kendisini değerli hissettiren, hayatını dolduran ve onu yönlendiren duyguları yitirmenin üzüntüsünü yaşar.

Bir kadın, hayatını ve duygularını yönlendirme yetkisini ve gücünü bir erkeğe asla vermemelidir. Gerçekte, hiç kimse bir başkasına bu çeşit bir gücü vermemelidir. Hangi koşul altında olursa olsun bu değişmemelidir; oysa hâlâ bir erkek tarafından reddedildikleri için kendilerini değersiz hissederek birçok kadın görüyoruz.

Böyle derin ve sonsuz bir ümitsizliğe gömülmüş kadınların kendi yaşamlarını yönlendirme güçleri yoktur. Hayatlarının akışı içinde bazı güçlerin kendilerini yönettiğini hissederek. Sürekli olarak aldatıldıklarını düşünürler. Beraber oldukları erkekler onlara mükemmel ve farklı biri olduklarını hissettirir. Fakat bu erkekler gittiklerinde onların yaşama tutkularını, canlılıklarını ve iyi duygularını da alıp götürürler. Bu terk edilmenin ardından bu tür kadınlar erkekte bir eksik yan aramak yerine kendilerinin nerede hata yapmış olabileceklerini düşünürler. Kendilerindeki bir eksikğin bu sonucu doğurduğuna inanırlar. Oysa kadının kendisini suçlamasının acı ve üzüntüyü yoğunlaştırmaktan başka bir yararı yoktur.

Yeniden Sevmek

Kadının hissettiği üzüntüden kurtulabilmesi için atacağı ilk adım, yitirdiği erkeği ve beraber yaşanan günlere ait hayalleri unutmak olmalıdır. Yeniden sevebileceğini ve aynı duyguları hissedebileceğini düşünmelidir. Ayrılık sonrası yaşadığı hayal kırıklığının gerçek olmadığını anlamalıdır. Beraberlikleri bitmiş, geride anılardan başka bir şey kalmamıştır, kadın bu gerçeği olduğu gibi kabullenmelidir.

İkinci adım olarak, hayatındaki sorumluluklara ve bir

insan olarak yaşadığı ortamdaki yerinin bilincine varması gerekir. Kadın bir ilişkide kendi varlığının ne kadar önemli olduğunu bilmeli ve eğer kendisi olmazsa bir erkeğin tek başına hiçbir sihirli niteliği olamayacağına inanmalıdır.

Pek çok kadın karşılıklı bir ilişkide etki - tepki ilkesini unuttur. Kendi kişisel güçlerini ve özgüvenlerini yitirip, kendilerini güçsüz hissettiklerinde erkekten yardım isterler. Oysa bu geçici güçsüzlük duygusu, gerçek ve sürekli güçsüzlük duygusuyla karışabilir.

Kadın öz benliğinin ve kişisel değerinin sahibidir. Bunu hiç kimse, en zeki ve en gizemli erkek bile, ondan çalamaz; bu ancak kadın tarafından verilir.

Öyleyse kadının ilişkideki önemini kavraması, üzüntüden kurtulması için önemli bir etkidir. Bu duygu, kadının iyileşmeyi istemesinin bir belirtisidir.

Böyle bir üzüntüden kurtulmak için daha önce erkeğe verdiğiniz değerlendirme ve yönetme gücünü geri alın; kendi değerlerinizi kendiniz belirleyin ve kendinizi sevmeyi öğrenin. Kendiniz hakkında olumlu şeyler düşünmeye çalışın ve kendi isteklerinizi, ilginizi ve yerinizi belirleyin. Bu şekilde davranmak size yeni insanlar ve yeni deneyimler getirecektir.

Çoğu kadın için, kendisini terk eden erkek hakkında yakınmak, gerçek problemle yüzleşmekten daha kolaydır. Çalışmalarımız sırasında kendisine güveni ve özsaygısı olan hiçbir kadının bu tür derin ve sonsuz üzüntülere yakalandığını görmedik. Böyle sonu gelmez üzüntüye kapılan kadınlar, kendi gerçek değerlerinin farkında olmayan ve özgüvenleri azalan kadınlardır.

Öyleyse sorun erkekte değil kişisel değerdedir. Ancak, eğer terk edilmenin geçerli sebepleri var ise bu incelenmelidir. Bir beraberlikteki iyi ve değerli tüm niteliklerin, eşlerin ortak yarattısı olduğu her zaman hatırlanmalıdır. Aynı zamanda, bir beraberlikteki tüm kusurlar ve yanlışlar yine eşlerin ortak ürünüdür.

Yeniden sevmek için eski yaraları ve kırgınlıkları unutmak gerekir. Tüm erkeklerin kadınları terk edeceğine ya

da hiçbir erkeğin önceki sevgilinin yerini tutmayacağına karar vermek, riske atılmamak için bir bahanedir.

Kadının yeniden sevebileceğine ve kendisini yeniden mutlu hissedebileceğine inanması gerekir. Kendisine acı veren erkekten farklı birisiyle mutlu bir beraberlik kurabileceğine inanmalıdır. Kadının hayatına yeni giren bu erkek, kendisine öncekinden çok daha güzel ve yoğun duygular ve deneyimler yaşatabilir. Kadın bu yeni deneyimlere açık olmalı ve yeni erkeğe, karşılaştırmacı bir tavırla değil yepyeni duygularla yaklaşmalıdır.

Hepimiz sihirli güçleri olmayan normal insanlarız. Her birimiz için sadece bir tek doğru insan değil pek çok doğru insanlar vardır. Eğer bir kadın San Diego'da yaşıyorsa kendisine uygun bir erkeği bulabilir. Eğer Boston'da yaşıyor olsaydı, yine kendisine uyan birisini bulabilirdi. Yeni birisiyle sağlam, anlamlı ve sevgi dolu bir beraberlik kurmak, bir kadın için elbette mümkündür. Ancak kadın özsaygısını ve onurunu daima ayakta tutmalıdır. Yenilenmiş ve güçlendirilmiş kendine güven duygusu, kişiye cesaret, özgürlük ve açıklık verir. Bunlar da yeniden sevebilmek için en gerekli niteliklerdir.

BÖLÜM DOKUZ

AŞK SAPLANTILARI

Karşı cinsle beraber olma isteği, ilkel ve karşı konulmaz bir dürtüdür. Çeşitli acılara, başarısızlıklara ve hayal kırıklıklarına karşın kendimizi yeniden toparlayıp yeniden sevmeyi başarabiliriz.

Hepimizin bir beraberlikten beklediği, güvence ve doyumdur. Yalnızlıktan kurtulmayı ve yarınlara güvenle bakmayı ve kararlı yaşamayı da isteriz. Bazı kadınlar bundan başka şeyler de isterler; özlemin buruk tadını hissetmeyi, bir macera yaşamayı ve kişiliklerinin kabullenilmesini arzularlar.

Yaşamı boyunca kendi 'prensini' arayan bir kadın, kendisi için olağanüstü bir ilişki düşler ve romantik hayaller kurar. Oysa bu sırada çoğu erkeği yönlendiren, para ve paranın temsil ettiği her şeydir. Para bir erkek için çok önemlidir, erkeğin kişisel değer ve saygınlığını destekleyen bir araçtır. Erkek paranın, kendine güven duygusunu artıracığını ve toplumda saygınlık kazandıracağını ümit eder.

Oysa insanın kendini topluma kabul ettirebilmesi, kişinin gerçek başarısına ve onurlu oluşuna bağlıdır. Beraber olduğumuz insan ya da cüzdanımızda taşıdığımız para bunu sağlayamaz.

Erkekler daha büyük kazanç sağlamaya çalışırken, kadınlar çok sık olarak romantik aşka kapılırlar. Bir beraberliğin sağlayabileceği tüm gerçek değerlerin tadına varmak yerine, bazı kadınlar romantik ilişkilerin heyecanını ararlar.

Aşka Bağımlılık

Sevgiye ihtiyaç duymak ve onu önemsemek bir tutku değildir. Aşk alışkanlığı, normal ve sağlıklı istekten farklı olarak çok abartılı, değişken ve geçicidir. Aşk arayışı, bir saplantı halindedir.

Aşk bağımlılığı olan kadın, kendi yaşamındaki tüm eksiklikleri tamamlayacak ve kendisini bütünleyecek bir erkek bulmanın hayaliyle yaşar. Kendi yaşam biçiminin nasıl olduğu bu kadın için önemli değildir. Hoşlandığı bir işi, çeşitli becerileri ve başarıları olsa bile "aşk"onun için her şeyden daha önemlidir. Günler ve geceler boyunca o büyüğü karşılaştırmayı bekler durur ve bu davranışını değişmez biçimde sürdürür. İşte aşk bağımlılığının zararı, bu değişmezliği ve sürekliliğindedir. Aşk bağımlısı bir kadın, bir erkekle sürekli beraber olabileceğini düşünür, ama bunu hiçbir zaman başaramaz.

Aşk bağımlılığının dört ana modeli vardır. Bunların hepsi de erken yaşlarda yapılan yanlışlıklardan ya da yanlış kişilerle yapılan arkadaşlıklardan kaynaklanmıştır. Zaman içinde bu yanlış ilişkiler hakkındaki yanlışlar da pekişmiştir.

ÖZLEM SAPLANTISI : Erkekler ve kadınlar, erken yaşlarda belli bir duyguyu "sevgi" sözcüğüyle birleştirirler. Her insanın kendisine ait belli bir sevgi tanımlaması vardır. Eğer çocuk, anne ve babasından, sıcak, yoğun ve kararlı bir sevgi görmüşse, yapacağı sevgi tanımlaması onun hoşnutluğunu yansıtacak ve anlamlı bir tanımlama olacaktır. Özde, çocuğun öğrendiği şudur: "Doyurulduğum zaman ve yanımda birisi olduğunda sevgi hissediyorum."

Bunun aksine, pek çok çocuk, gelişigüzel ve tutarsız bir anne baba sevgisi görüyor. Bu tip çocuklar anne baba sevgisini arar ve daima bu sevgiyi özler. Bu özlem duygusu bazen çocuğun ilkel sevgi kavramını oluşturur. Bu çocuğun sevgi tanımlaması şöyledir: "Birisini istediğim zaman sevgi hissediyorum." Bu çocuk yetişkin bir insan olduğunda sevgi ile özlemi karıştırmaya devam edecektir. İlişkinin başlangıcındaki bağımsız dönemde sevgi hissedebilecektir. Erkeğin sevgisinden emin olunca ona karşı tüm ilgisi kaybolacaktır. Çünkü böyle birisi için sevmek, sahip olmak değil istemektir. Bu ise kendisine sadece sonsuz ve yıpratıcı yeni mücadeleler getirmektedir.

DEĞER GÖRME SAPLANTISI : Bütün çocuklar an-

ne babalarının kendilerini değerli bulmalarını ve kişiliklerini onaylamalarını isterler. Anne ve babanın, çocuğu yavaş yavaş kendisini değerlendirmeye ve kendi hakkında düşünmeye cesaretlendirmesi iyi bir davranıştır. Çocuk kendi kararlarına ve değerlendirmelerine güvenerek kendi kişiliğini sevmeyi öğrenir.

Oysa çoğu anne baba, çocuklarına bunu iyi öğretmez. Kişiliğin kabullenilmesi süreci, gücün anne babadan çocuğa geçmesini içerir. "Benim ne düşündüğüm çok önemli değil. Sen ne düşünüyorsun? Bu konudaki kararın nedir?" Anne babanın çocuğuna söyleyeceği bu sözler, çocuğun kendisini önemli hissetmesini sağlar. Çocuk bir konu hakkındaki düşünce ve kararlarının değerli olduğunu anlar.

Bazı anne babalar sadece kendilerine ait düşünce ve kararların geçerli olduğunu söyleyerek, çocuğun kendisini değerlendirme cesaretini kırarlar. Çocuğun tümüyle kendilerine bağımlı olmasından hoşlanırlar. Ne yazık ki böyle bir çocuk, sürekli olarak başkalarının kendisini değerlendirmesini ve kabullenmesini bekler. Böyle bir kız çocuğu hiçbir zaman ayna karşısında şunları söyleyemez : "Aynada gördüğüm insanı seviyorum." Yıllar sonra bu kadın aynaya bakarken şunları düşünür : "Acaba onun hoşuna gidecek miyim?"

Kişinin kendisini değerlendirememesi önemli bir sorundur. Böyle birisi, kendi değeri hakkında sürekli kaygılar ve sorular taşır. Eğer insan kendisine güvenemiyorsa, genellikle başka hiç kimseye güvenemeyeceğini hisseder. Eğer kendinizi değerli ve sevimli bulmuyorsanız, sizi böyle olduğunuza hiç kimse inandıramaz.

Aşk bağımlısı kadını sürekli olarak yeni ilişkilere zorlayan işte bu inançsızlıktır. Bu kadın, kendisini sevdiğini ve çok güzel bulduğunu söyleyen bir erkekle beraberken bile, onun söylediklerine inanmaz; çünkü onun söylediklerinin hiçbirisini hissetmeyi öğrenmemiştir. O, kendisine değerlilik duygusunu verebilecek bir başkasını aramaya ve beklemeye mahkûmdur.

İLLÜZYON SAPLANTISI: Bazı kadınlara, çocukluk

dönemlerinde, zayıf, eksik ya da değersiz oldukları öğretilir. Onlar, tek başlarına güvencede olmayacaklarını ve ihtiyaçları olan güvenceyi ancak bir erkeğin sağlayabileceğini kabul etmişlerdir.

Çoğunlukla kadınlar, bireysellik, eylem ve korunma gereksinimlerini bir erkek aracılığıyla elde etmeyi öğrenirler. Erkek onlar için eylem ve güç simgesidir.

Son yıllarda kadınlar bu öğretiyi yıkmaya çalışmaktadır. Artık kadınlar değerlilik duygusunu kendi içlerinde arıyorlar. Penelope Russianoff "Neden Erkeksiz Bir Hiç Olduğumu Düşünüyorum?" adlı kitabında, kadınların kendilerini değerlendirecek ve önemseyecek bir erkek bulamadıkları zaman hissettikleri üzüntü ve boşluk duygusunu anlatır.

Pek çok kadın erkeklere ihtiyaç duymanın öğrenmiştir. Bu onlar için kadın olmanın bir simgesi'ir. Bir kadın, sorduğu bir soruya annesinin verdiği tipik cevabı şöyle anımsıyor: "Bunu bana sorma sersem, bekle baban gelsin ona sorarsın." Ve bu kadın, yetişkin bir insan olduğunda, erkeklerle beraberliklerinde büyük bir güvensizlik duygusu hissediyor, terk edileceğine inanıyordu.

Bu tür aşk bağımlısı kadın, kendisine güven ve güç sağlayacak mükemmel erkeği bulma yanılgısına kapılmıştır. Sürekli bir güvensizlik duygusu içindedir ve hissettiği bu güvensizliğin farkındadır. Bu duygu ona acı verir. Doğru erkeği bulana dek bir erkekten diğerine gider ve onu bulmasının sadece bir zaman sorunu olduğuna inanır.

ROMANTİK AŞK SAPLANTISI: Bu kadın aşka âşık-tır, âşık olmak onun tek tutkusudur. Hayatına giren yeni erkeğe, ona gerçekten önem verdiğini söyler ve bu duygusunda da gerçekten samimidir. Ama bu kadın daha önce bahsettiğimiz uygunsuz erkeğe benzer. Gerçekte onun asıl isteği, âşık olduğu erkeğin kendisi değil yeni aşkın heyecanıdır.

Eşler birbirlerini daha iyi tanımak için kişiliklerini açmaya başladıklarında bu kadın kendisini aldatılmış ve hayal kırıklığına uğramış hisseder. Beraberliklerinde yanlış olan bir yön bulmaya çalışır.

Pat, Jerry'ye rastladığında onun şimdiye kadar tanıdığı

tüm erkeklerden farklı olduğunu düşündü. Hiçbir erkeğe karşı böylesine güçlü duygular beslememişti. Bu sefer gerçekten her şeyin yolunda gideceğine inanıyordu. Jerry onun kendisini kadınca ve önemli hissetmesini sağlayabiliyordu. Pat'in hoşlanacağını bildiği her şeyi yapıyordu. Bazen Pat'e çiçeklerle geliyordu. Ona güzel sözler söylüyor, ne çok sevdiğini anlatıyordu. Bazen de Pat'e olan duygularını bir şiirle dile getiriyordu. Pat için bunların hepsi çok güzel duygular-
dı. Ancak bir süre sonra, beraber olmanın hevecanı geçince Pat'in endişeleri ve hayal kırıklıkları belirmeye başladı. Pat hissettiği endişenin nedenini şöyle anlatıyor : "Sanırım birbirini daha iyi tanıdıkça Jerry kendini daha rahat hissetmeye başladı. Beraberliğimize gösterdiği özen yerini bir sıradanlığa terk etmişti. Her şey eski büyüsunü yitirmiş gibiydi. Artık Jerry şiir yazmıyordu, başbaşa yenen romantik akşam yemekleri, yerini televizyondaki futbol maçlarına bırakmıştı." Pat'in Jerry'ye duyduğu hayranlık ve ilgi gicgide kayboldu. Daha önce Jerry'yi çekici kıldığını düşündüğü tavırlar gide-
rek gözüne batıyordu.

Aşk Saplantıya Dönüşünce

Güzel bir olay yaşadığımızda aynı duyguyu yeniden hissetmek isteriz. Bu hepimiz için geçerlidir. Eğer zevk ve arzularımız yeterince çeşitliyse tek bir etkinliğe saplanıp kalmayız. Sağlıklı insanlar yaşamlarında uyum ve çeşitlilik ararlar; diğerleri ise kendileri için özel bir deneyimi tekrar tekrar yaşarlar. Bağımlılığı olan kadın, kendisine doyum sağlayan aynı fiziksel ve ruhsal deneyimi yeniden yaşamak ister. Bu doyumunu sağlayan maddeyi elde edebilmek için her güçlüğe katlanır. Bu, alkol, ilaç, nikotin, yiyecek veya bir erkeğin sevgisi olabilir. Kadın, hayatın yaşanmaya değer olduğunu hissetmek için, buna ihtiyaç duyuyorsa, sevgi açlığı bir saplantı haline gelmiş demektir.

Jessica'ya, henüz çocukken, erkeklerin onun hayatında çok önemli olduğu öğretilmişti. Anne ve babası hiçbir zaman Jessica'yı kız arkadaşlar edinmeye cesaretlendirmediler.

ler. Çünkü kızlar uçar ve yararsızdılar. Genç kızlığının ilk dönemlerinden başlayarak erkek arkadaşlar edindi; erkek arkadaşlarının her biri eninde sonunda ondan uzaklaşıp gittikçe Jessica'nın endişe ve korkuları büyüdü. Jessica'nın anne ve babası daima bu konuda erkeklerin tarafını tutuyor ve onu erkekleri kaçırarak yanlış bir şeyler yapmakla suçluyorlardı. Annesi özellikle Jessica'nın görünüşüne çok önem verirdi. Jessica'nın giysileri, saçları, kilosuna aşırı ilgiliydi. Sürekli olarak onu "Beğenilmek istiyorsun, öyle değil mi?" diyerek eleştirir ve uyarırdı. Sonuçta Jessica kendisine güveni olmayan, yetersiz ve kararsız bir kadın oldu. Ona öğretilen, erkeklerin istek ve kararları doğrultusunda yaşamaktı.

Anne babası ona erkeksiz bir hiç olacağını anlatmışlardı. Jessica aşk bağımlılığına gösterilebilecek önemli bir örnektir : O, yanında bir erkek olmadan kendisini değersiz ve yetersiz hissediyor. Sevgiye ihtiyaç duymak son derece normal ve doğal bir içgüdüdür. Ancak sevgi olmayınca kişinin kendisini boş, değersiz ve ümitsiz hissetmesi normal değildir.

Angela, yirmi sekiz yaşında bir bedensel gelişim uzmanı. O kendisini aşk bağımlısı bir kadın olarak görmüyor, ancak biz onun aşk bağımlısı olduğunu gösteren bir özelliğini belirledik. Örneğin bir kız arkadaşıyla herhangi bir programı varken, eğer bir erkek arkadaşı onu son anda arayıp çıkmayı teklif ederse, o anda programını değiştirip erkek arkadaşıyla beraber oluyor. O bu davranışını hatalı bulmuyor ve "Siz benim yerimde olsanız aynı şekilde davranmaz mısınız?" diyerek kendisini savunuyor. Oysa arkadaşlarının çoğu aynı şartlarda kendisi gibi davranmayacaklardır. Angela bu yüzden pek çok arkadaşını yitirdi, hatta en samimi arkadaşı bile onun kendisini yüzüstü bırakmasına darılarak Angela ile aylarca konuşmadı. Angela bu davranışını şöyle açıklıyor: "Her ne kadar bunu itiraf etmek bana güç gelse de, bir erkekle birlikte olmak, kız arkadaşım ile beraber olmaktan çok daha önemli geliyor. Bu şekilde hissetmemek inanılmaz elimde değil. Bir erkeğin ilgisini elde etme şansını yitirmek istemiyorum."

Bu bir saplantıdır ve kişinin günlük yaşamını etkiler. Aşk bağımlısı, kendisini sevecek insan olmadan yaşayamayacağını hisseder. Bundan ötürü sonsuz bir aşk arayışı içindedir ve ona gerçek doyumu sağlayan bu arayışın kendisidir.

Bağımlılığın ilk devresinde kadın, bu arayışın nedeninin erkeklerle yaşadığı heyecan olduğunu düşünür. Ancak daha ileri devrelerde kadın da sonu gelmez bir arayışın tutsağı olduğunu anlar. Bunlardan çok azı, sürekli tekrarlanan deneyimlerin kendilerine gerçekte zevk vermediğinin farkındadır. Mutsuzluk hissettiği herkes tarafından görülürken bile aşk bağımlısı kadın, erkek peşinde koşmanın kendisine çok zevk verdiğini savunur.

Gerçekte bu kadının istediği, günlük endişe ve sıkıntılardan kurtulmaktır. Aşk bağımlısı kadın için dünya katlanılmaz derecede boş ve soğuktur; tehlikelerle doludur. O kendi değerini, dünya üzerindeki yerini ve önemini belirlemeyen biridir. Bu güvensizlik duygusundan kurtulmak için erkeklerle ilgili düşüncelere, hayallere ve duygulara sığınır. Oysa bu kurtuluş sadece bir yanılsama, bir aldanmadır ve sağladığı heyecan ve mutluluk gelip geçicidir.

Catherine, yirmi dokuz yaşında ve muhabirlik yapıyor; bekâr bir kadın ve pek çok arkadaşı var. Akşamları arkadaşlarıyla bekârların gittiği eğlence yerlerine gidiyorlar. Catherine her gece yeni bir erkekle arkadaşlık ediyor ve hangi erkeği elde edebileceğini düşünmekten zevk alıyor. Terapilerimiz sırasında Catherine'in gerçekte çekici ve sevilen birisi olmayı arzuladığını gördük. Catherine de bir aşk bağımlısıdır; çünkü arayışı olmadan kendisini boş ve ümitsiz hissetmektedir. Hem erkekler hem de kadınlar için aşk bağımlılığı, duygusal tatmin için başarısız ve zararlı bir yoldur. Sağladığı doyum sahte ve geçicidir.

Herhangi bir bağımlılıktan, özellikle de o zararsız gibi görünen bağımlılıklardan kurtulabilmek çok zordur. Aşk bağımlısı kadın, görünüşte erkeklerle olan ilişkilerinde çok başarılıymış izlenimini verebilir. Hatta arkadaşları onun romantizmini ve cinsel başarılarını kıskanabilir.

Zaman Geçiyor

Otuz sekiz yaşında bir kitap editörü olan Ellen, aşk bağımlılığından kurtulmaya karar verdiğinde, önce güçlü bir rahatlama duygusu hissetti. Yirmi bir yaşımdan otuz sekiz yaşına kadar tüm yetişkinlik dönemi hep başarısız ilişkilerle doluydu; ayrıca ayrılıkla noktalanan iki evlilik de yapmıştı. Ellen iş hayatında oldukça yeterli ve başarılı bir kadın. Onun asıl korkusu erkeklerle olan ilişkilerinden kaynaklanıyor. Ellen son derece canlı, hayat dolu ve neşeli, erkekleri etkilemekte de hiç güçlük çekmiyor. Ancak beraberlikleri en fazla üç ya da dört ay sürüyor ve Ellen'in ilgisinin tümüyle yok olması sonucu bitiyordu.

Ellen günlerini, bir sonraki erkeğı ve onun kendisine verebileceğı yoğun sevgiyi hayal ederek geçirdiğinin farkındaydı. Her beraberliğın sonunda gittikçe artan boşluk duygusundan artık yorulmuştu.

Ellen bu gidişe bir son vermeye karar verdiğinde büyük bir rahatlama hissetti. Bir süre bu alışkanlığından uzak durmayı başardı. Ama ne yazık ki yaşamın, kendisine boş ve anlamsız gelmeye başladığını hissetti. Yaşadığı o romantik heyecanların dışında kendisine aynı zevki veren başka bir şey olmadığını keşfetti. Bir süre sonra arkadaşlarından da sıkılmaya başladı. Çünkü onlar erkekler hakkında konuşmuyorlardı ve nihayet işine olan ilgisini de yitirdi.

Bu aşk bağımlılığı Ellen'i gerçekten korkutuyordu. Artık bunun üstesinden gelmesi gerekiyordu çünkü pek çok kadının otuz yaşlarında hissettiğı bir duyguyu kendisi de hissediyordu. Çocukları olmasını arzuluyordu ve zamanın hızla geçtiğinin de farkındaydı.

Kadınların zaman kavramı erkeklerden oldukça farklıdır. Erkekler için zaman mesleki gelişmelerini ayarladıkları bir ölçüdür. Bunun yanı sıra kadınlar, zamanı, doğurganlık dönemlerinin geçtiğini ve yaşlarının ilerlediğini gösteren bir biyolojik saat olarak görürler ve ilerleyen zamana karşı çok hassastırlar. Kadın her ay zamanın etkisini ve gücünü hatırlar. Eğer otuzuna merdiven dayamış bir kadın evlenip çocuk

sahibi olmamışsa ve anne olmayı arzuluyorsa, zamanın karşı konulmaz gücünü üzerinde hisseder. Bu baskının bir iyi yönü, amacı evlenmek olan bir kadını, zararlı alışkanlıklarından kurtulmaya zorlamasıdır.

Susie, oldukça kısa süren evliliği ayrılıkla noktalandığında otuz üç yaşındaydı. Tam o dönemde, bir arkadaşı Susie'ye, hamile olduğunu söyledi. Bu iki olay Susie'de çok derin bir etki yaptı. Arkadaşını içten içe kıskandığını hissediyordu; ayrılmış olmanın acısını içinden atamıyordu. Erkekler hakkında yanlış kararlar aldığını düşünüyordu. Artık erkeklerle ilişkilerinde daha dikkatli olması gerektiğine inanıyordu. Susie, alışverişe çıktığında ya da gezmek için parka gittiğinde, hatta plajda, kendisini genç annelere ve ailelere bakar buldu. Artık erkeklerden çok, çocuklu kadınlar dikkatini çekiyordu ve onlar gibi olamamak Susie'yi üzüyordu. Şimdiye kadar hissetmediği biçimde keyifsiz ve üzgündü.

Vickie kırk üç yaşında, bir film stüdyosunun yöneticiliğini yapıyor. Oldukça geniş bir arkadaş çevresi var; erkeklerin beğendiği güzel ve çekici bir kadın. Erkek arkadaş bulmakta hiç güçlük çekmiyor. Çocuk sahibi olmak istemiyor, ama yine de zamanın hızlı bir şekilde akıp gitmesinden endişe duyuyor; daha sakın ve yerleşik bir hayatı özlüyor. İş hayatındaki başarısının sağlayamadığı bazı duygusal ihtiyaçlarını, evliliğin, kendisine sağlayabileceğine inanıyor.

Bu kadınlar kendi biyolojik saatlerinin baskısı ile erkeklerle olan ilişkilerini yeniden düzenlemek zorunda kalmışlardır. Şimdiye kadar kendilerine kısa süreli heyecanlar veren gelip geçici ilişkiler peşinde koştuklarını sonunda anlamışlardır ve erkeklerdeki gerçek, kalıcı ve olumlu nitelikleri aramaya karar vermişlerdir.

Değişik Heyecan Kaynakları Bulmak

Aşk bağımlısı olanlar, tutkularından vazgeçme düşüncesiyle paniğe kapılır, altüst olurlar. Birdenbire kendilerini ümitsiz ve boş hissederler. Bu yüzden kadın için değişmeyi düşünmenin en uygun zamanı, bağımlılığından sıkıldığı ya

da tiksindiği andır. Ancak o zaman kurtuluş mümkün olabilir.

Bir kadının heyecan ve doyum kaynakları ne kadar sınırlıysa, onun aşk bağımlısı olma şansı da o kadar azladır. Daha önce değindiğimiz gibi, kadınlar heyecan, doyum ve onaylanmayı erkeklerle olan beraberliklerinde bulmak için programlanmışlardır. Aşk bağımlılığından kurtulmak için bu değerlerin tümünü başka yerde aramak gereklidir.

Bu tutkunun yerine geçebilecek, onun yerini tutabilecek bir şey bulmak kolay değildir. Kuşkusuz, tekrar tekrar âşık olmak, oldukça heyecan verici bir deneyimdir. Ama eşit derecede heyecan verici ve zevkli başka deneyimler de vardır. Örneğin kız arkadaşlara daha fazla zaman ayırmak gibi. Eğer kız arkadaşlarla konuşulanların odak noktası erkekler olmaz ise bu çok yararlı olabilir. Eğer konuştuklarınızda dürüst olursanız erkekler hakkında konuşmak da çok eğlenceli olacaktır.

Cindy bunları uygulamaya çalıştı. Yıllarca erkekleri yaşamının odak noktası olarak hissettikten sonra, bir süre bu tutkusundan kurtulmaya karar verdi. Pek çok kız arkadaşı vardı ama onlarla geçirdiği zaman gerçekten çok kısıtlıydı. Onlarla birlikte olduğunda ise çoğunlukla tanıdıkları erkekler hakkında konuşuyorlardı. Cindy bunun çok anlamsız olduğunu düşünmeye başladı. Sonunda arkadaşlığın önemini ve kadınların birbirlerine çok daha fazla şey verebileceklerini kavradı.

Aynı sorunları yaşayan bir insanla düşünceleri paylaşmak son derece rahatlatıcıdır. Bu yolla kadın kendi korkularını daha geniş bir açıdan görebilir ve bazı davranışlarının kendisi için ne kadar zararlı olduğunu anlayabilir. Arkadaşlığın önemini ve ortak tecrübeyi keşfedebilir. Ayrıca kadının kendi zevklerini bilmesi çok yararlıdır. Kadınlar genellikle erkeklerle birlikte gezmekten ve eğlenmekten hoşlanırlar. Oysa kadın sadece kendisine ait, özel zevklerini de keşfetmelidir.

Bir kadın bu çelişkiyi şöyle anlatıyor: "Ben her zaman oldukça kültürlü olduğumu düşünürdüm. Çok seçkin zevk-

lerim olduğuna inanırdım. En kaliteli restoranlarda yemek yemek, sanat galerilerini ve müzeleri gezmek zevklerim arasındaydı. Bir gün, bu zevklerimin hiçbirisini tek başıma gerçekleştirmediğimi düşündüm. Tek başıma sinemaya ya da tiyatroya gitmeyeli yıllar olmuştu. Yıllardır yalnız başıma yürüyüşe çıkmamıştım. Oysa kendimi buna zorlamam gerekirdi. Bunları düşünmek bana büyük bir utanç verdi."

Yaratıcı güç, yetenek ya da başarı olmaksızın hiç kimse hayattan gerçek bir doyum elde edemez. Öyleyse kadın, özlediği heyecana ve gelişmenin ödülleriyle sahip olabilmek için kişiliğini ve yeteneklerini geliştirmek zorundadır.

Eski Alışkanlıkları Kırarak Heyecan Verir

Herhalde yetişkin bir insan için değişmekten daha zor bir şey yoktur. Çoğumuz, yaşamdan umduğumuzu elde edemediğimizden, yaşantımızı belli bir yönde değiştirmeyi isteriz, ancak çok azımız bunu başarabilir. Çünkü değişmek, bilinmeyenle karşı karşıya gelmek arzusu gerektirir. Bilinmeyen ise her zaman ürkütücüdür. Alışılmışı ve güvenli olanı seçmek, her zaman daha kolaydır. Değişmek aynı zamanda kişinin yeni davranış biçimlerini benimsemesini gerektirir ve bu ilk başta oldukça zordur. İnsan ancak kendi davranışlarından gerçekten rahatsız olduğu, korktuğu ya da tiksindiği zaman böyle zor bir sürece girmeyi göze alabilir.

Evelyn aşk bağımlısı bir kadın olmaktan gerçekten bıktığında otuz yaşlarındaydı. O, yirmi dört yaşından itibaren her biri en az bir yıl süren üç terapiye katıldı. Evelyn yaşadıklarını şöyle anlatıyor : " Terapilere katıldığım sürelerde gerçekten tüm sorunların çözüleceğine inanıyordum. İyiye doğru gittiğimi hissediyordum ve artık erkeklerle olan ilişkilerimde daha başarılı olacağımı düşünüyordum. Bir erkeğe çok çabuk bağlanma isteğimin değişeceğine inanıyordum. Bu son terapide bunların hiçbirinin gerçekleşmeyeceğini, sadece kendimi aldattığımı anladım. Sanki oynayacak yeni bir oyun keşfetmişim. Bir erkekten ayrıldığım zaman bir erkek

terapiste gidiyor ve bir erkek olmadan kim olduğumu birlikte araştırıyorduk. Önceleri gerçekten samimi olduğumu düşünüyordum, oysa şimdi hiç de dürüst davranmadığımı anladım. Bu bana sigarayı bırakma kararını anımsattı; konuşmak son derece kolayken, söylenenleri uygulayabilmek gerçekten zordu."

Değişmeyi başarabilmenin etkili bir yolu, değişme işleminin kendisini ilginç ve heyecan verici kılmaktır. Önemli olan değişmeyi bir mücadele olarak görmektir. Değişmek hiçbir zaman mümkün olmasa bile uyarıcı, cesaretlendirici ve hiç şüphesiz ödüllendirici olabilir.

Otuz dört yaşındaki Mercedes, bir seyahat şirketinde temsilci olarak çalışıyor ve aşk bağımlılığından kurtulmayı istiyordu. Başvurduğu terapist, seanslar sırasında onun erkekler hakkında konuşmasına izin vermiyor; bunun yerine Mercedes'ten eğlenceli ve ilginç bulduğu değişik tecrübeleri anlatmasını istiyordu. İlk önceleri bu yöntem Mercedes'e değişik geliyor ve buna itiraz ediyordu. Daha sonra, uzun zamandır unutmuş olduğu zevkleri ve ilgileri hatırlamak, yeniden buz pateni yapmak, sanat galerilerini gezmek, bisiklete binmek ya da arkadaşlarıyla gezmek ona büyük bir zevk vermeye başladı. Daha önceleri sadece erkeklerde odaklanmış düşünceleri değişmeye ve zenginleşmeye başladı. Uzun zaman önce unuttuğu ilgiler birer birer ortaya çıktı.

Değişmenin en büyük ödülü, hiç şüphesiz hissedilen acının ortadan kalkmasıdır. Aşk bağımlıları, daha önce de belirttiğimiz gibi, acı duymadıklarını iddia ederler ve hissettikleri heyecanın kısa süreli zevkine kendilerini kaptırırlar. Oysa onlar bu kısa süreli heyecanları yaşamaktan vazgeçmelidirler. Böylece uzun süreli zevk ve doyuma ulaşabilirler.

Değişmenin sağlayacağı doyum son derece güçlendiricidir. Bunu başarmak insana özgüven verir. Kadın böylece kendisine daha çok saygı ve güven duyar; kişiliğini onaylayacak bir erkek aramaktan vazgeçer.

Sonuç olarak, aşk saplantılarından kurtulmak kişinin karakterini geliştirmesine bağlıdır. Bir eşimiz olsun olmasın hepimiz, kendi kişiliğimizle kabullenilmeyi hak ediyoruz.

BÖLÜM ON

BEKLENTİLERİ BİR YANA ATMAK

Beklentiler, yalnızca gelecekte neler olacağının tahmini değil, aynı zamanda olmak istediklerimizdir. Hepimizin beklentileri vardır. Bunlar, geleneklerin, benimsediğimiz rollerin ve en kişisel ihtiyaçlarımızın doğal bir sonucudur.

Eğer bir ilişkide umduğumuzu buluyorsak, sorun yoktur. Ancak genellikle bu olmaz, çünkü beklentilerimizle yaşadıklarımız arasında çoğunlukla bir ayrılık vardır. Her zaman, ümit ettiklerimizle elde ettiklerimiz aynı şeyler olamaz. Gerçekleşmemiş ümitler bir ilişkide hayal kırıklıkları doğurur. Toplumsal değişikliğin yaşandığı günümüzde kadın erkek ilişkisindeki beklentiler, özellikle zor elde edilir türdendir.

Gizli Kararlar

Saat akşamın sekizi ve siz makyajınızı tamamlamaya çalışıyorsunuz. Tüm bir hafta boyunca bu anı beklediniz. Sevdığınız bir arkadaşınız sizi olağanüstü bir erkekle tanıştırdı; bu çok özel bir erkek, öncekilere hiç benzemiyor ve siz de bu randevu için çok heyecanlısınız. O sırada kapı çalınıyor. Derin bir nefes alıp heyecanınızı gizlemeye çalışarak kapıyı açıyorsunuz.

İlk birkaç dakika birbirinizi inceliyorsunuz. İlk izlenim ikiniz için de çok önemli; ve bunu fiziksel beğeniniz ya da hoşnutsuzluğunuz belirleyecek. Gece boyunca başka izlenimler de oluşacak ve görünüm gitgide karmaşıklaşacak. Hepimiz karşımızdaki kişiye güzel, zeki ve alımlı görünmek isteriz. İyi bir izlenim bırakmayı arzularız. Ancak bunun yanı sıra bilinçli düşüncemizin altında yatan güçlü ümitler ve arzular vardır. Bunlar, beraber olmak istediğimiz insanın nitelikleriyle ve onunla paylaşacağımız yaşam biçimi ile ilgili ümitlerdir. Aynı zamanda aşk, doyum ve mutlulukla ilgili

hayallerimiz vardır. Bu derin arzular sürekli kadının içindedir ve bir erkek bu duyguları çok kolay sezinleyebilir.

Bir kadın, bir erkekle olan beraberliğinde herşey yolunda gidiyor gibi görünse dahi kendini rahatsız hissedebilir. Bunun nedeni doğrudan açıklanmayan istek ve ümitlerin çeşitliliğidir. Onun büyük olasılıkla gizli bir istekler listesi vardır ve bundan kendisinin bile haberi yoktur.

Claire, yirmi dokuz yaşında bir bankacı. Erkeklerle ilgili hislerindeki değişiklikleri şöyle anlatıyor : "Erkeklerle hiç beraber olmadığım üç dört haftalık bir dönem geçirdim. Olayları çok zorladığımı ve her şeyin çok çabuk gerçekleşmesini istediğimi biliyorum. Evleneceğim erkeğin ve yaşamamızın nasıl olması gerektiğine dair romantik hayalleri nereden öğrendim bilemiyorum."

"Her gün bu müthiş romantik saplantıdan kurtulmak için dua ederdim. Bir gün şiddetli bir hayal kırıklığı sonucu bu saplantımdan kurtulmaya karar verdim. Bir erkekle beraber olduğum zaman, onu görmek istediğim gibi değil, olduğu gibi görmeye çalıştım. Bu gerçekten hayret vericiydi. Erkeklerden şimdiye kadar hiç hoşlanmadığım kadar hoşlanmaya başladığımı hissettim."

Gerçekte eğer kadın ümitlerini ve arzularını kelimelere dökmezse, bunun erkek üzerinde daha güçlü bir etkisi olur.

Jim otuz dokuz yaşında; emlak komisyonculuğu yapıyor. Jim'in sorunu, uzun süredir birlikte olduğu güzel ve çekici bir kadından ayrılmaya niyetlenmek. Çünkü o, bu duygunun gerçekte kadınlarla olan beraberliklerinde hissettiği rahatsızlığın bir diğer örneği olduğuna inanıyor. Oysa terapi sırasında, kadının bazı duygularının, Jim'in korkularının başlamasına neden olduğu ortaya çıktı.

Joan otuz yaşlarında bir bankacı. Jim ne zaman işiyle ilgili bir sorundan ötürü kendini kötü hissetse ya da hayal kırıklığına uğrasa onu rahatlatmaya çalışırdı. Jim'in korkularını ve üzüntülerini anlatmasına izin vermekten ziyade onun mükemmel olduğunu, her şeyin iyi gideceğini ve onun her zorluğun üstesinden gelebileceğini söylerdi. Aslında bu yarıdım, cesaretlendirmek amacıyla yapıldığı halde, iletişimi en-

gelleyici bir etkisi oldu. Jim'de hayal kırıklığı oluştu. Ne zaman ona içini dökmeye çalışsa, Joan onun bu güvensiz halinin kendisinde endişe yarattığını söyledi. Joan onun endişelerini nasıl karşılaması gerektiğini bilemedi. Onun yapmak istediği, Jim'in endişelerinin bir an önce yok olmasıydı. Çünkü bu endişelerin varlığı kendisinde de güvensizlik yaratıyordu. Bu kadın, gerçekte erkeğin güçlü ve yeterli olmasını istiyordu. Jim de öyle bir erkek olmayı istiyordu ve bu potansiyele salıptı. Ancak bir kadınla beraberken kendisini rahat hissedebilmesi için onun da kendi güvensizlik duygusunu, yargılanma korkusu olmadan açıklayabilmesi gerekiyordu.

Kadının beklentilerinin açıklanması her zaman sözlerle olmaz. Çoğunlukla vücut lisanı, ne istediğimizi ya da neden korktuğumuzu daha kolay anlatır. Bu duygular yürüyüş, konuşma ve davranış biçimimizde ve dokunuşlarımızda kendini belli eder.

Alex, otuz yaşlarında, yeni boşanmış bir avukat. Karısı ise soğuk ve bazı sebeplerden ötürü itici bir kadındı. Davranışlarından bazıları, Alex hukukta okurken karısını ihmal etmesinden kaynaklanıyordu. Alex, Jeannie'ye rastlayana kadar kısa süreli ilişkilere girdi. Jeannie'yi görür görmez sevdi; onunla konuşmaktan gerçekten zevk alıyordu ve başlangıçtan itibaren bir aradayken kendilerini rahat ve huzurlu hissediyorlardı.

Üçüncü buluşmalarında ilişkileri gelişmişti. Ancak cinsel konuda Jeannie neredeyse soğukluk derecesinde sıkılıyordu. Bu, Alex'e, liseli kızların, isteklerini namusluluk maskesi ardına gizleyerek neredeyse cinsellikle ilgileri yokmuş gibi görünmelerini hatırlattı.

Alex onun sadece sıkılgan ve tedirgin olduğunu düşünmeye çalıştı, ama onun göz göze gelmekten kaçınması ve fiziksel çekingenliği Alex'in cesaretini kırdı. Geriye baktığında her hareketi kendisinin başlattığını fark etti. Jeannie daima ilk adımı ondan bekliyordu. Bu bir dereceye kadar kabul edilebilirdi, ancak onun bu durgunluğu gittikçe çekilmez oluyordu. Erkeklerin çoğu aktif olmayı severler, ancak kadının aşırı pasifliği erkeğin tepkisine ve ilgisizliğine yol açar.

Erkekler kadınlardan farklı değillerdir, onlar da istendiklerini ve arzulandıklarını hissetmek isterler.

Kadının erkeği etkileyen bir diğer beklentisi, vaatlerle ilgilidir. Pek çok kadın, erkeklerin uzun süreli beraberlik ya da evlilik vaat etmek istemediğine inanır. Tam tersine çoğu bekâr erkek aslında ilgi duyabilecekleri ve evlenecekleri bir kadın arar ve öyle davranır. Erkekler hızlı ve güçlü bir biçimde, büyük güven duydukları kadınlara âşık olurlar.

Janet, kırk bir yaşında bir sosyal danışman. Erkeklerin yakınlaşmaktan korktuklarına inanıyor ve bu düşüncesi erkeklerle olan her beraberliğinde geçerli. Birlikte olduğu erkekler, onun aşk umutlarını ve onları çevreleyen çıkarıcılık ve acımasızlığı sezinliyorlar. Bu çapraşık duygular oldukça şaşırtıcı; çünkü bunlar sadece kişisel tepkilerden ziyade erkeklerle yönelik bir reaksiyon. Kadının sevgi açlığı ile eski öfkesi öylesine birleşmiştir ki, birlikte olduğu erkekler onun tahminlerini doğrular biçimde kendisini terk eder.

Yirmi beş ve kırk beş yaşlar arasındaki çoğu kadın bir yandan geleneksel rol içindeyken, diğer yandan değişik alanlara yönelmeye çalışıyor. Sonuç genellikle karmaşık ve çelişkili duygulardır. Bu gibi kadınlar hassas ama güçlü, konuşkan ama duyarlı, duygusal ama atak ve koruyucu erkekleri ararlar. Bu niteliklerin tümüne sahip olan erkeklerin çok sayıda olması harika olurdu, ancak ne yazık ki bütün bu özellikler nadiren bir arada bulunur. Hassas, konuşkan ve duygusal erkeklerin, kadınların, güçlü, atak ve koruyucu olarak gördüğü erkekler olmaması kötü bir çelişki.

Kadınlardan gelen karışık mesajlarla erkek, kendini sinirli, güvensiz hatta aciz hisseder. Hangi mesaja inanacağını bilemez. Bir erkek beraber olduğu bir genç kadın hakkında şunları söylüyor: "Benden ne istediğini bilmiyorum. benim hakkımda her şeyi bilmek istediğini söylüyor. Ancak sonunda bazı güvensizliklerimi ona anlattığımda korkunç bir kâbus görür gibi oldum. Bakışlarından beni aşağıladığını görebiliyordum."

Ekonomik açıdan kendine yeten kadınlar bile, geçimlerini sağlayabilecek güce sahip bir erkeği bulmayı gizlice

ümit eder. Rick'in dediği gibi "Kadın başarılı oldukça, kendi prensini bulma arzusu daha çok şiddetlenir."

Rick, kırk üç yaşında bir doktor. Büyük bir şirketin pazarlama müdür yardımcısı olan bir kadınla çıkıyordu. Rick onu zeki, canlı ve atak buluyordu. Birlikte Tahiti'ye gitmeye karar vermeleri, ilişkilerinin heyecanlı bir aşamasıydı. Aşağı yukarı her ikisinin de aynı miktarda kazancı vardı; ama Rick herkesin kendi yol parasını kendisinin vermesini istediğinde kadın çok şaşırmişti. Sorun, kadının uçak parasını karşılayamaması değil, sadece bu davranışı doğru bulmamasıydı ve kadının, kendisini daha az kadınsı ve Rick'i de daha az erkeksi görmesine yol açmıştı. Kadın da bu tavrının anlamsız olduğunu biliyordu ama yine de bu şekilde hissetmekten kendisini alıkoyamıyordu.

Pek çok kadın erkeğin tüm masrafları karşılamasını istemekten sıkılır, çünkü bu onların eşitlik inançlarına aykırıdır. Eşitliği "düşünürler", ancak pek çoğu için geçmişten gelen derin, içten ve kendiliğinden doğan bir çekim vardır. Bu oldukça değişik bir duygudur. Bir kadın erkekler hakkındaki beklentilerini gizlemeye çalışsa da, bu beklentiler bir şekilde ortaya çıkar.

Bir ilişkide gizli tutulan beklentiler zararlı olabilir. Laurel kırk iki yaşında. Antika eşya alım satımı ile uğraşüyor. Mickey ile olan beraberliği var. Mickey de mesleğinde başarılı bir avukat. İkisnin günlük yaşamı genellikle Laurel'in çevresinde, onun arkadaşları ve onun zevkleriyle geçiyor. Mickey, Laurel'in önerilerine uymaktan hoşlanıyor ve gerçekten onu mutlu ettiğine inanıyor. Laurel, Mickey'in sevgisinin çok güçlü olduğunu, ilişkilerinin tehlikeye girmeyeceğini biliyor. Laurel kendisini mutlu ve huzurlu hissetmek yerine aşırı güvencede hissediyor ve sıkılıyor. Gizlice Mickey'in zayıf olduğunu düşünüyor. O, kolayca yönlendirilebilen ya da kendi arzularından etkilenen bir erkeğe saygı duymuyor. O, güçlü ve hükmedici bir erkek istiyor. Buna karşın Laurel ilişkiyi sürdürüyor ve kendini sürekli doyumsuz, mutsuz hissediyor; Mickey, Laurel'in kendisine saygı duymadığını seziyor, gittikçe büyüyen bir kırgınlık hissediyor.

Gizli beklentiler sıcaklık ve dürüstlüğü azaltır, insanların birbirlerine karşı serbest ve doğal olmalarını engeller; iki cins arasındaki etkileşimi sıkıcı, sönük ve mutsuz yapar.

Beklentiler ve Yaklaşma

Joan, kırk üç yaşında bir vakıf yöneticisidir. Dört yıl önce kocasından boşandı. Ayrı yaşamaya başladıktan sonra zamanının büyük bölümünü kadın arkadaşlarıyla geçirir oldu. Hayatına ara sıra giren erkekler hiçbir zaman arkadaşlarından aldığı zevki ve sıcaklığı ona veremediler; böylece bu erkekler sırayla ondan uzaklaştılar. Joan'ın kocası ünlü bir doktordu; Joan tüm erkeklerin, kocası gibi işlerinin ve sportif faaliyetlerin esiri olduğuna inanıyordu. Yakın bir arkadaşı kendisini davranışları konusunda uyarınca, Joan erkekleri nasıl sınıflandırdığını ve beklentilerinin ne kadar şiddetli olduğunu fark etti. Bu yıpratıcı davranışını fark ettikten sonra erkeklere karşı daha açık ve candan davranmaya başladı. Davranışındaki bu değişiklik erkeklerin kendisiyle birlikteyken daha rahat, daha huzurlu ve daha açık olmalarını sağladı.

Erkekler ve kadınlar bir geçiş döneminin ortasındalar, geleneksel cinsel rollerinden sıyrılıp yenilerini keşfediyorlar; sonuçta birbirlerinden beklentileri belirsiz ve karmaşık oluyor. Bu ne yazık ki şanssız bir gerçektir, çünkü beklentilerin sayısı arttıkça ilişkinin zenginleşmesi daha az mümkündür.

Bir ilişkinin sağlam temellere oturabilmesi için kadın ve erkeğin karşılıklı açık ve anlaşılır olmaları zorunludur. Kişinin davranışları önyargılı düşüncelerle yönlendiğinde, kişisel açıklık azalır ve gerçek bir yakınlaşma olasılığı sınırlanır.

Bekâr insanlar ilk karşılaşmanın önceden tahmin edilebilir olmasından şikâyet ederler. "Artık hiçbir şey ilginç gelmiyor." Onlar ilk konuşmaların, ortaya atılan konuların, hatta şakaların bile, bulundukları bekâr ortamında son derece

sıkıcı geldiğini ve basmakalıp olduğunu söylüyorlar. Aslında gerçek sorun, kişilerin kendilerini oldukları gibi göstermekten korkmalarıdır. Aynı kişilerin, kendilerini rahat ve açık hissettikleri başka bir ortamda, çok daha ilgi çekici olabilecekleri muhakkaktır.

Bu konuda en fazla şikâyet eden kadınlar ve erkekler, aynı zamanda kendi beklentilerinin gerçekleşmesini de istiyor olabilirler. Erkek ya da kadın, eğer can sıkıntısını bekliyorsa, büyük ihtimalle bulacaktır. Belki kadın uzaktan gözlemci olmayı benimser. Bunun karşılığında erkek, kadının tahmin ettiği konuşma tarzına saplanır. Her ikisi de yeni ya da umulmadık bir şeyin gerçekleşmesi için yeterli çaba sarfetmez. Kadınlar ve erkekler kendilerini ne kadar özgür bırakırlarsa, özgün ilişki kurlmaları olasılığı da o kadar artacaktır.

Kadınların akıllarında bulundurmaları gereken en önemli nokta şudur: Beklenti, yakınlaşmanın düşmanıdır. Bir erkek kendini, kadının beklentilerini karşılamak için ne kadar çok baskı altında hissediyorsa, kendisini rahat, huzurlu ve açık hissetme şansı da o kadar azdır. Erkekler de kadınlar gibi, oldukları şekilde kabul edilmek isterler. Kendilerinden beklenildiği ya da istenildiği biçimde olmayı arzulamazlar.

Boş Hayallere Kapılmak

Kendi beğenimize biraz daha yakın olması için bir başkasını değiştirmek ya da yeniden yaratmak arzusu yaygın olduğu kadar boşunadır. Hiçbir zaman mükemmel uyum yoktur; ve zaman zaman zor görünse de hoşlanacağınız ve saygı duyacağınız birini bulmak, o kişiyi yaratmaya çalışmaktan çok daha kolaydır.

Otuz yedi yaşında bir satış temsilcisi olan Adrienne, bu konudaki düşüncelerini şöyle anlatıyor: "Sonunda dersimi aldığımı düşünüyorum. Bir erkekte gerçekten hoşlanmadığım ve saygı duyamayacağım bir şey olduğunu anlarsam beraberliğimi bitiriyorum; ama ufak tefek şeylerin üzerinde

durmamayı öğreniyorum. Geçmişte, her zaman sorunları olan erkekler beni çekiyordu. Bunun beni korkutup kaçıracağını düşünebilirsiniz, ama öyle olmuyordu. Benim sevgimin bu erkeklere yardımcı olacağını ya da olumlu bir etki yapacağını düşünüyordum. Aslında hiçbir zaman, hiç kimseyi değiştiremedim ve şimdi bunun mümkün olamayacağını da biliyorum. Şu an gerçekten hoşlandığım bir erkekle beraberim. Onun da kendine özgü gariplikleri ve huyları var, ama onları olduğu gibi bırakıyorum. Aslında bu konuda bir şey yapmak ya da değiştirmek zorunda olmadığım için kendimi daha rahat ve özgür hissediyorum."

Bazı kadınlar soğuk ve katı gerçeğe uğraşmak yerine, pasif "bekleyici" davranış biçimini benimsemeyi daha kolay bulurlar. Onlar, bir erkekle ilişkiye girdiklerinde "onun değişeceğini" ya da daha kötüsü "bir gün onu değiştireceklerini" düşünürler. Büyük olasılıkla açıklanmayan bu istekler, aralarındaki iletişimi bulandıracak ve karıştıracaktır. Bunu açıklığa kavuşturmanın tek yolu, doğrudan konuşmaktır. Bu çeşit doğrudan iletişim, çaba ve pratik gerektirir. Kadın erkeğe gizli beklentilerini anlatmalı ve onun bu beklentilerinin ne kadarını tahmin edebileceğini ya da tahmin etmeye istekli olduğunu anlamalıdır.

Melissa, kendisi farkında olmasa da erkeğinin ilişkide güçlü ve kararlı biri olmasını istiyordu. Ancak aynı zamanda onun kendisine saygı duymasını ve isteklerine duyarlı olmasını da arzu ediyordu. Chuck ile birlikte aynı eve taşınıp, evlerini dekore etmeye başladıklarında, kendilerini sürekli kavga eder buldular. Chuck bir karar alınacağı zaman onunla tartışmak istiyordu. Melissa'nın da birtakım fikirleri vardı, ancak son kararları Chuck'ın vermesini istiyordu. Bunun nedeni, kısmen paranın Chuck'a ait olması, kısmen de Melissa'nın, yönetimi elinde tutan baba tipinde bir erkeği gizlice istemesiydi.

Bir gün Melissa aralarında geçen kavgalarını bir arkadaşına anlattı. Arkadaşı da Melissa'ya, aslında kendisinin kontrol edilmek istemediğini gösterdi. Bunu neden Chuck'a anlatmıyordu? Çünkü bunu Chuck'a söylerse onun gerçek-

ten daha güçlü olduğundan değil, sadece kendisini memnun etmek için kararlı davranacağını düşünüyordu. Arkadaşı, Chuck'un onu memnun etmek isteğinin zayıflıktan değil sevgiden kaynaklandığını söyledi.

Bazen kadın yanlış bir inanışa kapılır ve isteklerini erkeğe söylemesinin gerekli olmadığını düşünür. Çünkü erkek gerçekten kendisini seviyorsa ne istediğini bilecektir. Bu düşünceyle isteklerini dile getirmekten kaçınır; ya da erkeğin, kadının isteklerini tatmin ederken bunu başına kaka-cağından endişe duyar.

Kadın, beklentilerini yerine getirmede eşinin isteksiz veya yetersiz olacağından korkabilir. Erkek belki başarabilir, belki de başaramaz. Kadın ümit ettiğinden çok daha fazlasına kavuşabilir veya ihtiyaçlarının hiçbir zaman karşılanamayacağını anlayıp beraberliğe son vermeye karar verebilir. Hangisi olursa olsun kadın en azından ilişkinin niteliği konusunda çok daha gerçekçi bir fikir edinir. Sonuç olarak gerçek, hayallerden çok daha fazla tatminkârdır.

Bazı kadınlar gizli beklentilerini, kendilerini iyi tanıyan ve tarafsız olabilen erkek ya da kadın arkadaşları ile tartışmayı yararlı bulurlar. Tabii ki kadın, uzun süreli bir beraberlikte eşi ile de tartışmalıdır. Birçok kadın bu öneriye inatla karşı koyar ama bu akılsızlıktır. Gerçekleştirmek güç olsa da kadın bu şekilde boşa zaman harcamaktan kurtulur. Erkeğe itici gelen davranışların ve isteklerin açığa çıkması, değişmeyi mümkün kılar ve kadın ile erkeği yeni yollarla birbirlerini anlamakta özgür kılar.

İşe Yarayan Beklentiler

Tüm beklentilerin bir ilişki için kötü ya da yıkıcı olmadığı açıktır. Bazıları olumludur ve kadının erkekle olan yakınlığını ve rahatlık hissini güçlendirir.

Beklentiler büyük oranda kendi kendimizi değerlendirmelerimizden ve kendimize bakış açımızdan kaynaklanır. Kendimiz hakkında kötü düşünürsek, beklentilerimiz ti-

pik olarak olumsuz bir yön alır. Kendimiz hakkında olumlu düşünürsek, beklentilerimiz de olumlu olur. Hakettiğimizi arzularız ve arzuladığımızı da elde ederiz.

Bir ilişkide öncelikle kendi temel değerlerimize inanmak ve ondan sonra da eşimizin de bizi anlayacağını düşünmek çok önemlidir.

Erkeklerin duyarsız, sevgisiz ve güvenilmez olmasını bekleyen bir kadın çoğunlukla beklediğini bulur. Erkeklerin kendisine karşı duyarlı olacağını bekleyen, tersi ispatlanıncaya kadar erkeklere güvenebileceğini düşünen ve erkeğin sevip bağlanabileceğine inanan bir kadın, bunun gerçekleştiğini görecektir. Bu bir rastlantı değildir. Olumlu beklentiler erkeğin kendisini değerli hissetmesine izin verir, çünkü erkek, beklentileri karşılayarak kendisinin yeterli olduğunu düşünür. Bu tip beklentiler erkeğe bir amaç olur ve kişisel davranışları için bir model teşkil eder. Siz bir erkekten duyarlılık ve nezaket bekliyorsanız, onun da size saygı duyması muhakkaktır. Eğer iyi, sevecen ve sadık olmasını istiyorsanız, onun böyle olma şansı çok fazladır.

BÖLÜM ON BİR

ŞLENMEMİŞ ELMASLARI BULMAK

İlk buluşma felaket gibiydi. Ned yemek boyunca tüm sakatlıklarını gösterdi; kravatına çorba döktü ve alnı ter damlacıklarıyla doldu. Kız arkadaşı ise bu arada sürekli tırnaklarına lakarken Ned de bu ilk buluşmayı ayarlayan en iyi arkadaşına içinden küfrediyordu. Ned'in cebindeki hasta çağrı cihazı ötmeye başlayınca her ikisi de irkilerek rahatladılar. Bu buluşmanın bir yere varacağı yok gibi görünüyordu.

Ned o gece akıllıca bir tek şey yaptı: Kız arkadaşına hastaziyaretine birlikte gitmelerini önerdi. Ned hâlâ ev ziyaretlerine giden birkaç çocuk doktorundan biriydi. Kız arkadaşı ise o gece loş ışıklı restoranlarda bir ay boyunca yenilen akşam yemeklerinde öğrenilemeyecek kadar çok şey öğrendi.

Çelişki çok belirgindi. Yemekte ne ısmarlayacağını bilemeyen erkek, küçük hastasının yanında son derece kendisine güvenli idi. İşini yaparken, hastasına güven verdi, eğlendirdi ve onu ikna etti. Bu çok dokunaklı bir andı, çünkü çocuk acılar içinde kıvranıyordu.

Kız arkadaşı Ned'i bir başka açıdan görmeye başlamıştı. Oysa restorandayken gerçek bir stili olmayan, vasat görünüşlü çok utangaç ve sabırsız bir erkekten artık hoşlanmadığına emin olmuştu. Ned'i tanımak için zaman gerektiği halde, ikinci bir randevuya tahammül edemeyeceğini biliyordu. Restoranda çağrı cihazı sinyal verirken Ned'in yemekten sonrakendisini evine bırakması için bir bahane bulmaya çalışmıştı.

Hasta ziyaretinden sonra kahve içmek için bir kafeye gittile. O, artık Ned'i daha dikkatle izliyordu. Çocukları tedavisi sırasında ve insanlara yardım ederken gösterdiği kararlılığı onu etkilemişti. Artık Ned'in ilk görünüşteki utangaçlığı ve ağırkanlılığı önemli değildi.

'Doğru erkek' söz konusu olduğunda, kadınların dü-

şündükleri kalıplara uymayan, görünüş veya davranış kusurları olan, ilişki kurmakta kendine güvensizlik duyan pek çok erkek vardır ve onlar cazip bir görünüşe sahip olmadıkları gibi acemi birer konuşmacı da olabilirler. Daha kötüsü son derece hazır ve istekli de olabilirler. Ancak bunlar çoğunlukla değerli niteliklere sahip erkeklerdir. Onlar gerçekten işlenmemiş elmas gibidir.

Amy, onuz altı yaşında, esmer, atletik yapılı ve çok atılgan bir kadın. Büyük bir mağazanın alım satım müdürlüğünü yapıyor. Çok mükemmel birisini hak ettiğine inanıyor ve gerçekten de hak ediyor. Bir gün bir arkadaşı onu Robert'la tanıştırdı. Olayın devamını Amy'den dinleyelim:

"Yemekte Robert'ın benden ikinci bir randevu istemesine rağmen onu tekrar görmek istemediğimi Louise'e söyledim. Neden görmek istemediğime dair bir de hikâye uydurdum. Robert'ın onun samimi bir arkadaşı olduğunu biliyordum ve duygularını incitmek istemiyordum. Fakat o, hikâyedeki gerçeği gördü. Söyledikleri benim daha önceden duymadığım şeyler değildi ama konuyu bu kelimelerle ifade eden bir başkasını da dinlememiştim. Şöyle demişti Louise'e: 'Senin Robert'ı niçin tekrar görmek istemediğini biliyorum. O senin standartlarına pek uymuyor. Senin için iyi görünüm, konuşkanlık, yeterli ve güvenli olmak önemli ölçüler. Oysa Robert bunlara uygun değil. Robert biraz utangaçtır ama utangaçlığını bir yenebilse, o tanıdığın en parlak, canlı ve ilginç kişilerden biri olur. O belki senin çarpıldığın atletik tiplerden değil ama sıcak, enteresan ve bir ilişki kurmak konusunda ciddi bir erkektir. Sana tüm söyleyebileceğim çok özel birisini kaçırdığındır. Birlikte olduğun erkekler, onları tanıdıkça daha kötü oluyorlar. Robert ise gittikçe ve tanıdıkça daha iyi olan birisidir.' "

Kimi erkekler iyi görünmezler. Bazıları Chris gibi görünüşe pek aldırılmaz. İlk görünüşte onu aptal bir taşralı sanabilirsiniz. Teksas aksanı ve parlak yapışık saçları sizi böyle düşünmeye itebilir. O uzun boylu ve esmerdir ama çok gösterişsizdir. Elbiselerinin modaya uymadığı söylene bile o değişmeye yanaşmaz; çünkü Chris modayı izlemez. Bu da

onun güçlü yanlarından birisidir. Chris bir ofiste avukatlık yapıyor. Ofisinde pek çok dinamik, zeki ve iş bitirici insan çalışıyor. Chris'in fazla müşterisi yok, ama mevcut müşterileri ondan asla vazgeçemiyorlar. O parlak bir duruşma avukatı, jüriyi de kolayca etkileyebiliyor; mahkeme dışında ise sadık, güvenilir ve sabırlı. Aslında çok değerli olan bu özellikler "Bay Doğru" için pek de önemli sayılmaz. En azından pek çok kadın böyle düşünüyor.

Chris kendisine öyle çok güveniyor ki dış görünüşü için hiç tasalanmıyor. Ancak bu, yakın bir zamana kadar romantik bir ilişki kurabilme şansını azaltıyordu. En sonunda gözle görünenin ötesine bakmak zahmetine katlanan bir kadın, içerideki mücevherleri buldu; o, Chris'in, kendi kusurlarından çoğuna katlanacak kadar güçlü olduğunu fark etti. Bu, Chris'in zayıf veya bağımlı olmasından değil, temelde güçlü ve toleranslı olmasından ileri geliyordu. Bu kadının önceleri sıkıcı bulduğu, ancak şimdi onsuz yaşayamayacağı bir güç halini almıştı.

Kişiliklerini açıkça sergilemekte güçlük çeken çok sayıda erkek ve kadın vardır. Bunlar genellikle bir zamanlar âşık olup reddedilmiş ve artık iyice çekingenleşmiş kimse lerdir. Akıllı kadın, erkeğin bu yüzeysel acemiliği ile başa çıkmayı becerebilmelidir.

Andrea sandalyesinde geriye yaslanırken şöyle konuştu: "Mitchell'in sıkıcı olduğunu söyleyemem ama çok muhafazakâr görünüyordu." Andrea, otuz iki yaşında ve çekici bir sarışın. Bir şehir meclisi üyesinin yardımcısı. Andrea eskiden güçlü ve saldırgan politik tipleri çok beğenirdi. Sonunda bir değişikliğe ihtiyacı olduğunu anladı.

"Mitchell benim tipim değildi. Belki şişman değildi ama yüzü yuvarlak ve iyi beslenmiş gibiydi." Andrea erkeğinin daima ince ve zayıf yapılı olmasını isterdi. Ama Mitchell'in aşçılıktaki hüneri, onun adeta bir çocuğu andıran evcimenliği Andrea'yı etkilemişti.

"Mitchell daima kazanmayı ister. Başarmak için gayret eder ve er geç başarır, çünkü hiçbir zaman boş vermez. Bu gayreti onu iyi bir bilgisayar programcısı ve piyanist yapmış-

tır. Hatta aynı zamanda iyi bir fotoğrafçıdır da. Önceleri Mitchell'in topluluk içerisinde rahat edememesi bana tuhaf göründü, ama şimdi onun kendisini açabilmek için önce kabullenilmek istediğini anlıyorum. Şimdiye kadar birlikte olduğum erkeklerin tam tersi özelliklere sahipti. Onlar açıldıklarında içlerinde bir şey bulamazdım. Mitchell gibi bir erkekle karşılaştığım için Tanrı'ya şükürler olsun."

Brent neredeyse tıpkı Woody Allen gibiydi. Gözlükleri, tereddütlü davranışları ve New York aksanı ile ona benzerdi. Brent, Brooklyn'de büyüdü ve lise yıllarını bir atletizm yıldızı olmayı arzulayarak geçirdi. Çok iyi bir dinleyiciydi ve tüm güzel kızları tanırды. Brent, kızlar hakkında diğer oğlanlardan daha bilgiliydi, çünkü o "güvenilir" birisiydi. Brent, kızların en iyi arkadaş oldukları ama çıkmak için düşündükleri en son kişiydi. Onun bu özellikleri ergenlik dönemine kadar sürdü. Brent kadınların kolaylıkla beraber olabileceği bir erkek; çünkü o ilgili, sevecen, güvenilir, tatlı ve hoş. Ama beraberliklerinde hemen hemen hiç aşk yok gibi. Brent pek çok kadınla çıktı ama tüm ilişkileri hemen arkadaşlığa dönüştü.

Diane, Brent'i çağırdığında çaresizlikten deli gibiydi. Dört yaşındaki oğlunun ateşi çok yükselmişti ve sürekli sayıklıyordu. Doktoruna açtığı telefona henüz cevap alamamıştı ve erkek arkadaşını aradığında o sadece yüzeysel olarak kendisini rahatlatmaya çalışmıştı. Yalnız bir anne olarak oğlu için çok endişeleniyordu, ama çevresinde sıkıntısını paylaşacak hiç kimse yoktu.

Diane sonunda oğlunu acil servise götürmeye karar verdiğinde işler ters gitti. Arabasında benzin yoktu ve erkek arkadaşını tekrar telaş içerisinde aradığında gerçekten şok oldu. Çünkü o kendisini çok histerik, evhamlı ve bağımlı olmakla suçlamıştı. Diane ancak o zaman Brent'i aramayı düşündü. Geçen yıl onunla birlikte çalışmışlardı, ilişkileri sıcak, anlamlı ve arkadaşçaydı ama o hiçbir zaman Brent'i bir sevgili olarak görmemişti.

Brent telefonda Diane'in endişe ve korku dolu sesini duyar duymaz onun evine geldi. Ateşli oğlunu hastaneye ye-

tiştiren oydu. Doktorlar hastalığın bir tür virüs olduğunu söyleyerek Diane'i rahatlattılar, çocuğun bakımı için önerilerde bulundular ve onları eve gönderdiler.

Diane içten içe Brent'e karşı hissettiği yeni duyguların farkındaydı. Kendi tipi olmamasına karşın Brent için güçlü duygular hissediyordu. Onun, oğluna olan yaklaşımının ne kadar sevgi dolu, sıcak ve içten olduğunu görmüştü. Onun yardım için can atışını, sakın ama kararlı tutumunu takdir etmişti. Kendisini başka hiçbir erkeğin yanında hissetmediği kadar güvenli hissediyordu. Gün geçtikçe Brent ve Diane sık sık beraber olmaya ve birbirlerini gittikçe daha çok sevmeye başladılar.

Çoğu zaman insanlar hakkında çok çabuk karar verimiz. Kısa bir karşılaşmada en çok görsel bilgiye ve diğer davranış biçimlerine güveniriz. Ve hemen o kişiye karşı ilgi duyup duymadığımıza dair kendi kendimize kesin bir karar alıriz. Değerlendirme anında kişi, karşısındaki insanda belli bir heyecan yaratmazsa, hemen listeden çıkarılır. Göz ardı edilenler sisli bir geçmişe gömülür. Göz önüne alınanlar ise bir sonraki değerlendirmeye hazırdırlar. Şimdi bu son grupta konuşacağız ve neler olabileceğini göreceğiz.

İlk defa birisiyle tanıştığımızda onunla aramızda geçen ilk konuşmamız, yabancılar karşısında ne derece rahat olduğumuzu açığa çıkarır. İlk bakışta reddetmediğimiz çoğu kişi, konuşma sırasında ilgimizi çekmezse şansını kaybeder. Fakat en iyi erkekler, çoğunlukla ilk karşılaşmanın kritik ilk beş dakikasından başarıyla çıkanlar değillerdir.

Çoğumuz genellikle ani kararlar verimiz. Belirli kararlar almak için gitgide daha az bilgi kullanarak daha etkin olmak için kendimizi eğitmişizdir. Hayatımızın pek çok bölümünde bu etkinlik bizim yararımıza olmuştur ancak kendimize bir eş seçmek söz konusu olunca durum değişir.

Kadınlar, bir insan hakkında karar verirken kendi temel içgüdülerine güvenseler de, bazı duygulu, içten erkeklerin bırakacakları ilk izlenimlerin her zaman çok iyi olmayacağını da bilmelidirler. Bu erkekler çoğunlukla reddedilir, çünkü bu ilk kritik dakikalarda kendilerinden beklendiği gi-

bi görünmezler. Bazı kadınlar bu kararları korkutucu bir hızla ve eksik ve yüzeysel bilgilere dayanarak alırlar.

Hiç kimse eşsiz değildir ve işlenmemiş elmas, görüldüğünden daha özeldir. Sözüünü ettiğimiz gerçekten iyi erkek, sıradan birisi gibi görüldüğü için kadınlar bazen onu gözden kaçırabilirler.

Rachel, otuz bir yaşında ve mahkeme sekreterliği yapıyor. Rachel'in ayrılık ve hayal kırıklığı ile biten pek çok ilişkisi oldu, çünkü beraber olduğu erkekler sahte bir büyüleyiciliğe ve çekiciliğe sahiptiler. Ama uzun süreli ilişkilere girmek istemiyorlardı. Rachel'in dert ortağı Freddie, genç bir avukattı ve her zaman Rachel'e çok daha iyi bir erkeği hak ettiğini söylerdi. Rachel arasıra Freddie ile yemeğe çıkardı, ama aralarında iyi bir dostluktan öte bir şey yok gibiydi. Rachel için Freddie eşi bulunmaz bir arkadaştı. Birgün Rachel, Freddie'yi bir başka sekreter kızla şakalaşırken gördü ve o anda onu ne kadar önemseydiğini ve sevdiğini anladı. Sonra birlikte çıkmaya başladılar ve bir yıl sonra evlendiler. Rachel işlenmemiş bir elmas bulduğunu söylüyor ve eğer onunla beraber çalışmamış olsaydı, hiçbir zaman Freddie'yi keşfedemeyeceğini dile getiriyordu. Çünkü Freddie ona cazip gelen erkeklere benzemiyordu.

Gerçekte "işlenmemiş elmas" oldukça özel birisidir. O gösterişli olmaktan çok daha önemli niteliklere sahiptir. Onun sağlam bir kişiliği vardır. Belki o diğer erkeklerden daha az atılgan ve daha çok duygusal görünür, çünkü o daha az saldırgan ve daha az kendini beğenmiştir; ama bu erkek diğerlerinden çok daha fazla yeniliklere açıktır. Onun hakkında şunları söyleyebilirsiniz: "Onunla birlikteyken kendimi güvencede ve rahat hissediyorum ama içimde en ufak bir kıpırtı yok." Pek çok kadın "kıpırtı" diye adlandırdıkları duygunun aslında erkeğin sevgisi hakkında hissettikleri belirsizlik ve gerginlik duygusundan başka bir şey olmadığını anlamıyor. Aslında kişinin kendisini endişeli hissetmesinden daha korkunç bir şey yoktur ve yine kişinin kendisini rahat ve güvenli hissetmesinden daha normal ve daha doğru bir şey yoktur. İyi ve sağlam bir ilişkide asıl hissedilen, rahatlık ve

güvenlik duygusudur. Genellikle kadın bu tip erkeği reddeder; onu küçümsemesinin nedeni, iyilik ve kibarlıkla zayıflığı ayırt edememesidir. Bu erkeklerin dış görünüşleri katı değildir ve onların karar verme merkezleri çok karmaşık ve çok geniştir. Diğer erkeklerde gördüğünüz erkeksi, aşırı kendinden emin, katı ve duygusuz davranışlar bu erkekte yoktur. Onlar haima daha duygusal, daha duyarlı ve daha düşüncelidirler. Ancak bilinmelidir ki onların bu tutumları zayıflıklarının değil, kendi iç huzurlarının ve güçlerinin bir göstergesidir. Bı erkeğin kendi adımlarıyla gelişmesine izin verilmelidir; eğer onu değiştirmeye zorlarsanız, bu bir felakete yol açabilir.

Carrie 42 yaşında, Los Angeles'ta büyük bir firmanın avukatlığını yapıyor. İki kere evlenip boşanmış. İlk kocası Dave ile hukuk fakültesinde okurken tanışmıştı. Dave başarılı bir öğrenci olabilirdi ama savaş aleyhtarı gösteriler, ders çalışmaktan daha fazla zamanını alıyordu. Carrie, Dave'i dünyadaki yaşama uyum sağlamak için bir rehber ihtiyacı olan bir kuyruklu yıldıza benzetiyordu. Derste bulunmadığı zamanlarda onun için notlar alıyor, onu tüm sınavlarına hazırlıyordu.

Hukuk fakültesinin ikinci sınıfında okurken evlendiler ve Dave, Carrie'nin evine taşındı. Mezuniyet sonrası Carrie aşama sınavını geçip kendine mükemmel bir iş buldu. Dave ise sınavı veremediği için küçük bir hukuk bürosunun avukat yazmalığını aldı. Carrie'nin sorumlulukları gittikçe fazla-laştı ve her yeni külfetle, Dave'e duyduğu kırgınlık da büyüdü. Dave'in ne aşama sınavına tekrar girmeye, ne de daha yüksek kazançlı bir iş bulmaya niyeti vardı. Oysa Carrie onun mücadele etmesi gerektiğini düşünüyordu.

Carrie, Dave'in sıcak ve içten oluşunu seviyor ve onun ideallerine derin bir saygı duyuyordu. Ama onun atılgan olmayışından nefret ediyordu. Mücadeleli geçen birkaç yıldan sonra Carrie, boşanmak için mahkemeye müracaat etti.

Eğer bu beraberliğin hikâyesini duymamış olsanız, Dave size kaybeden taraf gibi gelebilir. Boşandıktan sonra, Carrie'nin yarattığı üzüntü, acı ve hayal kırıklığı kalkınca.

Dave zamanla kendini geliştirdi, şahsiyetini buldu. Sonunda o başarılı bir danışman oldu ve mutlu bir evlilik yaptı. Burada vurgulanmak istenen şudur : Dave, yaşamdaki değeri ve yerini keşfetmek için zamana ihtiyacı olan işlenmemiş bir elması.

Utangaçlık Maskesi

Kadınların işlenmemiş elması tanıyamamalarının bir nedeni de onun pırılısının genellikle utangaçlık maskesi altına gizlenmiş olmasıdır. Dışarıdan son derece itici, sıkılan ve sevimsiz görünen bir erkek, aslında nitelikli ve kişilikli birisi olabilir; onun takındığı utangaçlık maskesi, böyle görünmesine neden olur. Kadınlar bazen erkeklerin, göründüklerinin ötesinde özel kişilikleri olduğunu unuturlar. Oysa erkekler başkalarının yanında kişiliklerinin sadece bir kısmını gösterebilirler.

Örneğin Nelson, kırk üç yaşında, eşinden boşanmış bir doktordur. Onun iyi bir kısmet olduğu düşünülebilir ama o da, özellikle ilk buluşmada fazlasıyla itici, sıkıcı ve sevimsiz görünenlerdendir. İlk randevuda oldukça sesli ve gürültülü olabilir ve parası, mesleği, seyahatleri ile övünebilir. Kadınlar onu katlanılmaz bulurlar. Kadınların bilmediği, onun dış görünüşünün tersine, kadınlar konusunda her zaman utangaç ve sıkılan oluşudur. O, utangaçlığını ve kendini beğendirme isteğini saldırgan bir davranışla örtmeye çalışmaktadır. Bu tip erkek genellikle kolay bağlanır ve bağlandığı zaman çok çabuk güvenir ve sever.

"Utangaç erkek istemiyorum! Kendimi yeterli hissedebilmek için fazlasıyla mücadele ettim. Bir erkeği desteklemek istemediğimden kesinlikle eminim. Ben kendisine güvenen, kararlı ve yeterli bir erkek istiyorum." Bu tür duygular çok nadir değildir; ancak hatırlamalısınız ki, ilk izlenimde heyecan verici olan erkekler, çoğunlukla enerjilerini nitelikte, kişisel değer ve bunun sürekli olmasında değil, ilk bakışta son derece çarpıcı ve etkileyici olmada harcarlar.

Duyarlı erkeklerin de tıpkı kadınlar gibi, korkuları ve zayıflıkları vardır. Bu yüzden kendilerini yavaş yavaş gösterirler. Onlar kendilerini açmadan önce belli bir güven ve aşinalık oluşmalıdır. Kadınların çoğu kendi duygusallık ve güvensizliklerinin farkındadırlar ve kendilerini güvende ve özgür hissedebilecekleri durumları bilirler. Ancak pek çok kadın, erkeklerin daha değişik duygu düzeyleri olduğunu düşünür. Erkeklerin kendilerini zayıf hissetmeyeceklerini düşünürler. Hatta bazı kadınlar bu olasılığı düşünmek bile istemezler. Pek çok kadın, atılgan ve dışa dönük olmanın erkekler için doğal ve kolay olduğuna inanır, oysa bu doğru değildir. Bazı erkekler kişiliklerinin bastırılmış yönlerini açığa çıkarmak için destekleyici ve kabullenici bir atmosfere ihtiyaç duyar.

Kırk altı yaşında bir fizikçi olan Andrew, işini severek yapıyor, ancak son derece utangaç birisi. Kadınlar konusunda kendisini sıkılgan ve güçsüz hissediyor. Bir lisede öğretmenlik yapan Ellen, Andrew'la birkaç kez buluştu, ancak onunla birlikteyken sıkıldı ve ilgisiz kaldı. Ancak ilişkiyi bitirmek yerine Andrew'u cesaretlendirmeye çalıştı. Onunla birlikteyken canlı, neşeli ve şakacı davrandı. Andrew'un ona karşılık vermesi uzun sürmedi, içte yatan zekâsı, nüktedanlığı ve güveni açığa çıktı. Böylece Andrew gerçek kişiliğine kavuştu. Şimdi ikisi mutlu bir evliliği birlikte sürdürüyorlar.

Genç kızken bir erkeğin kendisini telefonla aramasını umutla bekleyen her kadına karşılık, gençken bir kızı aramaya bir türlü cesaret edemeyen bir erkek vardır. Geleneksel beklenti, erkeğin ilk adımı atması yönündedir. Ancak ilk adım her zaman en korkutucu olandır.

Gençlik dönemi korkularını kolayca yenen erkekler, kendi ya da bir başkasının duygularından en az haberi olanlardır. Bu yüzden ilk başta güçlü, çekici ve ilginç görünen erkekler, kendilerinden daha az etkileyici görünen erkeklerden daha az duygulu, sevecen ve karmaşık olabilirler.

Ancak bir kadın, işlenmemiş elması gerçekten değerlendirmeden önce, erkekleri değerlendirme kriterini bir yok-

lamalıdır. Erkeklerin niteliklerine ilişkin listesinden, öncelikle, zayıflıkla eş anlamlı olan "hoş" ve "kibar" gibi eski ve kullanılmayan örnekleri atıp, güvenlik, tutarlılık, uyumluluk, rahatlık ve kararlılık gibi niteliklere en başta yer vermelidir.

Kadınlara, kendilerini erkeklerde neyin çektiği sorulduğunda, çoğunlukla onların heyecan ve elektriklenmeden söz etmeleri ilginçtir. Ancak onlara bir ilişkide neyin önemli olduğu sorulduğunda, hepsinin de ilk hatırladığı en sıcak ve en yakın dakikalardır; bu tecrübeler iyi ve sürekli bir beraberlik için çok önemli ve gereklidir ve bazen kadınlar bunları ya gözden geçirir ya da önemsemezler; özellikle de karşılardaki erkeği tanımak için zaman harcıyıp harcamamak konusunda ilk kararı verirken böyle davranırlar.

Şansınızı kullanın. Reddetmek üzere olduğunuz bir erkeğe, ikinci hatta üçüncü kez bakın. Onunla biraz zaman geçirmeye ve aklınızdaki beklentilerden kurtulmaya çalışın. Bir erkekle birlikte iken gerilimden ve sinirden değil rahat ve huzurdan hoşlandığınızı keşfedebilirsiniz. Bırakın erkek kendisini size yavaş yavaş anlatsın. Böylece siz de kendinizi ona açarken rahat ve endişesiz olursunuz. Hatta ondan hoşlandığınızı bile keşfedebilirsiniz.

Uzun Süreli Beraberlikleri Yeniden Keşfetmek

Bu bölümdeki önerilerimiz kısmen, günümüz kadınının davranışında büyük bir değişiklik gözlemlememizden kaynaklanıyor. Kadınlar kesinlikle "işlenmemiş elmas" çağına giriyorlar. Bu, kadınların gerçek ve sağlam beraberliklerin değerini yeniden keşfettikleri anlamına geliyor.

Yakın geçmişteki toplumsal karışıklıklar, kadınları kendilerini yeniden tanımlamaya ve en iyiyi gerçekleştirmeye yöneltti. Bir meslek sahibi olmak ve kişiliğini gerçekleştirmek için pek çok kadın, beraberliklerin ve işlenmemiş elmasın önemini kavradı. Ancak işlenmemiş elmas, kişisel

gerçekleşmeyi en iyi şekilde temsil eden biri olarak görülüyordu. Kadınlar, kendilerine daha uygun gelen ve zor elde edilir bir erkek için onu görmezden gelebiliyorlardı.

Oysa şimdi pek çok kadın, bir erkekle beraber olmadan bir meslek sahibi olmanın, boş ve değersiz bir tecrübe olacağını anlamaya başladı: Heyecan ve elektriklenme flört devresinde muhteşem olabilir, ancak kadınlar bugün erkeklerle daha derin ilişkilere girmek, onlarla evlenmek ve çocuk sahibi olmak istiyorlar.

Bu, değişik değerlerin yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Kadınların evlenme isteği artık açık biçimde sağlam, güvenilir ve inanılır erkekler aradıklarını gösteriyor.

Her zaman uygunsuz erkeğe kapıldığından yakınan akıllı kadın da artık erkeklere değişik açılardan bakmaya başlıyor ve değişik erkekleri, muhtemel değerli taşlar gibi izliyor. Dar ve katı kalıplardan kurtulmak, onlar için özgür tecrübelere kavuşmak demektir. Böylece onlar da gidecek akıllandıklarını hissetmektedirler.

Kathleen otuz yaşlarında ve erkeklerle çok sayıda beraberlikleri olmuş. Bu beraberliklerin pek çoğu acı ve hayal kırıklığıyla bitmiş. "Gerçekten ne aradığımı yeniden gözden geçirmem gerekiyordu. Anladım ki erkeklere, daha yavaş davranınca ve daha çok şans tanıyınca önceden hiç tatmadığım şekilde ilgi duymaya başladım. Belki çok parlak, muhteşem ve çarpıcı değildi ama, geçmişte hissettiklerimin hepsinden daha iyiydi. Şimdi kerdimi daha iyi ve umutlu hissediyorum."

Biz, pek çok kadının Kathleen'in davranışını benimseyip, sürdüreceğini önceden söyleyebiliriz. Dahası biz kadınların en azından bu davranışı benimsemeye çalışarak, kendilerini yeni ve verimli beraberlikler içinde bulacaklarına gerçekten inanıyoruz.

BÖLÜM ON İKİ

KADINLIĞA YENİ BİR BAKIŞ

Bazı kadınlar erkeklerle olan beraberliklerinde daima kazanan taraf olmayı isterler. Bunların çevrelerine yaydıkları güçlü ve çekici nitelikleri vardır ve bu durum erkekleri çok etkiler. Onların sahip oldukları yetenek, hem sıcak ve verimli hem de güçlü ve kudretli olmalarıdır. Onlar kadınlığın dar ve katı örneğini reddederler. Bu kadınların kişiliklerinde uzlaşma duygusu yoktur. Onlar için, kadın ve erkek güçlerinin bir araya getirilmesi, büyümlü bir uyumu temsil eder ve bu her iki gücün toplamından daha büyük bir enerji yaratır.

Bugün kadınlar, bu olumlu güçlerin kaynaştığı yeni bir kadınlık tanımlaması yapıyorlar. Pek çok akıllı kadın bugün, kendi kişiliklerinin temel görünüşünü yeniden gözden geçiriyor. Kendilerine şöyle soruyorlar : "Gerçekten güçlü ve tamamiyle kültürlü olabilir miyim; erkekler önünde kişiliğimin güçlü yönlerini sergilerken aynı zamanda onlar kadar çekici ve istek uyandırıcı olabilir miyim?" Bu ikinci nokta hem erkekler hem de kadınlar için geçerli olan bir kritiktir. Hepimiz, kendi kişiliğimizin bize değerli gelen niteliklerinden hiç ödün vermeden karşı cinsin bizden etkilenmesini isteriz.

Erkeklerin veya kadınların karşı cins için cazibe kabul edilen değerlerle ilgilenmeleri, olumsuz bir tutum değildir. Aksine her iki cins için çekicilik tanımlamaları kısmen karşı cins tarafından belirlenir. Kadınlar ve erkekler birbirlerini cezbetmeyi isterler, bu son derece doğal ve biyolojik bir gerekliliktir.

Carol Gillihan'ın belirttiği gibi, madem ki çekicilik ve bağlanma kadınlar için çok önemlidir, o halde onların erkekleri nasıl etkileyebileceklerini düşünmeleri de çok normaldir. Önemli olan bunu, kişisel gerçekleşmenin diğer yönlerinden vazgeçmeden yapabilmektir..

Kadınsılık ne demektir? Geleneksel tanımlaması ile zayıflık, pasiflik, kolay incinebilirlik. Dış görünüşe özellik-

le önem veren utangaç, cilveli, oyunlara başvuran bir tip. Bugün kadınsılık, tek başına dişi ya da kadın olmak şeklinde yeniden tanımlanmıştır. Özellikle bu tanımlama, geleneksel olarak erkekten çok kadına yakıştırılan sevecenlik, hassasiyet ve anaçlık özelliklerinin yanı sıra, erkeklerle daha ilgili olan güçlülük, dayanıklılık ve atılganlık davranışlarını da içine alır. Kadınsılığın bu genişletilmiş tanımlaması, gerçekten de gittikçe daha fazla kadın tarafından benimsenmiştir. Bu kadınlar güçlü ve iddiacı olmanın, kadınca duyguları köreltmediğini, tersine bu duyguları tamamladığını öğreniyorlar. Güçlü olmanın, sevecen ve verici olma özelliklerini köreltmediğini anlıyorlar.

Güç ve Sevecenliğin Büyüsü

Hepimizin kişiliğinde kadınsı ve erkeksi yönler vardır. Bu yönleri bilmek, değişik kişisel özelliklerimizi anlamanın ortak yoludur. Örneğin, Doğu'da "Yin ve Yang" denilen bir görüş vardır. Buna göre erkek ve dişi zıtlıklar birleşerek bir bütünü oluştururlar. Carl Jung adındaki psikolog "anima ve animus" sözcükleri ile her birimizde var olan dişi ve erkek yönlerimizi tarif etmiştir.

Belirttiğimiz gibi dişilik ve erkeklik kavramları son yıllarda güncellik kazandı. Sonradan öğrenilmiş cinsel rollerin kısıtlayıcılığı, hem kadınlar hem de erkekler için zararlı olmuştur. Kadınların ve kızların atılgan olmaları gibi, erkekler ve erkek çocukların da sıcak ve narin olmaları çoğunlukla engellenmiştir. Çoğumuz cinsel kişiliklerimizin katı tanımlamaları ile sınırlandığımızı hissetmişizdir. Kadınlar ve erkekler, geleneksel cinsel kalıpların uygun bulup kabul ettiklerinden daha fazlasını istediler. Bu kalıpları gericilik ve kişinin potansiyelini baltalayan kısıtlamalar şeklinde gördüler.

Kadınlar için sorun, bu rol kısıtlamasının, kadınlardan ne beklendiğini belirtmek yerine, onların ne yapmaması veya ne olmaması gerektiğini belirtmesidir. İşte kadınları en çok üzen "hayırlar" olmuştur. Hiç kimse kişiliğinin utanma

ve sıkılma ile kısıtlanmasını ya da kötülenmesini istemez. Kadınların güçlü olmaları, erkeklerin sıcak ve sevecen olmaları gibi doğal ve sağlıklıdır. Bizim tecrübelerimiz gösteriyor ki en sağlıklı, canlı ve doyumlu beraberlikler oluşturan kadınlar, kişiliklerinin kadınsı ve erkeksi yönlerini en uygun biçimde sunabilen kadınlardır. Her ikisini de ortaya koyabilen kadınlar nazik, doyurucu, cazibeli, aynı zamanda atılgan, güçlü ve kararlılardır.

Bazı kadınlar hâlâ cazibeli, cilveli ve uysal kadınların erkekler konusunda en başarılı olduklarına inanır. Bu tamamen yanlış bir kanıdır. Cazibeli ve cilveli davranışın erkeği ilk başta çektiği doğrudur, ancak bu çok uzun sürmez. Daha güçlü, daha gerçek ve daha yoğun bir şeylerin de olması gereklidir.

Bir erkeği en çok çeken kadınsı özellik, güç ve sıcaklığın eşit bir karışımıdır. Pek çok kadın, erkeği korkutacağını düşündüğü için gücünü saklar ve göstermez. Neyse ki artık kadınlar güçlerini göstermekten kaçınmıyorlar ve erkeğin bu konuda ne düşüneceğine aldırıyorlar.

Güç ve üstünlük, kadınca yumuşaklığı, sıcaklığı ve ilgiyi yitirmeden de kazanılabilir. Bu özelliklerin hepsi bir arada olabilir ve bu, erkeklerin çok değer verdiği zengin ve tam bir bileşimdir.

Bazı kadınlar, erkeklerin kendilerine nasıl kapılacağını bilirler. Onlar bunu küçük birer kızken sezgiyle öğrenmişlerdir. Bu, onların akıllıca gözlemlerinin bir sonucudur ve bu gözlemi en iyi şekilde kullanma yetenekleri vardır. Bu kadınlar, kadınsı olmaktan hoşlanırlar ve erkekleri severler. Onlar duygusal olmak kadar, güçlü olmaktan da memnundurlar; kendi sıcaklıklarına ve sevecenliklerine güvenirler ve kendi güçlerinden emindirler.

Güç ve yumuşaklığı bir arada bulunduran bu kadınlar erkeği nasıl etkiler? Farklı erkekler bu konuda şunları söyledi: "Karım aynı zamanda en iyi arkadaşımdır. Ondan başka, birlikte sinemaya ya da seyahate gitmek istediğim birisi yok. O, benim için eşi bulunmaz bir dost."

"Kadınlarla konuşmak ve dertleşmek, erkeklerle oldu-

ğundan da kolay. Herhalde kadınlar daha anlayışlı olabiliyorlar ya da ben onların yanında kendimi daha rahat hissedip, daha rahat konuşabiliyorum."

"Ben olabildiğince yumuşak ve sıcak aynı zamanda da kararlı ve güçlü kadınları seviyorum. Benim beraber olduğum kadın korkusuzca düşündüğünü söyleyebilmeli ve aynı zamanda da kibar ve ilgili olacak kadar akıllı olmalıdır."

"Caty'yi gerçekten çok sevmemin nedeni, onun kendine ait bir mesleğinin olması ve aynı zamanda bana karşı son derece ilgili davranmasıdır. Böyle olunca da her şeye sahip olduğumu hissediyorum. O, insanın işinde ne kadar sinirli ve gergin olabileceğini biliyor. Onun beni gerçekten anladığını hissediyorum."

"Benim en çok hoşlandığım kadın, akıllı olan ve aynı zamanda akıllı olduğunu bilendir. O, ilişkiyi canlı tutar. Günün sonunda onun işiyle ilgili anlattıklarını dinlemeyi seviyorum; bir başkasını dinlemek hoşuma gidiyor. Kişinin yalnız olmasından ve kendi kendisine konuşmasından daha sıkıcı bir şey olamaz."

"Bana göre en iyi kadın, hem zeki hem de nüktedan olandır. Eğer espri yeteneğiniz varsa yaşamın sıkıntılarından kurtulabilirsiniz."

"Ben, birlikte olduğum kadının kültürlü olmasını isterim. Dünyada ve çevresinde neler olduğundan habersiz bir kadına tahammül edebileceğimi düşünmüyorum."

Gücün, yumuşaklık ve yoğun ilgiyle beraber oluşu, erkek üzerinde gerçekten büyük etki yapıyor. Erkekler bu kadınla kendilerini güvende hissediyor, onun arkadaşlığından hoşlanıyor, onun sıcaklığının ve özveri yeteneğinin tutkunu oluyorlar.

Kendinizi İfade Etmek İçin Cesaret Gereklidir

Araştırmalar gösteriyor ki bazı kadınlar güçlü, atılgan ve hırslı olmaktan endişe duyuyorlar. Çünkü onlar gücün ve bireyselliğin, kendilerinin reddedilmesine neden olacağını-

dan korkuyorlar. Diğer yandan, kadının yumuşaklığını ve sevecenliğini göstermesi de güçtür; çünkü kadın böylece reddedilmeye karşı daha hassas ve kolay incinir olduğunu göstermektedir. Kadının hem gücünü hem de yumuşaklığını göstermesi cesaret gerektirir.

Değişmek çoğunlukla zordur, çünkü kişisel savunmalarımızı terk etmek güçtür. Erkek ve kadın güçlerini birleştirmenin tek yolu, ilk önce olası iç çatışmalardan haberdar olmaktır. İçinizi araştırın ve dürüstçe kendinize şu soruları yöneltin:

* Güçlü olduğum için reddedilmekten ne kadar korkuyorum?

* Gücümün, beraberliğime olan etkisinden ne kadar endişe duyuyorum?

* Eğer gücümü korkusuzca gösterirsem erkeğin tepkisinin nasıl olacağını düşünüyorum?

* Güçlü olduğum için bir erkeğin beni terk edeceğinden korkmama ne kadar kızıyorum?

* Bir erkeğin önünde sevecenliğimi gösterirken ne kadar rahat olabiliyorum?

* Özveri yeteneğimi göstermemin erkek tarafından minnetle mi karşılanacağını, yoksa sömürülüp kötüye mi kullanılacağını düşünüyorum?

Bu soruların cevapları belli nitelikleri açığa çıkaracaktır. Yeni ve değişik davranışları denemek hiçbir zaman kolay değildir, ancak enerjinin, heyecanın, gücün, zekânın, sıcaklığın, ilgili ve arkadaşça olmanın içinizden dışarı çıkıp serbest kalmasıdır; böylece erkeklerle yeni, daha zengin ve gerçekten ödüllendirici ilişkiler kurmakta özgür olacaksınız.

Yeni bir davranışı kabullenmeyi engelleyen duygulardan birisi, "Bu ben değilim" şeklinde hissetmektir. Genellikle hepimizin gergin ve sinirli olduğumuz zamanlarda daha serbest davranabilmekle ilgili hayalleri olmuştur. Buna psikoterapide "gözünde canlandırma" denir. Bir davranışı yapabileceğinize inanmazsanız onu başaramazsınız. O davranışı yaptığınızı önce gözünüzün önünde canlandırmalısınız; tıpkı kafasında, rekor kırdığını canlandıran atletlerin sonun-

da başarıya ulaşmaları gibi. Aynı şeyi erkeklerle olan karşılaşmalarınızda da uygulamak için yine aklınızda bir görüntü yaratmalısınız. Bir partide ya da ilk randevunuzda olduğunuzu düşünün. Bunu yaparken mümkün olduğu kadar yaratıcı olmaya çalışın. Kırılabilenizden korkarak baskı altında tuttuğunuz sıcaklığınızın ve duygusallığınızın farkına varın; kendi gücünüzü ve dayanıklılık duygularınızı hissedin. Kendinizi, erkeklerle ilişkinizin genellikle kolay olmayan bir yönünü gerçekleştiriyormuş gibi hayal edin. Eğer kendinizi bir şey yapıyormuş gibi hayal edemezseniz bunu hiçbir zaman yapamazsınız. Kendinizi yeni bir görünüm için hayal edebilmek, gerçek değişikliğe doğru atılmış ilk adımdır.

Bu öğrenme sürecinin ikinci adımı provadır. Yeni bir davranış biçimine alışabilmek için onu denemeli ve yaşamalısınız. İlk denemenizde başarısız olabilirsiniz ama umutsuzluğa kapılmayın. Bu ilk defa dans etmeye benzer. İlk başta kendinizi acemi ve sıkılğan hissedersiniz ama biraz denemedens sonra her şey doğal ve düzgün olur. Tekrarlar, endişenizi azaltır. Yeni davranışlar, kişiliğimizin bir parçası haline gelebilmesi için önceden denenmelidir.

Utangaçlığı Yenmek

Utangaçlık pek çoğumuzun ortak sorunudur, ancak bekâr erkek ve kadınlar için özellikle bir engeldir. Erkeklerle berabere olduklarında akıllı olan kadınlar, diğerlerinden daha az sıkılğan değildir, ama onlar utangaçlıklarının yaşamlarını yönetmesine izin vermezler.

Eğer utangaçsanız, her yaptığınız hareketten kuşku duyarsınız. Tüm dünyanın size eleştirici ve hakkınızda karar verici bir tavırla baktığını zannedersiniz. Bu olumsuz görünüşün üstesinden gelmenin bir yolu, size yöneldiğini hissettiğiniz bu bakışları tersine çevirmeyi hayal etmektir. Yani bu bakışların sizden çıkıp başkalarına yöneldiğini düşünün. Bir partide salona girerken derin bir nefes alıp çevrenizdeki insanlara, doğrudan onların gözlerine bakın. Bazıları bakışını kaçıracaktır, çünkü onlar da utangaç kişilerdir, ama diğerleri

size bakmayı sürdüreceklerdir, çünkü onlar sizinle ilgilenmişlerdir. Siz, kendinize yeterli bir insan olarak görüneceksiniz ve en önemlisi kendinizi daha güçlü ve özgüvenli hissetmeye başlayacaksınız.

ERKEKLERLE KONUŞMAK : Kendini tam olarak ifade etmenin bir başka yolu da, bir kadının erkekle konuşma biçimiyle ilgilidir. Daha önce bahsettiğimiz gibi, iki kadın sohbet ederken bir erkek odaya girdiğinde, kadınların duruş, davranış ve hatta konuştukları sözcükler'de belirgin değişiklikler olur. Bu değişiklikler açıkça, gereklilikle değil alışkanlık ve yanlış kavramayla ilgilidir. Bu, öncelikle, gençlik döneminin sıkılganlığıyla ve çevrede erkekler varken diğer kızların davranışlarını nasıl değiştirdiklerini gözlemekle ilgilidir. Bu davranış değişiklikleri, bazı kadınların erkeklere çekici geldiğini düşündükleri davranışlarla ilgilidir.

Kadının kendisini tam olarak ifade edebilmeyi öğrenmesinin bir yolu, erkeklerle değişik biçimlerde konuşabilmeyi bilmesidir. Erkekler kendileriyle birlikteyken rahat ve açık olabilen kadınları severler. Ancak ne düşündüğünüzü ve neler hissettiğinizi göstermek ve bunun erkekler tarafından değerli, enteresan ve kabul edilebilir bulunacağına güvenmek, cesaret gerektirir. Kadının kendisine güvenmesi ve kendisinden hoşlanması erkeğin kendisini daha rahat hissetmesini sağlar; böylece erkek dürüst ve korkusuz biçimde kendisini açabilir.

İkinci kez bir erkekle beraber olduğunuzda, eskisinden farklı davranmadan, ancak, karşınızdaki bir erkek değil de kadın olsaydı onunla neler konuşabileceğinizi ve bunu nasıl ifade edebileceğinizi bir düşünün. O zaman bazı şeyleri sıklıkla atladığımızı veya bir başka deyişle ifadelerinizdeki devamlılık ve bütünlüğü değiştirdiğinizi, şaşkınlıkla göreceksiniz.

Böyle davranarak, bir kadın hangi davranışlarından vazgeçmesi gerektiğine karar verir ve buna alışır ya da daha da önemlisi, erkeklere neleri açmadığını anlar. Tesadüfi ilişkilerde bile kadının kendisini erkeğe tam olarak anlatması olumlu bir değişiklik yaratır.

BÖLÜM ON ÜÇ

AKILLI KADININ BİLDİKLERİ

Erkeklerle ilişkilerinde çok akıllı davranan gerçekten zeki kadınlar vardır. Şimdiye kadar kadınların akılsızca seçim yapmaları ihtimalini azaltmak için çeşitli inanışları ve beklentileri inceledik. Şimdi akıllı kadınların sahip oldukları "kazançlı" davranışları incelemek istiyoruz.

Kur Yapma Macerası

Bazı temel kur yapma davranışları vardır, bunlar her zaman aklımızdan kaynaklanmaz, ancak yılların, hatta yüz-yılların şartlanmalarından gelirler. İçgüdüsel olsa da olmasa da gerçek açıktır: Erkek ve kadın her zaman birbirini, öğrenilmiş ya da geleneksel biçimlerde izlerler. Örneğin eski Mısır'da kadınların makyaj yapımlarıyla ilgili bir teori vardır. Buna göre kadınlar erkekleri baştan çıkartmak, büyülemek ve ayartmak için boyanırlardı. Göz makyajı, genişlemiş göz-bebeği imajı yaratmak için; dudak boyama, kırmızılık imajı yaratmak için kullanılırdı. Her ikisi de normalde cinsel uyarılma sırasında ortaya çıkan belirtilerdir. Pek çok değişik kur yapma biçimi ve eş bulma törenleri, belli bir deneme sürecinden sonra yerleşmiştir. Belirli bir görünüm sağlama çabalarından bilinçli davranış biçimlerine geçiş sürecine göre, kur yapma hâlâ ilkel ve duygusal bir yaklaşımdır.

Akıllı kadın bunun farkındadır. Erkekten istediğini elde edebilen kadınlar erkeği çeken, ayartan ve uyarıcı köklü ve ilkel yolları inkâr etmezler. Aksine onlardan zevk alırlar ve bu davranışlara kendi özel yöntemleriyle katılırlar. Akıllı kadın için erkekleri keşfetmek bir çeşit maceradır.

Janice, yirmi dokuz yaşında bir iş kadınıdır. Janice'in erkeklerle tanışmak ve buluşmak konusunda bir çekingenliği var. "Bir erkekle buluşmaktan oldum olası korkarım. Yeni

insanlarla iş toplantılarında bile buluşmaktan rahatsız olduğumu anladım. Kendimi katı ve dışlanmış hissediyordum. Ancak sonunda büyük bir numara öğrendim. Artık sinirlilik ve gerginliğimi heyecan olarak yorumluyorum ve gerçekten de öyle hissediyorum. Şimdi yeni erkekle tanışmak için can atıyorum. Hoşlandığım bir erkekle karşılaştığımda konuşmadan birbirimizi etkilememize bayılıyorum."

Kur yapma bir macera gibi görüldüğünde yıpratıcı ve zararlı eğilimler azalır. Karşılaşma anında kadın ve erkeğin katılığı, oluşabilecek etkiyi önler. Bu yüzden katı olmak yerine açık ve maceracı olabilmek her zaman olumludur.

Akıllı kadınlar ve erkekler birbirlerine ilk rastladıkları zaman aralarında bir akımın geçmesine izin verirler. Rahat, açık ve kabullenici olmak kişinin bütünlüğünü yaralamaz ve bozmaz. Bu şekilde davranmak akıllı olmaktır.

Bulmak İnisiyatif İster

Akıllı kadın şansın gülmesini beklemeyi, şansını kendi yaratır. Karşı cinsle ilgili yeni deneyimler keşfetmek, heyecan verici ve uyarıcıdır. Kadının karşı cinsle beraberliği ne kadar çok olursa, tecrübesi de o kadar çok olacaktır ve kendisini daha rahat ve gerilimsiz hissedebilecektir. Bugün bekâr olmak bu tür açık bir tutumu gerektirmektedir. Doğru insana rastlamak bir sayı oyunudur, bir olasılık meselesidir.

Akıllı kadın bir erkekle karşılaşmanın sadece doğru yer ve zamanda bulunmak olmadığını, bu durumu yaratmak için çaba gerektiğini bilir. Bu kadınlar kendi yaşamlarını düzenlemede etkin rol oynarlar. Onlar konuşmayı başlatır, ilgilerini belli ederler, hislerini saklamazlar ve erkeğin ilk adımı atması için beklemeyizler. Bazı erkekler kadının ilk ilgisinin yoğunluğundan korkup kaçabilir, ama erkeklerin çoğu kadının bu davranışından hoşlanırlar.

Erkekler konusunda başarılı kadınlar, erkeklerden oluşan çevrelerini genişletmişlerdir. Çünkü onlar ne kadar fazla erkek tanırırsa, o kadar çok rahat ve kendinden emin davra-

nacaklarını bilirler. Erkeklerle beraberken hissedilen sinirlik ve gerginliğin kesin tedavisi, onlarla birlikte olmayı sıklaştırmaktır.

Erkekler, Erkekleri Seven Kadınları Severler

Erkeklerden gerçekten hoşlanan kadınlar bu duygularını hemen yansıtır; ilgi, sıcaklık ve sevecenliğin, duyulan mutluluğu artırdığını görürler. Bazı kadınlar, sadece erkeklerle karşı olmadıkları ya da onlardan nefret etmedikleri için erkeklerden hoşlanmaları gerektiğine inanırlar. Açıkçası bu yeterli değildir ve erkeklere sadece ihtiyaç duymak da yeterli değildir. Onları etkileyebilmek için onlardan gerçekten hoşlanmalısınız. Bu, tüm erkekleri seveceğiniz anlamına gelmez; ancak yanında rahat ve huzurlu olabilecekleri eşler isteyen akıllı kadınlar erkeklerden bütünüyle hoşlanmayı ve onları kabullenmeyi öğrenmişlerdir.

Pek çok kadının erkekleri sevip sevmediği konusunda çok derin ve detaylı düşünmemiş olduğunu anladık. Bu alanda kendilerini değerlendirmek isteyen kadınlar için düşünülmesi gereken bazı sorular şunlardır:

* Erkeklerin kadınlardan çok değişik oldukları bir gerçektir, ben bu değişikliklerden hoşlanıyor muyum?

* Erkekler hakkında gerçekten nelerden hoşlanıyorum?

* Erkeklerin benim onlardan hoşlanmamı sağlayacak özel yolları var mıdır, bu yollar nelerdir?

* Erkekler hakkında hiç hoşlanmadığım bir şey var mı, varsa bu nedir?

* Erkeklerden hoşlanıyor muyum, yoksa sadece onlara ihtiyaç mı duyuyorum?

* İlişkiye giremeyeceğimi bildiğim bir erkeğin yanında kendimi ne derece rahat hissedebilirim?

* Erkeklerle beraber olmaktan ve onlarla zaman geçirmekten gerçekten zevk alıyor ve eğleniyor muyum?

Eğer bu soruları cevaplarken erkeklerden hoşlanmak, zevk almak kavramlarını sadece erkeklere ihtiyaç duymak

kavramından ayırmakta zorluk çekiyorsanız, yapmıyız gereken bazı şeyler vardır. Erkeklerden hoşlanmak için korkuların ve idealleştirilmenin ötesine gitmek gereklidir. Kendi güvensizlik duygunuzu aşmanız gereklidir. Kısacası erkekleri kabullenmeyi öğrenmeniz gereklidir. "Kabullenmek" hoşlanmanın önemli bir şartıdır. Hoşlanmak, duygusal kabullenmeyi takip eder. Akıllı kadınlar, erkekler kendilerini anlaşılır kıldıktan sonra onlardan hoşlanırlar. Onların duygusal yaşamları erkekleri açıkça görmelerini engellemez.

Erkekleri kabullenmeyi ve onlardan hoşlanmayı engelleyen ortak bir duygu, anlayış eksikliğidir. Pek çok kadın gerçekten erkekleri anlamazlar ve bundan ötürü de onlardan tam anlamıyla zevk alamaz ve gerçekten sevmeyebilirler. Kadınlar sıklıkla erkekleri anladıklarını düşünürler, ancak onların bildiklerinin çoğu kulaktan dolma bilgilerle, uyumsuz tiplerin anlattığı basma kalıp ve alışılmış örneklerden ibarettir. Kadınlar ve erkekler için birbirlerini tamamiyle anlamak zordur, çünkü görüntüyü olduğu gibi ve sade biçimiyle görmek çoğunlukla bize korkutucu gelir. Çoğu insan için diğerlerini genelleştirilmiş örnekler olarak görmek daha kolaydır.

Erkekler, erkek mitolojisinin sürmesi ve ölümsüzleşmesinde etkin rol oynarlar. Onlar kendilerini, isteyen ve kadınlara gereksinim duyan kişiler olarak göstermezler; oysa bunu hissederler. Kendi korkularını kadının görmesini engellerler, çünkü bu durum, kadınların erkeklerle ilgili inançlarını zayıflatabilecektir.

Pek çok kadının anlayamadığı konu, erkeklerin duygusal ve kolay incinebilir olmalarıdır. Erkeklerle ilgili bu durum aynı zamanda onların güçsüzlük, pasiflik, tuzağa düşmek, bağımlılık gibi korkularını içerir. Erkeklerin bir de kadının idealindeki erkek tipine ulaşamamakla ilgili çok gizli ve önemli bir korkuları vardır.

Erkekler de sevmeye ve saygı görmeye hatta şımarılmaya ihtiyaç duyarlar. Kendilerinin sevildiğini ve anlaşıldığını hisseden erkekler, aynı sevgi, ilgi ve saygıyı, bu duyguyu kendilerine veren kadına gösterirler.

Erkekler Duygusallığa Karşılık Verirler

Akıllı kadınlar bir ilişkiye girdiklerinde, onu nasıl canlı tutarlar? Onlar öncelikle, erkeğin ihtiyaçlarını kolayca dile getirebileceği bir beraberlik ortamı yaratmayı öğrenmişlerdir. Erkekler bunu kabul etseler de, etmeseler de çoğu, bir kadına ihtiyaç duymaktan hoşlanır. Akıllı kadınlar bu en temel bağlantıyı kurduktan sonra ilişkiyi canlı tutacak bu ortamı devam ettirmeyi bilirler.

Beraberliğin başlarında, erkekler gerçekten candan bir eş istedikleri halde, kadınla aralarında güven oluşmadan önce birçok yönden tedbirli davranırlar. Günümüzde çoğu erkek büyük gerilim ve baskı altındadır. Onların konuşabilecekleri, dertleşebilecekleri ve yanında rahat edebilecekleri bir kadına ihtiyaçları vardır. Erkekler baskı ve gerilim altındayken, her ne kadar sızlanan ve şikâyetçi birisi olarak görünmek istemezlerse de, konuşmalarının çoğu sıkıcı ve tekrar niteliğindedir. Dolayısıyla erkekler kendilerini dinleyen ve anlayan kadını buldukları zaman ilişkileri kaçınılmaz olur. Erkekler duygularını açıkça ifade edebilecekleri ve katı biçimde kendilerini eleştirmeyen kadınlarla birlikte olmak isterler.

Bazı kadınlar derdini anlatmak isteyen erkekler konusunda ihtiyatlıdır. Bu tür kadınlar, bu erkeğin zayıf ve yetersiz olmasından korkarlar. İlişkinin başlangıcında bu bir kaygılanma nedeni olmamalıdır, çünkü erkeğin güçlü mü yoksa zayıf mı olduğunu anlamak için fazlasıyla zaman vardır. Aslında dertlerini ya da endişelerini anlatmayan erkek konusunda daha dikkatli olmak gerekir; çünkü onun başka insanlara güveni yoktur.

Cameron, otuz beş yaşında bir mühendis. Carolyn ile olan ve hâlâ süren ilişkisini şöyle anlatıyor : "Carolyn'e rastlayıncaya kadar, açıkça söylemek gerekirse kadınlar konusunda biraz çekingen ve tedbirliydim. Öyle davranmam gerektiğini hissediyordum. Ama Carolyn ile her şey başkaydı.

Onu diğer kadınlardan farklı kılan neydi, kadınlar konusundaki tutumumu böyle kökten değiştirecek ne yapmıştı, emin değilim; ancak onunla her şeyi tüm açıklığıyla konuşabiliyorum. Kendimi olduğum gibi ifade edecek, istediğim şekilde konuşup davranabilecek bir kadınla beraber olmanın rahatlığını size anlatamam. Onun yanında "kendim" olduğumu hissediyorum, yalansız dolansız kendimi ona anlatabiliyorum. İşte Carolyn ile beraber olmanın huzuru bundan kaynaklanıyor."

Akıllı kadın bir erkekle beraberken konuşmaları cankulağıyla dinler. Kadın ya da erkek, iş sorunları olduğunda, başarısızlık korkusu duyduğunda ya da maddi sıkıntı içindeyken kaygıları yüzeysel değildir. Erkek, bir kadını tanıdığı ve güvendiği kişi olarak görürse, anlayışlı ve huzurlu olacak, ihtiyaçlarının karşılanması için başka yere bakmayacaktır.

Hepimiz kişiliklerimizin ve yaşam biçimlerimizin pek çok yönüyle rahat olabilmek isteriz. Samimi ilişkilerde birbirimize karşı duyarlı olmak güzel bir hediyedir.

Önemli İlişkiler: Romantik Gerilim ve Aşk Tezati

Aşk konusunda erkeklerle kadınlar arasında bazı önemli farklılıklar vardır. Bilinçli olmasa bile erkekler ilişkileri, kut yapma ve ele geçirme evrelerine ayırırlar. Erkekler elde etme sırasında romantiktirler ve oldukça büyüleyici, düşünceli ve duygusal olurlar. Kadının duygularına ve isteklerine çok duyarlıdırlar, romantik bir buluşmanın ardından kadına çiçekler ya da aşk mektubu yollarlar. Ancak kadını elde ettikten sonra, onun ilgisini hissettikleri zaman değişirler. İlgileri aşktan, emniyet, güven ve yakınlık duygularına kayar. İlgi ve heyecan için tekrar dünyaya ve işlerine dönerler ve böylece aşkın yoğunluğundan ayrılırlar.

Kadınlar daha değişik olmaya eğilimlidirler. Aşkın devam etmesini isterler ve durduğunda hayal kırıklığına uğ-

rarlar. Kadınlar romantizm bittiğinde sıklıkla erkekler tarafından kabullenilmek isterler. Pek çok erkek için aşk sona giden bir araçtır, oysa pek çok kadın için aşk amaçtır.

Eğer siz erkeğin romantik davranışlarını sürdürmesini ya da aktif ilgiyi canlandırmasını istiyorsanız, onu istediğiniz ortama, örneğin gaziinlara, samimi pikniklere gitmeye zorlamayın. Onu zorlarsanız belki onun kendisini baskı altında ve suçlu hissetmesini sağlayabilirsiniz, ama daha romantik hissetmesini asla. Size boyun eğip her gece eve gelirken çiçekler getirse bile bu sadece itaattir. Akıllı kadın, itaat ve boyun eğmenin aşkın düşmanı olduğunu bilir. Bu konuda akıllıca davranış sadece, erkeği, sevildiğini anlamaya ve bundan zevk almaya bırakmaktır. Onun romantizminin azalmasını, size olan güvenin ve sevginize duyduğu inancın bir işareti olarak yorumlayın.

"Onun nasıl hissettiği, rahat olup olmaması umurumda değil, ben aşk istiyorum." Bu sorunun çözümü, akıllı kadınların uyguladıkları psikolojik bir yaklaşımdır. Bu "kısımlı takviye" olarak adlandırılır ve kişiyi zaman zaman belli davranışlarından ötürü ödüllendirmek anlamına gelir. Ödüllendirmenin her zaman olmaması önemlidir. Ödülün ne zaman geleceğini bilememek, girişimi ve çabayı artırıcı etki yapmaktadır.

Tüm bunların oynamak istemediğiniz saçma bir oyun olduğunu düşünebilirsiniz. Neden erkeğin ilgisini çekmek için belirsizlik duygusu yaratmak zorunda olursunuz? İlişkiyi canlı tutmak neden sizin sorumluluğunuz olsun. Eşinizle karşılıklı oturup neler isteyip ümit ettiğinizi birbirinize anlatmanız, kesinlikle en ideali olacaktır. Ancak gerçek dünyada ne yazık ki her şey, her zaman bu şekilde gelişmez. Akıllı erkekler ve kadınlar birbirlerinin ilgi ve uyarısını canlı tutarlar. Akıllı kadınlar kendilerini unutkanlık ve ihmal uykusuna bırakmazlar. Bir ilişkiyi canlı kılan, rahatlık ve güvenlik duygusu ile belli bir gerilimin varlığıdır.

Kendi bireysellik duygunuzu ve öz saygınızı kaybetmemeniz, bir beraberlikte çok önemlidir. Kadın aşktan, alışkanlıktan veya ihtiyaçtan ötürü yaşamını erkeğin çevresinde

biçimlemeye başlarsa, erkek üzerinde belirli bir etki yaratır. Erkek artık onu merak etmek gerekliliğini duymaz, hiçbir belirsizlik duygusunu yaşamaz. Bu, çoğu zaman rahatlık hissi verir ve aynı zamanda da erkeğin kadın için hissettiği merak duygusunun azalacağını gösterir.

Biz, kadınlara, erkekte merak uyandırırken de kendi bireyselliklerini sürdürebilecekleri yolunda bazı önerilerde bulunacağız. Anlatacağımız davranışlar ve tutumlar, aşk ve belirsizlik duyguları arasındaki gerilimi sürdürmeye yarayacaktır.

GÜVENMEK VE KENDİNİ İFADE ETMEK: Nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı bilmek ve bunlara ilişkinizde yer verdiğinizden emin olmak. Eğer erkek bir kadınla bunu tecrübe edebilirse, kadının eşsiz olduğuna inanır ve beraberliklerinin ilgi ve canlılığı devam eder. Erkeği hayatınızın odak noktası yapmayın. Erkek bunu hissederse belki geçici bir hoşlanma duyabilir, ama sonra sıkılır. Kişi kendisine yeterli ve güvenli olduğu oranda ilginçtir. Erkekler, artık sadece kendi hikâyelerini tekrar tekrar dinlemekten sıkıldıklarını ifade ediyorlar. Örneğin Bob şöyle söylüyor: "Kadınların sürekli benim yaşantım, işim ve ilgilerim hakkında konuşmak istemelerine şaşırıyorum. Ben gerçekten kendi ilgilerinden ve beklentilerinden konuşmayı seven kadınlardan hoşlanıyorum."

BİREYSELLİK KÖTÜ DEĞİLDİR: Çok fazla açıklık, ilginin kaybolmasına neden olabilir. Bir başkasının bireyselliğine saygı duymak yakınlaşmayı engellemez. Bireysellik, eşlerin birbirleri hakkında gelecek bilgilerin çok miktarda olmasını sağlar, bu da bir yenilik duygusunun devam etmesine yardımcı olur. Eşlerin birbirlerini yavaş yavaş açmaları, karşılıklı etkileşimi ve birbirini keşfetme isteğini güçlendirir; erkek, bireyselliğini koruyan kadın konusunda daha meraklı olur.

GÜVENSİZLİĞİ İÇERMEK: Bir dereceye kadar gü-

vensizlik duygusunu ve güvenliğe duyduğumuz ihtiyacı içermek önemlidir. Biz buna daha önce de değindik, ama tekrarlamakta yarar görüyoruz. Erkekler bunun açığa vurulmasıyla kuşatıldıklarını hissederler; tatlı belirsizlik duygusu, onların kafalarında kesin ve belirgin olarak tükenip kuruyacakları fikriyle yer değiştirir. Erkekler, kadınların kendilerini yeterli hissetmelerinden ve yeterince arzu edilir olmalarından rahatlık duyarlar. Çünkü böylece kadınlar, erkeğin söz verme ve evlilik potansiyelini sabırsızca ve zamansız olarak değerlendirmezler.

AYRI İLGİLERİ SÜRDÜRMEK: Ortak ilgileri paylaşmak her ilişkide değerlidir, ancak aşırı beraberlik sıkıcı olabilir. Ayrı ilgiler, ayrı tecrübeler getirir; yenilik ve uyarılma yaratan işte bu ayrı tecrübelerdir. Yeni tecrübelere atılmak her zaman heyecan vericidir.

TEK DÜZELİKTEN SAKINMAK: Kendimizi bıraktığımızda ve umulmadık bir şeyin olmasına izin vermediğimizde yaşantımız tek düze ve sıkıcı olur. Denemek ve yeni tecrübeleri göze almak, beraberliğin heyecansız ve sıkıcı olmasını önler. Bu yüzden erkeklerle olan ilişkilerinizde mümkün olduğunca beklenen şekilde ve tek düze olmamaya çalışın.

Tüm bu önerilerimizi bir denklem haline getirmemiz gerekseydi şöyle yapardık : Kendiniz olmak = erkeğin ne düşündüğü hakkında kaygılanmamak = ilişkiyi canlandıran yaşamsal gerilim ve sevginin doğru miktarda karışımını elde edebilmek.

Erkekler Gerçekten Söz Verirler

Erkeklerin söz vermektan kaçtığına dair bir efsane vardır. Biz bunun saçma olduğuna inanıyoruz. Kadınlar gibi erkeklerin çoğu, hatta önceden evlenmiş olanlar da, birleşmeyi ve evlenmeyi istiyorlar. Gerçekte önceden evlenmiş

olan erkekler, tipik şekilde uzun süre bekâr kalmazlar. Bugün hepimiz bir yuvamız olsun isteriz; akıllı kadın, erkeğin de böyle hissettiğini bilir.

Bizim tecrübelerimizle saptadığımız, erkeğin kadınla olan ilişkisinde en güç anlaşılır yönlerinden birinin, erkeğin kadına duyduğu ihtiyaç olduğudur. O, kendi yöntemiyle bu ihtiyacı gizlemeye çalışır. Böyle durumda kadın rahatsızlık hisseder. Kadınların çoğu erkeğin bağımlılığından gerçekten tam olarak haberdar değildir. Erkeği daima güçlü ve koruyucu görmek isterler ve erkeğin kendilerine olan ihtiyacını göremezler. "Sensiz yaşayamam" cümlesini pek az erkek söyler ama bir kadına gerçekten bağlanan erkeklerin büyük çoğunluğu böyle hisseder. Bu kalıba uymayan bir erkeğe rastlayabilirsiniz. Böyle bir erkek söz vermeye zorlandığında çoğunlukla ilişkiden kopar ve başka birisine gider. Sizin yapmanız gereken, içinizden geldiği biçimde kararlı ve sabırlı davranmaktır.

Tessa, 36 yaşında bir bankacı. İki yıldır birlikte olduğu Larry'nin kendisiyle hiç evlenmeyeceğine inanmıştı. Larry'nin daha önce başarısız geçen ve hayal kırıklığıyla son bulan bir evliliği olmuş ve halihazırda eski evliliğinden olan iki çocuğu ile ilgilenmek durumunda. Tessa, Larry'nin tüm acılarını, hayal kırıklıklarını ve sıkıntılarını dinlemiş ve ona yardımcı olmuş; ona karşı son derece anlayışlı davranmış ve onu gerçekten sevmişti. Tessa aynı zamanda Larry'nin kendisini sevdiğini hissediyordu. Larry, sıcak, sevecen ve fedakâr bir erkekti, ama sadece evlilik sözü vermek konusunda tutucu davranıyordu. Tessa, onun ikinci bir hata yapmak istemediği için böyle davrandığını bildiği halde, gitgide sabrının tükendiğini hissediyordu. Tessa ilişkilerinin durumunu şöyle anlatıyor: "Birgün Larry ile beraberliğimiz hakkında konuşmaya karar verdim. Ona, ilişkimizin artık bir yerlere varması gerektiğini, kendisini çok sevdiğimi, ama artık böyle devam edemeyeceğimi anlattım ve kendimi tutamayıp ağlamaya başladım, Larry de beni görünce ağladı. Larry beni, acımı ve beraberliğimizin olumsuz yönde geliştiğini gördü. Bir gün sonra Larry, benimle evlenmek istediğini söyledi."

Akıllı kadınlar erkeğe olumlu bir ulti­matom vererek onun direncini azaltabilirler. Öfke ve hayal kırıklığıyla yük­lenmiş bir gözdağı vermekten söz etmiyoruz. Olumlu bir ulti­matom bize göre şöyle olmalıdır: "Sürekli bir karar verecek kadar uzun süre beraber olduğumuzu hissediyorum. Ben seni seviyorum ve daima seninle birlikte olmak istiyorum. Senin emin olmadığını biliyorum ama senden üç ay içinde bir karara varmanı istiyorum. Bunları seni çok sevdiğim ve her şeyin olabildiğince güzel olmasını istediğim için söylüyorum. Aksi takdirde üzgün ve sinirli olacağım ve ister istemez seni rahatsız etmeye, iğnelemeye ve ikimizi de mutsuz etmeye başlayacağım ve ilişkimiz bu noktaya varmadan senden bir karar vermeni rica ediyorum."

Bazen ulti­matomlar gerekli olurlar ve gerçekten etkili­dirler. Erkekler sevdikleri ve ihtiyaç duydukları kadınların gitmesine izin vermezler. Onlar sürekli şikâyet eden ve ken­dilerini zorlayan kadınlardan kaçarlar. Değer verdiğiniz iliş­kilerinizin acı ya da lafta kalan isteklerle eriyip yıpranması­na izin vermeyin.

Akıllı Kadın Kendi Tecrübesinden Sorumludur

Akıllı kadın, bu dünyadaki tecrübelerinden kendisinin sorumlu olduğunu bilir. O bir kurban olmayı reddeder. Akıllı kadın istediğini ve ihtiyaç duyduğunu elde etmek için çok çalışır.

Akıllı kadın güçlüdür ve erkeğinin, onun gücüyle başa çıkabilmesini ister. O, ilişkisinde ihtiyaçlarını öncelikle ilet­meyi öğrenmiştir. Erkeğin yeterince doyurucu olmadığını gördüğü an hemen harekete geçer. O ıstırap, mutsuzluk ya da boş ümitlere kendisini kaptırmaz. Akıllı kadın evde oturup telefonun çalmasını beklemez. O istediğinin peşinden gi­der.

Akıllı kadın kendisini sever ve huzurludur. Erkekleri ve onlarla birlikte olmayı sever. Kendisiyle ve erkekle ilgili

her konuda karar vermeyi bilir. Güvensiz ve kuşkulu erkek-
lere kızmaz, aksine her tecrübenin yeni bir cevap getirmesine
izin verir. Ne erkekte ne de kendisinde mükemmellik aramaz
ve beklemez. O, kişiliğinin her yönüyle ve tümüyle, erkek-
le bütünleşir; ama hiçbir zaman erkeği yaşamının ve varlığının
merkezi yapmaz, çünkü onun yaşamının asıl merkezi kendi-
sidir.

Akıllı kadın, kadınlığı ve cinselliği benimser. O seksi
olmaktan korkmaz. Kendi cezbetme gücünü bilir. O cinsel-
liğinde sıkılğan değildir; cinselliği içten gelir ve organiktir;
üstlendiği bir rol değil, onun özgürlüğünün ve kadınlığına
duyduğu güvenin bir bildirisi.

Akıllı kadın tecrübeye doğru yürür. Bu, merakları, gü-
vensizlikleri ve endişeleri olmadığından değildir; o sadece
bunların kendisini yönetmesine izin vermeme kararı almış-
tır. O anlamaya yönelir, suçlamaya değil. Önüne bir engel
çıktığında önce onu anlamaya çalışır, sonra yaşamında ileri
doğru hareket eder.

Bunlar akıllı kadınların bildiği bazı önemli unsurlar-
dır. Onlar kendilerinden kişisel sorumluluk ve açıklık iste-
yen, kendilerini mutlu beraberliklere götüren yollar ararlar.
Akıllı kadın hepimizin yeni değer yargıları ve yeni zevkler
keşfettiği yeni bir döneme girdiğimizi bilir.

BÖLÜM ON DÖRT

DOĞRU ERKEĞİ BULMANIN KURALLARI

Kitabımızı bitirirken, kadınların yanlış seçimlerden kaçınıp daha akıllı davranmaları için bilmeleri ve kabullenmeleri gereken kuralları tekrarlıyoruz.

Kural 1 : Mükemmel Erkek Yoktur.

Mükemmel erkek hayal ürünüdür ve mevcut değildir. Ama gerçek erkek sayısı çok fazladır. Beyaz atlı prens tarafından kaçırılma arzusu, muhtemelen çocukluk çağındaki baba özleminden kaynaklanmaktadır.

Kural 2 : Heyecan Verici Erkekler Kadını Mutsuz Kılabilir.

Aşkla özlemi karıştıran kadınlar bunun bedelini ağır öder, çünkü bazı erkekler gerçek yakınlıktan korkarlar.

Kural 3 . Bir Erkeği Değiştirmek Genellikle İmkânsızdır.

Kadın yaşamında, sevgiyi ömür boyu süren bir proje olarak görmekten çok daha değerli işler vardır.

Kural 4 : Büyümek Babadan Vazgeçmektir.

Erkekler erişkin bir âşık, bir arkadaş ve bir ortak isterler; üvey bir kız çocuğu değil. Çoğu erkekler bu yüzden çocuksu kadınlardan hoşlanmazlar.

Kural 5 : Kızgınlık Erkekleri Korkutup Kaçırır.

Eski kızgınlık ve dargınlıklarla yeni bir aşk ilişkisine başlayan kadınlar erkeklerin ilgisini kaybederler.

Kural 6 : Hiçbir Erkek Bir Kadına Özsaygısını Veremez.

Erkekler kadınların kurtarıcısı veya onlar için bir çözüm olmak istemezler.

Kural 7 : Pek Çok İyi Erkek Fark Edilmeden Geçer Gider.

İnsanların en iyi yönleri, genellikle zaman içinde ortaya çıkar. Cazip ve çarpıcı erkekler önceleri ilginç gelebilir, ama bunlar genellikle kadına, ihtiyaç duyduğu duygusal doyumu veremezler.

Kural 8 : Daha Az Beklenti Daha Fazla Mutluluk Getirir.

Önyargısız ve açık davranışlar hayatta hoş sürprizlerle karşılaşmanızı sağlar. Erkekler gizli beklentilere karşı ihtiyatlıdır ve "olması beklenenlerle" dolu ilişkileri sevmezler.

Kural 9 : Gerçekçi Kadınlar Güçlü ve Sevecendir.

Sevecenlikle bütünleşen güç, sihirli bir bütünlük oluşturur. Akıllı kadın kadınlığından hoşnuttur. Kendi gücüne ve dayanıklılığına güvenir ve bunu sevecenlikle birleştirir.

Kural 10 : Kur Yapmak Zevkli Bir Oyundur.

Akıllı kadınlar istedikleri erkeği bulduklarında, kur yapmaktan hoşlanırlar.

Kural 11 : Bulmak İnisiyatif Gerektirir.

Akıllı kadın iyi talihi beklemez, yaratır. O tesadüfi karşılaşmaları beklemektense, kur yapmaktan zevk almayı öğrenir.

Kural 12 : Erkekler, Erkekleri Seven Kadından Hoşlanır.

Eğer siz erkeklerden hoşlandığınızı bilmelerine izin

verirseniz, onlar bunu hissederler. Bu sıcaklık ve kabulleniş kaynaşmayı kolaylaştırır.

Kural 13 : İyi Dinleyici Olan Kadınlar Reddedilmez.

Kendileri kabul etmeseler de pek çok erkek bir kadına ihtiyaç duymaktan hoşlanır. Onların katı biçimde yargılanma korkusu olmadan, konuşup dertleşebilecekleri ve yanında kendilerini rahat hissedebilecekleri bir kadına ihtiyaçları vardır.

Kural 14 : Romantizm İlişkiyi Canlı Tutar.

Bir ilişkide en canlı olduğumuz dönem, karşı cinsi tam tanıyamadığımız dönemdir. Biraz belirsizlik, erkeği uyarılmış ve ilgili kılar.

Kural 15 : Erkekler Gerçekten Söz Vermek İsterler.

Erkeklerin ilişkileri için söz vermedikleri, sadece söz verir göründükleri bir efsanedir. Akıllı kadın erkeği uyarlamak için bir ültimatom şokunun gerekebileceğini bilir.

Kural 16 : Kadınlar Kendi Tecrübelerinden Sorumludur.

Akıllı kadın kendi kaderini yaratabileceğini bilir ve istedikleri için çok çalışır.

Akıllı seçimler yapmak, yanlış erkeklerden sakınmak ve doğru erkekleri bulmak; kadının, görüşünü ve şansını azaltan inanç ve beklentileri ile iç çatışması yapabilecek cesaretini gerektirir. Belirlediğimiz bu kurallar uygulandığında, kadına özgürlük duygusu ve ilişkilerinde rahatlatıcı ve doyurucu deneyimler sağlayacaktır.

İLAVE - Testler

İLİŞKİLER BİÇİMİ TESTİ

Romantik olarak ilgi duyduğunuz son beş ya da en önemli erkeklerin adlarını bir kâğıda yazın. Her erkek için iki sütun ayırın.

İlk sütunda, ilişkinizin başında erkeği nasıl bulduğunuzu tanımlayan sıfatları seçin, ikinci sütunda ilişkinin sonunda onu en iyi tanımlayan sıfatları belirleyin.

açıksözlü	gösterişsiz	sabırsız
ağız sıkı	güçlü	sağduyulu
alaycı	haşin	saldırgan
alçakgönüllü	heyecanlı	sakıngan
akıllı	huzursuz	sakin
anlayışlı	hükmedici	savunmacı
anlayışsız	idealist	sevecen
aşırı tenkitçi	inatçı	şikâyet etmeyen
aydın	ince	şüpheli
bağımlı	istekli	tasasız
bencil	kaba	tedbirli
bilgiç	katı	telaşlı
bilinçli	kaygısız	tenkitçi
cüretkâr	kışkırtıcı	teşvik edici
doğrucu	kibar	tutumlu
değişken	kolay etkilenen	utangaç
değişebilen	komik	uysal
dindar	konuskan	uzlaşıcı
dikbaşlı	kötümser	ünlü
duygulu	kuşkucu	vesveseli
dünyevi	maceracı	yaratıcı
düşüncesiz	muhalif	zeki
düzenli	narın	endişeli
olgun	esprili	özürdileyici
gelenekçi	özverili	maddeci

Şimdi listedeki her erkek için, ilişkinizle ilgili olarak tek bir cevap seçin. Bunu ismin altındaki boşluğa yazın.

1..... görünür.

- a) Vasat, sade
- b) Güçlü, adaleli
- c) Alışılmamış
- d) Yakışıklı
- e) Sevimli, çocuksu

2. Erkeksi görünüş

a) Erkeksi tavır, ama bunun altında daha esnek bir kişilik

- b) Bütünüyle erkeksi
- c) Ne erkeksi ne kadınsı
- d) Biraz kadınsı

3. Aile kökeni

- a) Aşağı orta sınıf
- b) Orta sınıf
- c) Üst orta sınıf

4. Eğitim

- a) Lise
- b) Kolej
- c) Mezun veya uzman

5. İş

- a) Ücretli işçi
- b) Profesyonel
- c) Serbest meslek sahibi

6. Geliri

- a) 30.000 \$ altında
- b) 30.000 - 60.000 \$ arası
- c) 60.000 \$ dan fazla

7. Karşılaşma (tanışma)

- a) İş dolayısıyla
- b) Arkadaş aracılığıyla
- c) Ani ve şans ile
- d) Bar veya kişisel olaylar
- e) Başka nedenle +

8. Gelecek belirleme

- a) Hiçbirimiz ilişkimiz için gelecek belirlemedik
- b) O belirlemişti, ben belirlememiştim
- c) Ben belirlemiştim, o belirlememişti
- d) İkimiz de gelecek belirlemiştik ✓

9. İlgi

- a) O benimle daha çok ilgilendi
- b) Ben onunla daha çok ilgilendim
- c) Karşılıklı olarak güçlü duygularımız yoktu
- d) İlgimiz güçlü ve eşitti

10. İlgi ortaklığı

- a) Çok az şeyde ortak ilgimiz vardı.
- b) Ortak bazı ilgilerimiz vardı
- c) Çok ortak tarafımız vardı

11. Değerlendirmelerimiz

- a) Oldukça aykırı değerlendirmelerimiz
- b) Değerlerde az benzerlik
- c) Bazı değerlerde ortak
- d) Çoğu değerler ortak

12. İhtiyaç yoğunluğu

- a) Her ikimizin de az ihtiyaç yoğunluğu vardı
- b) Benim ona daha çok ihtiyacım vardı ✓
- c) Onun bana daha çok ihtiyacı vardı
- d) Her ikimizin de birbirimize çok ihtiyacı vardı

13. Aşk derinliği

- a) Ben onu daha çok sevdim
- b) O beni daha çok sevdi

14. Söz verme

- a) O daha çok söz verirdi
- b) Ben daha çok söz verirdim

15. Değişme

- a) Birbirimizi oldukça iyi kabullenirdik
- b) Onun önemli şekillerde değişmesini istedim
- c) O benim önemli şekillerde değişmemi istedi
- d) İkimiz de birbirimizin değişmesini istedik

16. Anlaşmazlık ne kadar erken ortaya çıktı ?

- a) İlişkimizin yürümeyeceğini çok önceden biliyordum
- b) Her şeyin iyi gittiği uzun bir dönem yaşadık
- c) İlişkimiz bitene kadar bir problem olduğunun farkında değildik

17. İlişkinizin yürümeyeceğini bilerek ne kadar süre birlikte kaldınız?

- a) Anlar anlamaz ayrıldım ama yeterince erken değil
- b) Çok fazla birlikte kaldım

18. Ayrılık

- a) Ayrılığa ben neden oldum
- b) O sebep oldu
- c) Ayrılık birlikte aldığımız bir karardı

Şimdi her ilişkide kendiniz hakkında neler öğrendiğinizi, erkeklerden neler öğrendiğinizi, benzerlikleri ve ilişki biçimlerini bulmaya çalışın.

Aşk Bağımlılığı Testi

Aşağıdaki soruları doğru veya yanlış olarak cevaplayınız.

Doğru Yanlış

1. Arkadaşlığımın çok iyi olduğunu zannetmiyorum ve boş akşamlarımda yalnız başıma iyi vakit geçiremiyorum. ☐ ☐

2. Birisi aşk hayatım hakkında soru sorduğunda, onun serbest olduğumu bilmesinden bazen rahatsızlık duyarım. ☐ ☐

3. Çoğu zaman erkekler hakkında hayaller kurarım, özellikle de sahip olamadıklarım hakkında. ☐ ☐

4. Kabul etmek benim için zor olsa bile, beni gerçekten mutlu edecek tek şeyin bir erkeğe sahip olmak olduğunu biliyorum. ☐ ☐

5. Çoğu zaman tek başıma yemeğe ya da sinemaya gidemem. ☐ ☐

6. Erkekler hakkında hayaller kurarak geçirdiğim zaman için kaygılanıyorum. ☐ ☐

7.Çiftlerin bulunacağı toplantılara katılmaktan kaçınıyorum. ☐ ☐

8. Kendimi güvenli hissettiğim tek zaman bir erkekle birlikte olduğum zamandır. ☐ ☐

9. Bir erkekten son dakikada bir davet aldığım zaman arkadaşlarımla olan programımı değiştirebiliyorum. ☐ ☐

10. "Bir erkeği elde etmek için" planlar yapmaya çok fazla zaman harcıyorum. ☐ ☐

11. Hayatımda bir erkek varsa kendimi çok iyi ve değerli hissediyorum, eğer çevremde bir erkek yoksa her şey tümüyle değişiyor. ☐ ☐

12. Erkekler için ner şey yolunda, oysa ben hiçbir zaman tatmin olamıyorum. ☐ ☐

13. Aşk romanlarının iflah olmaz bir tir-yakisiyim. ☐ ☐

14. Kendimi bir aşktan diğerine gider buluyorum. ☐ ☐

15. Bunu kabul etmekten nefret ediyorum ama bir erkeği özlemek ve arzulamak, onun aşkından emin olmaktan daha ilginç ve romantik geliyor. ☐ ☐

16. Eğer hayatımı benimle paylaşacak bir erkek yoksa yaşamım hiçbir zaman gerçekten iyi ve yolunda olmuyor. ☐ ☐

17. Ben erkeği severken onun beni sevmesinden daha çok heyecan duyuyorum. ☐ ☐

18. Bir erkekle birlikte olmadığım zamanlarda işime ve diğer etkinliklerime olan ilgimi yitiriyorum. ☐ ☐

19. Gerçekten yaşadığımı hissettiğim tek zaman, bir erkekle beraber olduğum zamandır. ☐ ☐

20. Sürekli bir ilişkiyi ve yuva kurmayı gerçekten istiyorum. Ama tam kendime uygun olduğunu düşündüğüm bir erkeğe rastladığımda, onunla ilgili bir şey, her şeyi alt üst ediyor. ☐ ☐

Değerlendirme ve Testi Yorumlama

0 doğru : Eğer hiç "doğru" işareti yoksa; kendinize, erkeklerle ilişkilerinizden bağımsız olarak sağlıklı bir bakışınız var demektir. Aşk bağımlılığına eğilim göstermiyorsunuz.

1 - 3 doğru : Eğer bir "doğru" işaretiniz varsa, hayatınızda bir erkeğin olması fikrine oldukça çok ilgi ve önem veriyorsunuz. Siz bir aşk bağımlısı olmaya bazı belirtiler gösteriyorsunuz.

4 - 7 doğru : Eğer en azından dört "doğru" işaretiniz varsa aşk bağımlılığı ile mücadele ediyorsunuz demektir. Henüz size çok açık gelmese de erkeklere ve aşka verdiğiniz önem aşk bağımlılığının kırmızı bölgesindedir.

7 doğrunun üzerinde : Eğer en azından yedi doğru işaretlediyseniz, hali hazırda bir aşk bağımlısı olduğunuzu biliyorsunuz demektir. Bu ciddi bir bağımlılıktır ve alışkanlıktan kurtulmak için aynı derecede ciddi bir kararı gerektirir.

İhtiyaçların Tatmini Testi

Testi nasıl uygulayacaksınız?

Aşağıda açıkça tanımlanmış altı kişisel ihtiyaçlar kategorisi liste halinde verilmiştir. Her kategori belirli ihtiyaçlardan oluşmuştur. Bı ihtiyaçlar ilişkinizde kendinizi nasıl hissetmek istediğinizde, nasıl muamele görmek istediğinize kadar sıralanmıştır. Bu testi cevaplarırken mümkün olduğu kadar kendinize karşı dürüst olun. Bu bir dilekler ve rüyalar testi değil olaylara oldukları gibi bakabilme yöntemi midir.

Aşağıda tanımlanan her ihtiyacın karşısında iki boşluk vardır. Değer ölçülerini kullanarak kendi kişisel ihtiyacınızın yoğunluğuna en iyi uyan rakamı seçin. Bu rakamı tanımlanan ihtiyacın yanındaki soldaki boşluğa yazın. Aynı ihtiyaç için ilişkinizdeki karşılama sıklığını en iyi belirleyen rakamı seçin ve bunu da sağdaki boşluğa yazın. Bu şekilde tanımlanan her ihtiyacı değerlendirin.

DEĞER ÖLÇÜLERİ:

Sol sütun

- Hiç ihtiyaç yok (1)
- Az ihtiyaç (2)
- Orta ihtiyaç (3)
- Önemli ihtiyaç (4)
- Çok önemli ihtiyaç (5)

Sağ sütun

- Hiç rastlanmaz (1)
- Nadiren rastlanır (2)
- Orta derecede rastlanır (3)
- Sıklıkla rastlanır (4)
- Hemen her zaman rastlanır (5)

Heyecan ve Mücadele İhtiyaçları

1. Kişisel riske girme fırsatı		
2. Tehlike ve heyecan hissetme ihtiyacı		
3. Yenilik ve değişme ihtiyacı		
4. Mücadele ve galibiyet ihtiyacı		
5. Teşvik ve uyarı ihtiyacı		

6. Serbest bırakılma ve kendi ayaklarının üstünde durabilme ihtiyacı		
7. Gizemlilik ve bilinmezlik duygusu ihtiyacı		

Özerklik İhtiyaçları

8. Duygusal bağımsızlık ihtiyacı		
9. Ekonomik bağımsızlık ihtiyacı		
10. Kişisel özgürlük ihtiyacı		
11. Eşitlik ihtiyacı		
12. Karşılıklı davranma ihtiyacı		
13. Cinsiyet tarafından çeşil ilgi alanları ve becerilerle belirlenen rol ihtiyacı		
14. Yalnız ve tek başına olma ihtiyacı		
15. Gizlilik ve kişisel olma ihtiyacı		
16. Kontrol ihtiyacı		

Güvenlik İhtiyaçları

17. Korunduğunu hissetme ihtiyacı		
a) Fiziksel		
b) Duygusal		
c) Ekonomik		
18. Eşine güvenme ihtiyacı		
19. Eşi tarafından güvenilme ihtiyacı		
20. Yakınlaşma ve güvenlik ihtiyacı		
21. Eşi tarafından önceden tanınma ihtiyacı		
22. Süreklilik ve paylaşılan amaçlar ihtiyacı		
23. Onaylanma ihtiyacı		
24. Kontrol edilme ihtiyacı		
25. Huzur ve güvenlik ihtiyacı		
26. Paylaşma ve ortak tecrübe ihtiyacı		

Cinsel ve Sevgi İhtiyacı

27. Duyguları engellemeden kişisel olarak cinsel ifade ihtiyacı		
28. Eşinin duygularını engellemeden, cinselliğini ifade etmesi ihtiyacı		

29. Tek eşlilik ihtiyacı		
30. Cinsel olmayan şefkat ihtiyacı		
31. Cinsel yenilik ve çeşitlilik ihtiyacı		
32. İlgi ve sevginin sözlerle ifade edilmesi ihtiyacı		
33. Cinsel eşin çeşitliliği ihtiyacı		
34. Doyum verme ve bunun değerlendirildiğini hissetme ihtiyacı		
35. Eşinden doyum elde etme ihtiyacı		

İletişim İhtiyaçları

36. Açık ve doğrudan iletişim ihtiyacı		
37. Kişisel duyguları ifade etme ihtiyacı		
38. Eşinin kişisel duygularını ifade etmesini isteme ihtiyacı		
39. Yakınlık ve samimiyet ihtiyacı		
40. Benim için önemli olan tüm konuları tartışabilme ihtiyacı		
41. Eşim için önemli olan tüm konuları tartışabilme ihtiyacı		
42. Karşılıklı açıklık ihtiyacı		
43. Kişisel açıklık ihtiyacı		
44. Eşin kişisel açıklığı ihtiyacı		

Duygusal Durumu İhtiyaçları

45. Eşinden kişisel saygı görme ihtiyacı		
46. Sevildiğini hissetme ihtiyacı		
47. Eşi tarafından önem verildiğini ve istendiğini hissetme ihtiyacı		
48. Eşi tarafından onaylandığını hissetme ihtiyacı		
49. Eşine karşı bir çeşit özlem duyma ihtiyacı		
50. Eşi tarafından duygusal olarak desteklendiğini hissetme ihtiyacı		
51. Eşi tarafından gelişmeye cesaretlendirildiğini hissetme ihtiyacı		
52. Kıskançlık duyguları ihtiyacı		

53. Eşine karşı saygı duyma ihtiyacıf... ..
54. Kabul edilebilir olma duyguları
ihtiyacı (eşi tarafından ciddi şekilde
yargılanmamak durumunda olmak)

Değerlendirme ve Testi Yorumlama

Her bölümde 1. ve 2. sütunlardaki rakamları ayrı ayrı toplayın. Bu, hangi genel ihtiyaçların daha fazla olduğunu görmeye yardım edecektir.

1. Sol sütunlardaki puanlar toplamının sağ sütunlardaki puanlar toplamına eşit ya da sol sütunlar toplamının sağ sütunlardakinden az olduğu bireysel ihtiyaçlarda hiç uyuşmazlık yoktur.

2. Değişik ihtiyaç kategorilerinden sütunlar arasında fazla fark göstermeyenlerde de benzer şekilde uyuşmazlık yoktur.

3. Tek bir sütunlar farkına baktığımızda eğer sol sütun sağdaki sütundan en azından iki puan büyükse bu önemlidir.

Bu testi yorumlarken arayacağınız şey, ilişkinize getirdiğiniz ihtiyaçlar ile bunlara ne kadar sık rastlandığı arasındaki farktır. Doyum veya doyumsuzluk ile ilgili puanları değerlendirirken ayrıca doyum sağlamakta güçlük hissettiğiniz bazı alanları görebilmek için değişik kategorilere bakmalısınız.

Sonuçları incelerken iki davranıştan birini seçebilirsiniz. Eğer bir "suçlayıcı" olmak istiyorsanız, uyuşumsuz ve tatminsiz erkekleri bir yana bırakıp, bu uyuşmazlıktan ya da size yapmanızı önerdiğimiz gibi kendi sorumluluğunuzu ve

gerçek dışı beklentilerinizi gözden geçirebilirsiniz. Bu test size ihtiyaçlarınızın nerede çok aşırı olduğunu ya da yanlış adamı aradığınızı gösterecektir. Örneğin iyi bir erkek sizin hemen her türlü ihtiyacınızı sağlayabilir.

1. *Eğer sol sütundaki toplam sağ sütundakinden az ise, ihtiyaçlarınızın pek çoğu ilişkinizde sağlanıyor demektir. Tanıdığımız herkesten şanslısınız, erkeğinizi gözünüzden ayırmayın.*

2. *Eğer soldaki sütun sağdakinden fazlaysa :*

1 - 25 puan fazla : Kendinizi en şanslı olanlardan sayın. Pek çok ihtiyacın bir ilişkide sağlanması gerçekten bir mucizedir.

26 - 50 puan : Pek çok ihtiyacın sağlandığı iyi bir ilişkiyi yansıtır.

51 - 75 puan : Önemli farklılıkların varlığını gösterir. Bu tür farklılıklar eşinizle daha açık bir iletişim kurmakla hemen azaltılabilir. Ayrıca sizin kendi ihtiyaçlarınızı daha büyük bir cesaretle incelemenizi gerektirir.

76 - 100 puan : Böyle büyük farklılıklar çok önemli problemleri gösterir. Pek çok önemli ihtiyacınız karşılanmıyor demektir. Bu başarısızlığın nedeni iletişim ve anlayış eksikliği olabilir ve daha da ciddi hale gelebilir. Bu gerçek dışı beklentileri ya da kötü erkek seçimini çok iyi yansıtır.

100 ve daha fazla puan : Bu skor, ilişkinizin gerçekten kötü durumda olduğunu gösterir. Ya eşiniz son derece anlayışsız ve uyumsuzdur ya da siz beklentilerinizde gerçekten son derece uzak ve akılsızca davranıyorsunuzdur.